

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства і
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра обліку і аудиту

06-02-270

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни «Обліково-аналітичне забезпечення
управління ризиками» для здобувачів вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою
«Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і
оподаткування» денної та заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННІЕМ
Протокол № 2 від 06.02.2020 р.

Рівне – 2020

Методичні вказівки до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Обліково-аналітичне забезпечення управління ризиками» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Зубілевич С. Я. – Рівне : НУВГП, 2020. – 118 с.

Укладач: Зубілевич С. Я., кандидат економічних наук, професор кафедри обліку і аудиту.

Відповідальний за випуск: Позняковська Н. М., к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту.

Керівник групи забезпечення спеціальності

Позняковська Н. М.

Зміст

Вступ	3
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 Змістовий модуль 1. Основи управління ризиками	3
Тема 1. Теоретичні основи управління ризиками	3
Тема 2. Методи оцінки і зниження економічних ризиків	6
Тема 3. Організація управління ризиками на підприємствах	10
Підготовка до контрольних заходів. Зразки тестів до модульного контролю 1	19
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Обліково-аналітичне забезпечення управління окремими видами ризиків	55
Тема 4. Обліково-аналітичне забезпечення управління ризиками безперервності діяльності	55
Тема 5. Обліково - аналітичне забезпечення управління ризиками прав на ресурси та прав вимоги	65
Тема 6. Обліково - аналітичне забезпечення управління валютним, інвестиційним та фінансовим ризиками	74
Тема 7. Обліково - аналітичне забезпечення управління екологічними, соціальним ризиками та ризиком, пов'язаним з управлінням	79
Підготовка до контрольних заходів. Зразки тестів до модульного контролю 2	84
Список рекомендованої літератури	118

© С. Я. Зубілевич, 2020

© НУВГП, 2020

Вступ

Робочою програмою з навчальної дисципліни «Обліково-аналітичне забезпечення управління ризиками» передбачаються практичні заняття і виконання самостійної роботи, яка включає підготовку:

- до аудиторних занять,
- з питань, не висвітлених в аудиторії,
- а також до контрольних заходів.

Методичні вказівки до кожної теми включають:

контрольні питання, на які потрібно відповісти після опрацювання теоретичного матеріалу;

теми есе;

завдання для практичних занять, які виконуються в аудиторії та самостійно.

Наприкінці змістових модулів наведені зразки завдань модульних контролів.

Література до кожної теми надає можливість підготуватися до лекційного заняття, а також написати есе. Наведений перелік береться за основу. Слід також ознайомитися з останніми публікаціями за обраною темою есе.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Основи управління ризиками

Тема 1. Теоретичні основи управління ризиками

1. Невизначеність та ризик.
2. Підходи щодо класифікації ризику підприємницької діяльності.
3. Характеристика системи управління ризиком та її складових.

Література для підготовки до лекційного заняття

1. Боровик М.В. Ризик-менеджмент : конспект лекцій. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 65 с.
2. Дядюк М.А. Управління ризиками : конспект лекцій. Харків, Вид-во «Форт», 2017. 165 с.
3. Посилкіна О. В., Деренська Я. М. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : навч. посіб. Харків : НФаУ, 2018. 197 с.
4. Посохов І.М. Управління ризиками у підприємстві: навчальний посібник. Харків : НТУ «ХПІ», 2015. 220 с.
5. Управління фінансовими ризиками : навч. посібник./ Куцик П.О., Васильців Т.Г., Сороківський В.М., Стефаняк В.І., Сороківська М.В. Львів: Растр-7, 2016. 318 с.

Література для написання есе

Міжнародні стандарти з ризик-менеджменту

1. ISO 31000:2018 Управління ризиками. Принципи та рекомендації ISO 31000:2018 Riskmanagement — Guidelines. [online] URL: <http://www.theirm.org/media/3513119/IRM-Report-ISO-31000-2018-v3.pdf>
2. Австралійсько-новозеландський стандарт з ризик-менеджменту AS/NZS 4360:2004 Australian/New Zealand Standard AS/NZS 4360:2004 URL: www.standards.com.au
3. Стандарт з ризик-менеджменту Федерації європейських асоціацій ризик-менеджменту (FERMA) URL: <https://www.ferma.eu/publication/>
4. BASEL II: Міжнародні стандарти вимірювання капіталу — доопрацьована угода Basel Committee on Banking Supervision URL: <http://www.bis.org/bcbs/index.htm>
5. The King Committee. Report on Corporate Governance for South Africa URL: <http://www.murrob.com/pdf/sustainability/king-iii-governance-principles/king-IV-governance-principles.pdf>.

Статті вітчизняних науковців

1. Башинська І.О., Валяньська А.О., Гомонюк Г.І. Управління ризиками як напрям забезпечення конкурентоспроможності підприємств. *Молодий учений*. 2019. №1. С. 413-416.
2. Великанова М.М. Виявлення та ідентифікація як стадії управління ризиком. *Часопис Київського університету права*. 2017. №3. С. 24-27.
3. Вірченко В.В., Лобова О.М. Теоретичні основи управління ризиками підприємства при здійсненні транзакцій. *Молодий вчений*. 2017. №3. С. 600-603.
4. Герасименко О. Аналітичний огляд Міжнародних стандартів з ризик-менеджменту, орієнтованих на підприємства різних галузей господарства. *Європейський часопис економіки та менеджменту*. 2018. №4. С. 10-29.
5. Горго І.О. Концепція формування системи управління ризиками на підприємстві. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018 № 11. С. 44-57.
6. Кондратенко Д. В., Мужилівський В. В. Due diligence як комплексна система захисту від підприємницьких ризиків та побудови стратегії. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2015. № 52. С. 37-45.
7. Корольок Т.М. *Ризики в обліковій системі підприємства*. Матеріали VI Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів. Актуальні задачі сучасних технологій. Тернопіль 16-17 листопада 2017. С. 187-188.

8. Пилипенко Л.М. Бухгалтерський облік і звітність в управлінні ризиками підприємства.
9. Сосновська О.О., Деденко Л. В. Ризик-менеджмент як інструмент забезпечення стійкого функціонування підприємства в умовах невизначеності. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2019. - №1. С. 70-79.
10. Фоміна О. В. , Гончаренко О.М. Оцінка ризиків підприємства в системі обліку. *Економічний часопис-XXI*. 2015. № 3–4 (2). С. 67–70.

Методичні вказівки до підготовки до занять з теми 1

Перед заняттям слід ознайомитися в першу чергу з текстом посібників, перелік яких наведений на с. 118. Вони доступні он-лайн.

Статті вітчизняних науковців, сайти з текстами стандартів з ризик-менеджменту подані для підготовки есе.

Дайте відповіді на такі питання:

- 1) В чому полягає суть ризику як загрози?
- 2) Охарактеризуйте ризик як можливість.
- 3) Яке співвідношення між ризиком та невизначеністю?
- 4) Наведіть визначення управління ризиком.
- 5) Поясніть зміст понять «суб'єкт» та «об'єкт» управління ризиком.
- 6) Яка послідовність процесу управління ризиками?
- 7) Які ризикоутворюючі чинники виможете навести на прикладі підприємств окремих галузей?
- 8) За якими ознаками можуть бути класифіковані ризики?
- 9) Які міжнародні стандарти у сфері управління ризиками ви знаєте?
- 10) Які функції ризики ви знаєте? Дайте їх коротку характеристику.
- 11) Наведіть зовнішні та внутрішні способи зниження ризику.

Теми есе для самостійної роботи

- Сутність та характеристики ризику як економічної категорії
- Джерела виникнення ризиків підприємства
- Принципи управління ризиками
- Стандарт ризик-менеджменту ISO 31000 та його роль в управлінні ризиками
- Стандарт FERMA
- Ознаки класифікацій підприємницького ризику
- Роль бухгалтерського обліку та фінансової звітності в управлінні ризиками підприємств
- Бухгалтерський облік як джерело інформації для оцінювання фінансово-господарських ризиків підприємства

- Бухгалтерський облік як інструмент управління ризиками капіталу підприємства
- Бухгалтерський облік як джерело інформаційного ризику для стейкхолдерів підприємства
- Аудит фінансової звітності як засіб зниження інформаційного ризику інвесторів
- Due Diligence в системі ризик-менеджменту
- Основні перепони в застосуванні ризик-менеджменту в Україні
- Адаптація міжнародного досвіду ризик-менеджменту підприємствами України
- Еволюція вимог до управління ризиками та корпоративного управління в Європі

Завдання для практичних занять з теми 1

Завдання 1. Обговоріть документ Комісії ООН з торгівлі та розвитку ролі розкриття оцінки ризику у фінансових звітах

The role of disclosure in risk assessment and enhancing the usefulness of corporate reporting in decision-making URL:

https://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/ciisard82_en.pdf

Завдання 2. Складіть перелік (реєстр) зовнішніх та внутрішніх ризиків для обраного за погодженням з викладачем підприємства, фінансова звітність якого оприлюднюється. Обґрунтуйте свій вибір.

Методичні вказівки

Для формування переліку зовнішніх ризиків слід використати останню версію періодичного видання Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства України:

Україна: перспективи розвитку консенсус-прогноз.

<http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Konsensus-prognoz>

Для формування переліку внутрішніх ризиків слід використати результати галузевих досліджень, а також

Погляд керівників в Україні-2019 URL:

<https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/ua/pdf/2019/06/Global-CEO-Outlook-in-Ukraine-2019.pdf>

Новий погляд на стійкість бізнесу до змін URL:

<https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/ua/pdf/2019/06/Global-CEO-Outlook-2019.pdf>

Тема 2. Методи оцінки і зниження економічних ризиків

1. Методологія ризик-менеджменту.
2. Методи бухгалтерського обліку, які використовуються для вимірювання і розкриття інформації про ризики.
3. Методи економічного аналізу в системі управління ризиками.

Література для підготовки до лекційного заняття

1. Боровик М.В. Ризик-менеджмент : конспект лекцій. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 65 с.
2. Дядюк М.А. Управління ризиками. Конспект лекцій. Харків, Вид-во «Форт», 2017. 165 с.
3. Метрологія, 2014. ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013. Національний стандарт України. Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику. [online] URL: <http://metrology.com.ua/download/iso-iec/sas-i-dr/87-eea/1062-dstu-ies-iso-31010-2013>
4. Посилкіна О. В., Деренська Я. М. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навч. посіб. Харків : НФаУ, 2018. 197 с.
5. Посохов І.М. Управління ризиками у підприємстві: навчальний посібник. Харків : НТУ «ХПІ», 2015. 220 с.
6. Куцик П.О., Васильців Т.Г., Сороківський В.М., Стефаняк В.І., Сороківська М.В. Управління фінансовими ризиками : навч. посібник. Львів: Растр-7, 2016. 318 с.

Література для написання есе

1. Атамас П.Й., Атамас О.П., Крамаренко Г.О. Роль бухгалтерського обліку в управлінні ризиками підприємства. *Академічний огляд*. № 1 (44). 2016. С. 60-69.
2. Бухгалтерський облік в управлінні ризиками підприємства. URL: http://dn.khnu.km.ua/dn/k_default.aspx?M=k0366&T=10&lng=1&st=0
3. Вигівська І.М. Управління ризиками в бухгалтерському обліку. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/81587809.pdf>.
4. Королюк Т., Винник Т. Наукові погляди щодо ролі бухгалтерського обліку в управлінні ризиками. *Галицький економічний вісник Тернопільського національного технічного університету*. 2019. №2. С. 142-152.
5. Пилипенко Л.М. Бухгалтерський облік і звітність в управлінні ризиками підприємства. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації*. 2015. № 1. С. 153–160.
6. Проскура В.Ф., Білак Р.Г. Методологічні підходи до управління ризиками. *Економіка і суспільство*. 2017. №3. С. 599-607.

7. Чібісова І.В., Левчунь Б.В. Бухгалтерський облік як інструмент управління ризиками на підприємства. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2016. № 2(56). С. 113-116.

Методичні вказівки до підготовки до занять з теми 2

Перед заняттями слід ознайомитися з текстом посібників, перелік яких наведений на с. .

Дайте відповідь на такі питання

- 1) Що розуміють під оцінюванням ризику
- 2) Система показників для оцінювання ризику
- 3) Області ризику та їх характеристика
- 4) Назвіть якісні методи оцінювання ризику
- 5) Назвіть кількісні методи оцінювання ризику
- 6) Поясніть переваги і недоліки якісних та кількісних методів оцінки ризику
- 7) Наведіть приклади оцінки ризику в бухгалтерському обліку
- 8) Наведіть приклади розкриття інформації про ризик, які вимагаються національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку
- 9) Наведіть приклади аналітичних методів оцінки ризиків
- 10) Поясніть метод картографування ризиків
- 11) Що таке ризик-апетит?

Теми есе для самостійної роботи

- Методи кількісної оцінки ризику та їх класифікація.
  - Аналітичний метод оцінки ризиків.
  - Аналіз чутливості.
  - Аналіз сценаріїв.
  - Метод події-наслідки в оцінці ризиків.
  - Метод Монте-Карло в оцінці ризиків.
- Методи експертної оцінки.
  - Аналіз ризику збитків.
  - Метод аналізу доцільності витрат в оцінці ризику.
  - Нормативний метод оцінки ризику, його переваги та недоліки.
  - Застосування методу аналогій для оцінки ризику.
  - Статистичні методи оцінки ризику.

Завдання для практичних занять з теми 2

Задача 1. Розробити шкалу оцінки ризиків, визначених на попередньому занятті, та побудувати карту ризиків.

Методичні вказівки

Для побудови карти ризиків спочатку проаналізуйте зв'язок кожного з визначених вами ризиків з можливими втратами

Витрати, втрати й збитки, пов'язані з категорією ризику

Вид втрат	Визначення
Матеріальні	це додаткові затрати виробничих ресурсів не передбачені проектом або планом, або прямі втрати майна, продукції, енергії, тощо
Трудові	це втрати робочого часу викликані непередбаченими обставинами
Фінансові	це прямий грошовий збиток пов'язаний з: - непередбаченими платежами (виплата штрафів, додаткових податків); - втратою грошових коштів; - недоотриманням коштів із передбачених джерел (при неповерненні боргів, зниження ринкових цін на продукцію, що реалізується; не оплата покупцями реалізованої продукції); - макроекономічними змінами (інфляція, валютний курс, тощо)
Часові	виникають коли процес реалізації рішення відбувається повільніше, ніж це передбачалось
Спеціальні	нанесення збитків здоров'ю та життю людей, оточуючому середовищу, престижу підприємця, інші несприятливі соціальні і морально-психологічні наслідки.

Під час вибору способу регулювання ступеня ризику майже на увазі, що

- підприємство практично не має можливості контролювати макроекономічні ризики;
- на ризики, які пов'язані з діяльністю партнерів, постачальників та конкурентів підприємства, а також митного контролю, підприємство може впливати;
- фактори ризику безпосередньої діяльності суб'єкта господарювання знаходяться під впливом підприємства.

Визначення оптимального способу регулювання ступеня ризику

(приклад)

Рівень збитків	Ймовірність виникнення втрат					
	Близька до нуля	Низька	Невелика	Середня	Велика	Близька до одиниці
Незначні	Прийняття ризику			Прийняття ризику або створення резерву (запасу)		
Малі	Створення резерву (запасу)					
Помірквані	Створення резерву (запасу)	Зовнішнє страхування чи розподіл ризику				Уникнення ризику
Середні	Зовнішнє страхування чи розподіл ризику			Уникнення ризику		
Великі	Зовнішнє страхування чи розподіл ризику		Уникнення ризику			
Катастрофічні	Зовнішнє страхування чи (і) розподіл ризику		Уникнення ризику			

Тема 3. Організація управління ризиками на підприємствах

1. Система внутрішнього контролю як засіб запобігання підприємницьким ризикам.
2. Система внутрішнього контролю за моделлю COSO ERM. Основні компоненти моделі та їх характеристика.

Література:

1. Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах. Затв. постановою Правління НБУ від 11.06.2018 №64. URL:
2. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18>.
3. Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою – 2019 рік) URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti>
4. Інструкція з організації внутрішнього контролю в обласній державній адміністрації, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління облдержадміністрації. URL: http://www.if.gov.ua/files/uploads/356_2019.pdf
5. COSO ERM. Enterprise Risk Management – Integrating with Strategy and Performance. June 2017. URL: <https://www.coso.org/Pages/erm-integratedframework.aspx>

6. Understanding and implementing enterprise risk management. January 2020.
URL: <https://www.coso.org/Documents/COSO-ERM-Creating-and-Protecting-Value.pdf>
7. Managing cyber risk in a digital age. November 2019.
<https://www.coso.org/Documents/COSO-Deloitte-Managing-Cyber-Risk-in-a-Digital-Age.pdf>

Методичні вказівки до підготовки до занять з теми 3

Перед заняттям слід ознайомитися з удосконаленою моделлю COSO ERM 2017

Ризик – імовірність виникнення подій, які спричинити вплив на досягнення стратегічних і бізнес-цілей

Ризик-менеджмент – культура, компетенції і практики, інтегровані з процесами визначення стратегії і бізнес-цілей.

Принципи організації управління ризиками
за моделлю COSO ERM 2017 року

	Розшифровка принципів
1	Здійснення Радою директорів наглядової функції за управлінням ризиками
2	Створення операційних структур
3	Визначення бажаної культури
4	Демонстрація схильності до основних цінностей

5	Залучення, розвиток та утримання кваліфікованих спеціалістів
6	Аналіз умов ведення бізнесу
7	Визначення ризик-апетиту
8	Оцінка стратегічних альтернатив
9	Формулювання бізнес-цілей
10	Виявлення ризиків
11	Оцінка ризиків
12	Пріоритизація ризиків
13	Реагування на ризик
14	Комплексний погляд на ризик
15	Оцінка суттєвих змін
16	Аналіз ризиків ефективності діяльності
17	Підвищення ефективності управління ризиками
18	Використання інформації та технологій
19	Розповсюдження інформації про ризики
20	Звітність про ризики, корпоративну культуру та ефективність діяльності

Дайте відповіді на такі питання:

- 1) Призначення і структура звіту про фінансовий стан
- 2) Поясність підходи до поділу активів і зобов'язань на поточні/непоточні
- 3) Призначення і структура звіту про сукупний дохід
- 4) Види класифікації витрат у звіті про прибутки/збитки та інший сукупний дохід
- 5) Призначення і структура звіту про зміни у власному капіталі

Теми есе для самостійної роботи

- Принципи внутрішнього контролю
- Цілі внутрішнього контролю та управління ризиками
- Складові внутрішнього середовища контролю
- Заходи внутрішнього контролю, їх класифікація та характеристика
- Інформація та комунікація як складові внутрішнього контролю
- Моніторинг системи внутрішнього контролю
- Внутрішній контроль та внутрішній аудит
- Ризик бухгалтерського обліку
- Ризик-менеджмент та внутрішній контроль

Завдання для практичних занять з теми 3

Задача 1. На сторінці в Інтернеті групи компаній Nurminen Logistics (Фінляндія) наведена така інформація в розділі «Інвестори»

[https://www.nurminenlogistics.com/Investors/Corporate-Governance/Financial-Reporting-Internal-Control-and-Risk-](https://www.nurminenlogistics.com/Investors/Corporate-Governance/Financial-Reporting-Internal-Control-and-Risk-Management/)

[Management/](#)

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ І УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

Основною управління і внутрішнього контролю Групи є її *цінності*, які визначаються спільно з персоналом:

- Розвивайся та вдосконалюйся на благо клієнта
- Довіряй та будеш заслуговувати на довіру
- Працюй вигідно
- Підприємництво означає відповідальність

Цінності групи - це основні правила, спрямовані на управління роботою всіх працівників. Вони є важливою передумовою для реалізації стратегії Групи. Вони беруться до уваги у всіх повсякденних операціях, допомагають персоналу в досягненні поставлених цілей і допомагають досягти мети внутрішнього контролю. Спільно певні цінності сприяють уванті всієї організації, прояснюють і полегшують наші внутрішні і зовнішні комунікації.

Рада директорів компанії несе відповідальність за організацію та функціонування внутрішнього контролю. Внутрішній контроль, управління ризиками та фінансова звітність контролюються Аудиторським комітетом, який призначається Радою директорів. Фінансова звітність в Групі готується з використанням керівних принципів Групи щодо звітності. Ці керівні принципи підтримуються Фінансовою адміністрацією Групи. Фінансова адміністрація також стежить за тим, щоб ці керівні принципи застосовувалися і щоб внутрішня комунікація, що стосується керівних принципів, була організована належним чином.

Фінансовий звіт

Рада директорів затвердила принципи складання консолідованої фінансової звітності. Визначені процес підготовки і контрольні операції для консолідованої фінансової звітності, а також посадові інструкції і обов'язки по підготовці консолідованої фінансової звітності. Коригування в консолідованій фінансовій звітності здійснюються, щоб переконатися, що всі звіти компанії відповідають принципам консолідованої фінансової звітності (МСФЗ). Термін консолідації синхронізований. Обороти і прибутки групових і бізнес-підрозділів аналізуються і порівнюються з планами керівництва та інформацією з операційних систем в функції контролю.

Іншими важливими для фінансової звітності процесами є процеси з основними засобами і продажами. Дохід від продажів Групи обліковується на основі інформації з операційних систем. Цей процес контролюється фінансовим відділом групи. Важлива інформація з систем продажів щомісяця синхронізується з інформацією в бухгалтерії. У Групі існують обмеження для прийняття рішення про придбання основних засобів, і бухгалтерська функція Групи також контролює придбання, які відображаються як активи. Група має прийнятну політику амортизації, яка визначає термін служби основних засобів і компонентів. Періоди амортизації для бізнес-єдиниць узгоджені політикою групи. Економічний термін служби контролюється групою, а інвентаризація основних засобів проводиться регулярно.

Ефективна система внутрішнього контролю вимагає адекватної, своєчасної і надійної інформації, щоб керівництво могло стежити за досягненням цілей і функціонуванням засобів контролю. Вона охоплює як економічну, так і іншу інформацію, дані з інформаційних систем, а також іншу внутрішню і зовнішню інформацію. Керівництво на різних рівнях Групи постійно контролює і оцінює інформацію з фінансових і операційних систем, а також інформацію з внутрішніх і зовнішніх джерел і оцінює значимість інформації для Групи. Інструкції з ведення бухгалтерського обліку та інші відповідні напрями доступні в інтрамережі для всіх, і бухгалтерська функція організовує навчання на потребу за цими напрямками. Зв'язок між оперативними підрозділами і бухгалтерської функцією є регулярним. Прибуток Групи контролюється всередині країни щомісячною звітністю і доповнюється прогнозами. Фінансові результати групи доводяться до відома персоналу відразу після публікації офіційного релізу фондової біржі.

Інструкції для інсайдерів доступні в інтранеті для всіх. Президент і головний виконавчий директор відповідають за комунікації з інвесторами. Аудитори контролюють достовірність фінансової звітності Групи і те, що управління Групою організовано належним чином. Висновки і рекомендації, зроблені аудитором, доводяться до відома Ради директорів та Комітету з внутрішнього аудиту.

Внутрішній контроль

Під внутрішнім контролем Групи розуміються всі дії і процеси, принципи, інструкції та організаційні структури, які спрямовані на підвищення ймовірності досягнення всіх цілей. Метою внутрішнього контролю є забезпечення прибутковості операцій, дотримання законодавства та договорів, належного управління активами і достовірності фінансової звітності. Група застосовує внутрішній контроль відповідно до міжнародної моделі COSO.

Nurminen Logistics Group складається з материнської компанії Nurminen Logistics Plc, дочірніх компаній та асоційованих компаній. Функціонально значущими компаніями, крім материнської компанії та фінської дочірньої компанії, є російські та балтійські бізнес-підрозділи, якими керують власні компанії.

Рада директорів відповідає за організацію та функціонування внутрішнього контролю. Внутрішнім контролем керує Команда з управління групою, її здійснює вся організація. Внутрішній контроль - це не окрема функція, а частина всіх функцій, і він працює на всіх рівнях організації. Оперативне управління несе основну відповідальність за контроль. Кожен керівник несе відповідальність за організацію контролю за функціями, за які він / вона відповідає, і за те, щоб органи управління постійно функціонували. Функції підтримки, такі як фінансове управління, IT-відділ та управління ризиками, підтримують Групу Управління Групою та несуть відповідальність за організацію внутрішнього контролю у функціях підтримки. Головний фінансовий директор відповідає за процеси у фінансовій адміністрації та звітності та організовує внутрішній контроль за цими функціями.

Внутрішній аудит компанії організовують Президент та Генеральний директор та Ревізійний комітет. Разом вони щорічно визначають спрямованість, ресурси та дії внутрішнього аудиту. Метою внутрішнього аудиту є оцінка та розвиток процесів управління, контролю, управління та управління. Внутрішній аудит проводиться як розширений зовнішній аудит.

Компанія не має окремої функції внутрішнього аудиту. Натомість внутрішній аудит є частиною фінансової адміністрації групи. При необхідності Група купує експертні послуги. Контрактні ризики також управляються на місцях за допомогою юристів, що представляють бізнес-підрозділи. Місцеві аудитори здійснюють аудит процедур внутрішнього контролю відповідно до плану аудиту. Представники фінансової адміністрації здійснюють певний контроль під час відвідування дочірніх підприємств. Фінансовий менеджмент звітує про результати Президенту та Генеральному директору, Ревізійній комісії, які, у свою чергу, звітують перед Радою директорів. Головними напрямками управління ризиками є ризик кредитування та ліквідності, а також ризики, пов'язані з логістичним бізнесом.

Управління ризиками

Група бере участь у постійній оцінці ризику свого оперативного бізнесу та має на меті захистити себе від відомих факторів ризику. Метою управління ризиками Групи є забезпечення ефективності роботи групи та забезпечення безперервного продовження бізнесу. Ревізійний комітет ради оцінює

достатність та відповідність контролю за ризиками та пов'язаними з цим процесами. Ревізійна комісія звітує перед Радою директорів.

Бізнес-ризиків поділяються на стратегічні ризиків, фінансові ризиків, операційні ризиків, ризиків безпеки даних та ризиків відшкодування збитків. Група розробила загальну політику управління ризиками, принципами якої є:

Стратегічні ризиків

Група систематично аналізує ризиків, важливі стосовно досягнення стратегічних цілей Групи. Аналіз ризиків стратегічних ризиків та спричинених ним заходів переглядаються в Раді директорів не рідше одного разу на рік.

Фінансові ризиків

Метою управління ризиками Групи є мінімізація шкідливого впливу на прибуток і капітал Групи змін на фінансових ринках. Політика управління фінансовими ризиками базується на основних принципах фінансування, затверджених Радою директорів. Фінансові операції підлягають щоденному управлінню ризиками в межах, встановлених Радою.

Валютні ризиків

Валютні ризиків зумовлені імпортом та експортом іноземної валюти, фінансуванням іноземних дочірніх підприємств та власним капіталом в іноземній валюті.

Група управляє валютним ризиком, притаманним грошовим потокам, зберігаючи грошові потоки в іноземній валюті та витратах в одній валюті та одночасно їх узгоджуючи, наскільки це можливо. Якщо узгодження неможливо, частина відкритої позиції може бути захищена.

Позиція ризику операцій в іноземній валюті може бути захищена, якщо зустрічна вартість валюти перевищує 500 000 євро. Позиції, що перевищують 2 млн. євро, захищаються на 50–110%. Ризик іноземної валюти від чистого впливу курсової різниці може бути захищений на 25–75%. Інструменти, що використовуються для хеджування, включають форвардні контракти та прості варіанти ванілі. Екзотичні варіанти заборонені. Коефіцієнт хеджування визначається виходячи з поточних економічних тенденцій та прогнозованих перспектив валюти, а також функціональності ринку хеджування кожної валюти. У надзвичайних ринкових обставинах хеджування компанія може відхилитися від наведених вище керівних принципів.

Суми валюти на чекових рахунках підтримуються на мінімальному рівні, не порушуючи умов платіжних операцій. Сума валютних активів не може перевищувати одного відсотка від загальної суми балансу.

Процентні ризиків

Ризиків процентної ставки для Групи виникають переважно через інтереси стягнення боргу. Метою управління процентними ризиками є зменшення

впливу зміни ринкової процентної ставки на фінансові грошові потоки. Корисні інструменти захисту включають форвардні угоди та ф'ючерси на процентні ставки, процентні свопи.

Ризик ліквідності

Метою управління ризиком ліквідності є забезпечення достатнього фінансування у будь-яких ситуаціях. Активи, необхідні для платіжних транзакцій протягом двох тижнів, будуть зарезервовані як буфер для ліквідності платіжних операцій.

Група має на меті гарантувати доступність та гнучкість фінансування за будь-яких обставин різними угодами про фінансування, включаючи достатні кредитні ліміти та співпрацюючи з низкою фінансових установ.

Кредитні ризики

Метою управління кредитним ризиком є мінімізація втрат, спричинених тим, що інша сторона нехтує виконанням своїх зобов'язань. Група керуватиме ризиком контрагента на основі кредитного рейтингу клієнта та при необхідності застосовує активну політику стягнення заборгованості.

Операційні ризики

Операційні ризики складаються з ризиків продажів, бізнесу, персоналу, інформаційних технологій, ризику безпеки та угод, ризиків, пов'язаних із внутрішніми процесами та системами, а також юридичних ризиків.

Група прагне мінімізувати операційні ризики своєї діяльності, шукаючи максимально збалансовану структуру доходів та витрат бізнесу та постійно розвиваючи власні операції та системи.

Що стосується структури доходів, Група здійснює збалансований портфель клієнтів, таким чином, що частка ділової діяльності Групи, що впливає з окремих клієнтів та галузей, не стає надто великою.

Що стосується структури видатків, Група прагне до такої гнучкої структури витрат, щоб видатки відповідали сезонним варіаціям підприємницької діяльності.

Група прагне мінімізувати ризики угоди шляхом узгодження угод, а також процесів складання та затвердження угод.

Група постійно розвиває свої основні процеси та інформаційні системи для того, щоб мати можливість обслуговувати своїх клієнтів конкурентоспроможними зараз та в майбутньому.

Метою Групи є постійний розвиток можливостей Групи та персоналу для поліпшення власного операційного середовища та передбачення змін шляхом розробки процедур, систем, інструментів та персоналу за допомогою багатьох різних засобів. Регулярні опитування задоволеності персоналу, оцінки керівника, а також оцінки ключового персоналу, дозволяють прогнозувати та мінімізувати можливі ризики для людини.

Ризики інформаційної безпеки

Інформаційна безпека є постійною частиною забезпечення та розвитку всіх операцій Групи. Інформаційна безпека та політика інформаційної безпеки є відповідальністю Президента та Генерального директора та Управління Групою. Вони приймають рішення щодо спільної політики інформаційної безпеки Групи. IT-відділ відповідає за розробку, нагляд за впровадженням і підтримкою знань про інформаційну безпеку. Зрештою, кожен адміністратор та користувач інформаційних систем й інформаційних мереж відповідає за впровадження інформаційної безпеки. IT-відділ несе відповідальність за захист інформаційних систем та інформацію, яку вони включають.

Основою впровадження інформаційної безпеки є політика інформаційної безпеки, встановлена Групою. Ця політика доступна для всіх співробітників та користувачів IT-систем. Цілі, відповідальність та методи реалізації інформаційної безпеки Групи та її дочірніх підприємств визначені в політиці інформаційної безпеки.

Мета роботи з інформаційної безпеки - забезпечити безперервність діяльності Групи та безперебійне функціонування важливих для операцій ручних та автоматичних інформаційних систем, запобігання несанкціонованому використанню інформаційно-інформаційних систем, запобігання ненавмисне або намічене знищення або спотворення інформації та мінімізація можливих збитків. На додаток до захисту оброблення інформації в звичайний час, Група також готується до загрозливих ситуацій, які можуть перервати діяльність Групи та відновлення цих ситуацій. Інформація, інформаційні системи та послуги інформаційних систем Групи зберігаються належним чином захищеними як у звичайних, так і у надзвичайних умовах. Кожна особа, яка обробляє інформацію про компанію, несе відповідальність зі свого боку за забезпечення інформаційної безпеки.

Досягнення цілей інформаційної безпеки - це постійний процес, який включає адміністративні, фізичні та технічні рішення. Ризики інформаційної безпеки регулярно досліджуються з метою виявлення загроз, що загрожують операціям, визнання вразливих місць інформаційних систем та оцінки втрат у випадку, якщо якась загроза стає значною, та оцінки витрат на реконструкцію системи управління інформаційною безпекою з метою зменшення ризиків.

Ризики відшкодування збитків

Важливими ризиками відшкодування збитків для Групи є ризики, пов'язані з персоналом Групи, її активами, перериванням її діяльності та ризиками відповідальності.

Група постійно приділяє увагу безпеці своєї діяльності та підтриманню належних умов праці. Системи якості та екології компанії вважаються

такими, що відповідають вимогам, встановленим стандартам ISO 9001: 2008 та ISO 14001: 2004. Крім того, його сертифікована система охорони праці та безпеки праці (OHSAS 18001: 2008).

Усі працівники терміналу заробили талон безпеки праці.

Група використовує звітність про відхилення.

Окрім статутного страхового покриття, Група також має комплексне покриття майна, переривання бізнесу та страхування відповідальності для мінімізації ризиків відшкодування збитків. Для того, щоб гарантувати, що страхові поліси пропонують всебічне покриття та цінову конкурентоспроможність, Група щорічно аналізує своє страхове покриття, використовуючи зовнішніх експертів.

Задача 2. Відділ внутрішнього аудиту ПАТ розробив анкету для членів Наглядової Ради (Правління або іншого подібного за функціями органу). Ознайомтесь з нею та запропонуйте доречні з вашої точки зору зміни

Анкета членів Наглядової Ради _____

Нижче викладені питання, які рада може розглянути та обговорити з керівництвом та іншими, хто здійснює функції управління ризиком чи внутрішнього аудиту. Якщо відповіді на питання викликають занепокоєння ради, вона може розглянути дії для усунення можливих недоліків. Питання не є вичерпними і не всі будуть доречними за будь-яких обставин.

Ризик-апетит і культура

- Яким чином правління погодило апетит ПАТ до ризику? З ким він погоджувався?
- Як рада оцінила культуру компанії? Чи можна вважати, що рада систематично вчиться на минулих помилках?
- Яким чином культура ПАТ, кодекс поведінки, політика щодо людських ресурсів та системи винагороди за ефективність підтримують цілі бізнесу, управління ризиками та систему внутрішнього контролю?
- Як рада розглядала, чи сприяє вищому керівництву у сфері управління ризиком та внутрішнього контролю?
- Як Рада ставиться до невідповідної поведінки? Чи є така поведінка наслідком ризиків?
- Як рада гарантує, що вона має достатньо часу для розгляду ризику, і як це поєднується з обговоренням інших питань, за які відповідає рада?

Системи управління ризиками та внутрішній контроль

- В якій мірі підтримуються та співвідносяться системи управління ризиками та внутрішній контроль
- до бізнес-моделі компанії?
- Повноваження та відповідальність за управління ризиками та внутрішній контроль визначені, узгоджені і документовані
- Як рада визначає, чи це зрозуміло, доцільно та ефективно?

- Наскільки ефективно ПАТ здатне протистояти ризикам та комбінаціям ризиків, які стають суттєвими?
- Наскільки ефективний підхід ради до ризиків із "низькою ймовірністю", але мають дуже сильний вплив, якщо вони матеріалізуються?
- Чи проводиться оцінка наявності у працівників знань, вмінь та навичок у керівництві ризиками?
- Які канали комунікації дозволяють особам, включаючи третіх осіб, повідомляти про занепокоєння, підозру у порушенні закону чи правил, інші недоліки чи
- складні перспективи?

Керівництво з управління ризиками, внутрішнього контролю та пов'язаної з ними фінансової та ділової звітності

- Як рада переконується, що інформація, яку вона отримує, є своєчасною, якісною, відображає численні джерела інформації та підходить за призначенням?
- Які обов'язки ради та вищого керівництва стосуються кризи управління? Наскільки ефективно планується управління ПАТ в кризових ситуаціях?
- Якою мірою ПАТ визначила ризики пов'язаних сторін та від того, як організований бізнес компанії? Як ними керується?
- Наскільки ефективно ПАТ охоплює нові ризики та можливості?
- Як і коли рада розглядає ризик під час обговорення змін у стратегії або затвердження нових угод, проектів, продуктів чи інших значних зобов'язань?
- Наскільки рада розглядала аспекти витрат і вигід різних варіантів контролю?
- Як рада гарантує, що вона розуміє вплив на ПАТ кожного основного ризику до і після застосування заходів пом'якшення та контролю?
- Які ці пом'якшення та елементи управління та чи працюють вони, як очікувалося?

Моніторинг та огляд

- Які процеси контролю застосовує вище керівництво щодо системи управління ризиками та внутрішнього контролю?
- Яким чином процеси моніторингу та огляду враховують здатність переоцінювати ризики та ефективно коригувати контроль у відповідь на зміни цілей, бізнес-моделей та зовнішнього середовища?
- Як коригуються процеси чи засоби управління, щоб відобразити нові або зміни ризиків, або оперативні недоліки?
- Наскільки рада займається скануванням горизонту на предмет появи ризиків?

- Як рада переконалася, що розкриття інформації щодо управління ризиками та внутрішній контроль сприяє тому, щоб річний звіт був достовірним та надавав акціонерам необхідну інформацію?
- Наскільки рада впевнена, що її звітність про поточну діяльність та довгострокову перспективу підтверджує заяву про безперервність діяльності

Задача 2. Підготувати анкету системи внутрішнього контролю підприємства. Провести оцінку ризику контролю. Зробити висновки.

Задача 3. Провести аналіз Положення про внутрішній контроль різних підприємств, розміщених в мережі Інтернет. Визначити їх переваги та недоліки, запропонувати покращення

Задача 4. Провести аналіз Положення про внутрішній аудит різних підприємств, розміщених в мережі Інтернет. Визначити їх переваги та недоліки, запропонувати покращення. Порівняти з структурою та змістом Положень про внутрішній контроль.

Підготовка до контрольних заходів

Зразок модульного контролю 1

Оберіть одну правильну відповідь

1. Підприємницький ризик визначають як

- діяльність суб'єктів господарювання, пов'язаної з подоланням невизначеності в ситуації неминучого вибору, в процесі якої є можливість оцінити вірогідність досягнення бажаного результату, невдачі і відхилення від мети, що містяться у вибраних альтернативах всіх видів підприємницької діяльності
- наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через несприятливі коливання вартості цінних паперів та товарів і курсів іноземних валют за тими інструментами, які є в торговельному портфелі інвестицій підприємства
- наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через несприятливе сприйняття іміджу підприємства клієнтами, контрагентами, акціонерами (учасниками) або органами нагляду
- виникає через недоліки корпоративного управління, системи внутрішнього контролю або неадекватність інформаційних технологій і процесів оброблення інформації з погляду їх керованості, універсальності, надійності, контрольованості й безперервності роботи
- пов'язаний з низькою ліквідністю об'єктів інвестування (посідання майна, активів) чи з великим періодом інвестиційного процесу

2. Класифікація ризиків

- a) належність ризиків до різних видових груп завдяки основним відмінним рисам, що можуть описати досліджуваний об'єкт
  - b) опис ризиків конкретного суб'єкта господарювання з урахуванням його специфіки і галузевих особливостей у конкретний період часу
  - c) поєднання окремих одиниць або даних в одну одиницю або декілька одиниць
  - d) поділ цілого на групи
  - e) розчленуванні показників, що характеризують досліджуваний об'єкт, на складові з метою їх ретельного вивчення, аналізу
3. Залежно від чинників виникнення ризику поділяються на
- a) природні, техногенні, побутові, соціально-політичні
  - b) стратегічні, тактичні, операційні
  - c) критичні, значні, помірні, низькі
  - d) допустимі, критичні, катастрофічні
  - e) систематичний, несистематичний
4. Залежно від періоду дії ризику поділяються на
- a) ретроспективні, поточні, перспективні
  - b) фінансові, комерційні, виробничі, екологічні, соціальні, політичні, ризики безпеки
  - c) активної діяльності, пасивної діяльності
  - d) внутрішні та зовнішні
  - e) систематичні та випадкові
5. Соціально-політичний ризик – це ймовірність виникнення негативної події, пов'язаної з
- a) терористичними актами, військовими конфліктами, антиконституційними чи злочинними діями і можливих збитків від неї (за певний період часу)
  - b) кліматичними змінами
  - c) несприятливими наслідками від сукупності шкідливих впливів на навколишнє середовище, що викликає незворотну деградацію екосистеми
  - d) змінами рівня або мінливості ринкових ставок або цін, таких як процентні ставки, ціни на товари, акції та облигації, курси валют
  - e) змінами вартості фінансових інструментів через зміни ринкових процентних ставок
6. Екологічний ризик виникає внаслідок
- a) негативних для навколишнього середовища і людини наслідків від здійснення господарської та іншої діяльності
  - b) терористичних актів, військових конфліктів, антиконституційних чи злочинних дій і можливих збитків від них (за певний період часу)
  - c) змін рівня або мінливості ринкових ставок або цін, таких як процентні ставки, ціни на товари, акції та облигації, курси валют

- d) змін вартості фінансових інструментів через зміни ринкових процентних ставок
  - e) зміну ринкових цін на товари і послуги підприємств певної галузі
7. Ідентифікація ризиків включає
- a) виявлення джерел ризиків, дослідження подій, їх причин і можливих наслідків
  - b) оцінку імовірності ризиків та рівня можливих збитків
  - c) виявлення, оцінку та аналіз впливу ризиків на підприємство
  - d) аналіз альтернативних варіантів та вибір найбільш імовірного та найменш збиткового
  - e) кількісні та якісні методи оцінки ризику
8. Ідентифікація ризиків - це
- a) виявлення, дослідження та опис ризиків, які можуть вплинути на досягнення цілей організації у рамках інтегрованої системи менеджменту
  - b) оцінка імовірності наслідків ризику
  - c) відслідковування та моніторинг
  - d) виявлення, оцінка та аналіз впливу ризиків на підприємство
  - e) усі відповіді правильні
9. Інтегрована модель управління ризиками на підприємстві COSO ERM встановлює взаємозв'язок між такими цілями підприємства
- a) стратегічні
  - b) операційні
  - c) підготовки звітності
  - d) дотримання законодавства
  - e) тактичні
10. Які елементи організаційної структури суб'єкта господарювання розглядає модель управління ризиками COSO ERM?
- a) рівні компанії
  - b) підрозділи
  - c) господарська одиниця
  - d) дочірні підприємства
  - e) спільні підприємства
11. Які компоненти процесу управління ризиками розглядає модель управління ризиками на підприємстві COSO ERM?
- a) внутрішнє середовище
  - b) постановка цілей
  - c) ідентифікація подій як причин ризиків і можливостей
  - d) оцінка ризиків (risk assessment) та відповідь на ризик
  - e) засоби контролю (control activities), звітність та комунікації
12. Остання версія COSO ERM «Enterprise Risk Management – Integrating with Strategy and Performance» набула чинності у світі
- a) 2017 року

- b) 2004 року
- c) 2012 року
- d) 2010 року
- e) 2019 року

13. Остання версія COSO ERM стверджує, що управління ризиками організації

- a) не є окремою управлінською функцією або певним елементом в організаційній структурі
- b) є окремою управлінською функцією
- c) є певним елементом в організаційній структурі
- d) немає правильної відповіді
- e) усі відповіді правильні

14. Остання версія COSO ERM визначає управління ризиками організації як

- a) культуру, компетентності та практики, які компанія інтегрує в процес розробки стратегії та її виконання з метою управління ризиками під час створення, збереження та реалізації вартості
- b) систему планування, забезпечення і організації ресурсів і дій, необхідних для зниження несприятливого впливу збитків, викликаних випадковими подіями
- c) процес прийняття та виконання управлінських рішень, спрямованих на зниження ймовірності виникнення несприятливого результату і мінімізацію можливих втрат, викликаних його реалізацією
- d) аналіз причин, джерел та факторів ризику, реалістичну оцінку небезпеки на шляху до наміченої мети, оцінку ефективності різних методів ризик-менеджменту і в той же час відхід від непотрібного ризику і не виправданих втрат
- e) визначення факторів ризику на основі аналізу політичної, економічної та фінансово-кредитної політики як окремих країн, так і світового співтовариства в цілому

15. Ризик-менеджмент – це

- a) система управління ризиками на основі процесу їх ідентифікації, оцінки та аналізу, а також вибору і використання методів нейтралізації їх наслідків, спрямована на досягнення необхідного балансу між стратегічними можливостями підприємства та рівнем ризику
- b) спрямована на досягнення необхідного балансу між стратегічними можливостями підприємства та рівнем ризику
- c) знаходження оптимального співвідношення між високим рівнем ризику (що може призвести до банкрутства підприємства), та повною відмовою від нього (що призводить до втрати конкурентоспроможності)
- d) суб'єкт та об'єкт управління ризиками
- e) немає правильної відповіді

16. Демографічний ризик слід розуміти як

- a) вірогідність виникнення несприятливих змін у процесах вітворення населення,
- b) загрозу фінансових і ринкових втрат через відсутність необхідних співробітників або їх тимчасового надлишку
- c) недостатню кваліфікацію або низьку відповідальність співробітників
- d) зловживання довір'ям працедавця з боку його власних нелояльних співробітників
- e) імовірність втрат, пов'язаних із використанням трудових ресурсів на підприємстві

17. Апетит до ризику - це

- a) величина та тип ризику, який підприємство може та бажає прийняти для досягнення своїх бізнес-цілей
- b) належність ризиків до різних видових груп завдяки основним відмінним рисам, що можуть описати досліджуваний об'єкт
- c) опис ризиків конкретного суб'єкта господарювання з урахуванням його специфіки і галузевих особливостей у конкретний період часу
- d) максимальна величина, якої може досягнути той або інший ризик
- e) добуток імовірності ризику на суму збитків від цього ризику

18. Ринковий ризик - це ризик того, що

- a) на прибуток або капітал підприємства або його здатність відповідати цілям бізнесу негативно впливатимуть зміни рівня або мінливості ринкових ставок або цін, таких як процентні ставки, ціни на товари, акції та облігації, курси валют
- b) потенційне викривлення у твердженні стосовно класу операцій, залишку на рахунку або розкриття інформації, яке може бути суттєвим окремо або в сукупності з іншими викривленнями, не буде попереджено або своєчасно виявлено та виправлено за допомогою внутрішнього контролю суб'єкта господарювання
- c) процедури, виконані для зменшення ризику до прийнятно низького рівня, не дадуть змоги виявити викривлення, що існує, та яке може бути суттєвим окремо або в сукупності з іншими викривленнями
- d) через недоліки корпоративного управління, системи внутрішнього контролю або неадекватність інформаційних технологій і процесів оброблення інформації підприємство отримає збитки
- e) через порушення або недотримання банком вимог законів, нормативно-правових актів, угод, прийнятої практики або етичних норм, а також через можливість двозначного тлумачення встановлених законів або правил підприємство отримає збитки

19. Оберіть традиційні способи реагування на ризики:

- a) зменшити, прийняти, уникнути
- b) не реагувати, реагувати

- c) страхувати, не страхувати
  - d) досліджувати, не досліджувати
  - e) вивчати, не вивчати
20. Виділяють такі групи причин невизначеності
- a) неповнота, неточність та протиріччя інформації
  - b) неоднакова ступінь інформування учасників ринкових відносин
  - c) непередбачуваність багатьох процесів та явищ, які впливають на діяльність підприємства
  - d) ризик контролю
  - e) властивий ризик
21. До зовнішніх факторів виникнення ризику відносяться
- a) нормативно-правові акти та закони, які регулюють господарчу та підприємницьку діяльність
  - b) фінансово-кредитна та податкова системи
  - c) дії органів влади
  - d) кадри та мотивація їх діяльності
  - e) якість продукції
22. До зовнішніх факторів виникнення ризику відносяться
- a) політичні
  - b) демографічні
  - c) стихійні лиха
  - d) науково – технічний прогрес
  - e) технологія
  - f) кадри та мотивація їх діяльності
23. До внутрішніх факторів виникнення ризику не відносяться
- a) технологія
  - b) кадри та мотивація їх діяльності
  - c) якість продукції
  - d) місцезнаходження підприємства
  - e) науково – технічний прогрес
24. До внутрішніх факторів виникнення ризику відносяться
- a) стратегія розвитку
  - b) маркетинг
  - c) виробничі потужності
  - d) дії економічних контрагентів (постачальники, споживачі, торгові та збутові агенти)
  - e) конкуренція
25. Якщо ймовірність та вплив ризику є високими, ризик буде
- a) високим
  - b) помірно високим
  - c) середнім
  - d) низьким

е) віддаленим

26. Поняття властивого ризику, яке використовується під час оцінки системи внутрішнього контролю

а) чутливість тверджень щодо класу операції, залишку на рахунку або розкриття інформації до викривлення, яке може бути суттєвим окремо або в сукупності з іншими викривленнями, не враховуючи будь-які відповідні заходи контролю

б) ризик того, що аудитор висловить невідповідну аудиторську думку в разі, якщо фінансова звітність суттєво викривлена

в) ризик того, що потенційне викривлення у твердженні стосовно класу операцій, залишку на рахунку або розкриття інформації, яке може бути суттєвим окремо або в сукупності з іншими викривленнями, не буде попереджено або своєчасно виявлено та виправлено за допомогою внутрішнього контролю суб'єкта господарювання

г) ризик того, що процедури, виконані для зменшення ризику до прийнятно низького рівня, не дадуть змоги виявити викривлення, що існує, та яке може бути суттєвим окремо або в сукупності з іншими викривленнями

е) немає правильної відповіді

27. Поняття ризику контролю, яке використовується під час оцінки системи внутрішнього контролю

а) чутливість тверджень щодо класу операції, залишку на рахунку або розкриття інформації до викривлення, яке може бути суттєвим окремо або в сукупності з іншими викривленнями, не враховуючи будь-які відповідні заходи контролю

б) ризик того, що аудитор висловить невідповідну аудиторську думку в разі, якщо фінансова звітність суттєво викривлена

в) ризик того, що потенційне викривлення у твердженні стосовно класу операцій, залишку на рахунку або розкриття інформації, яке може бути суттєвим окремо або в сукупності з іншими викривленнями, не буде попереджено або своєчасно виявлено та виправлено за допомогою внутрішнього контролю суб'єкта господарювання

г) ризик того, що процедури, виконані для зменшення ризику до прийнятно низького рівня, не дадуть змоги виявити викривлення, що існує, та яке може бути суттєвим окремо або в сукупності з іншими викривленнями

е) немає правильної відповіді

28. Захисна функція ризику проявляється в тому, що

а) сприяє формуванню раціонального ставлення до невдач

б) потребує вибору одного з можливих варіантів правильного рішення

в) стимулює пошук нетрадиційних шляхів вирішення проблеми

г) усі відповіді правильні

е) має деструктивний характер (авантюризм, волонтаризм)

29. Аналітична функція ризику — це

- а) необхідність вибору одного з можливих варіантів правильного рішення
- б) стимулювання пошуку нетрадиційних рішень проблем
- в) визнання того факту, що підприємець, здатний ризикувати, більш успішний, схильний до перспективних нововведень
- г) ухвалення необґрунтованих рішень без належного урахування закономірностей розвитку економічного середовища, що може призвести до збитків
- д) немає правильної відповіді

30. Інноваційна функція ризику проявляється у

- а) стимулюванні пошуку нетрадиційних рішень проблем
- б) необхідності вибору одного з можливих варіантів правильного рішення
- в) її суперечливості
- г) аналізі усіх можливих варіантів рішень і ухваленні найменш ризикованих і найбільш прибуткових з них
- д) відношенні масштабу очікуваних втрат до обсягу майна підприємця, а також від ймовірності настання збитків

31. Регулятивна функція ризику

- а) має суперечливий характер і виступає в двох формах: конструктивною і деструктивною
- б) має позитивний
- в) має негативний вплив
- г) це сукупність інструментів, методів, форм та засобів взаємодії суб'єктів управління ризиками з метою розроблення та реалізації управлінських рішень, спрямованих на попередження настання ризиків інвестиційної діяльності, зменшення і подолання наслідків їх впливу
- д) має суб'єктивну та об'єктивну форми

32. Традиційно розглядають такі функції ризику

- а) захисна
- б) аналітична
- в) інноваційна
- г) регулятивна
- д) спекулятивна

33. За Френком Найтом, ризик

- а) є невизначеністю, яка піддається вимірюванню
- б) є невизначеністю, яка не може бути виміряна
- в) є повною визначеністю
- г) немає ніякого відношення до невизначеності
- д) це відхилення фактичного доходу на інвестиції від очікуваного

34. Яке співвідношення між ризиком і доходом на інвестиції?

- а) чим вище ризик, тим вище дохід

- b) чим вище ризик, тим нижче дохід
- c) чим нижче ризик, тим вище дохід
- d) усі варіанти відповіді правильні
- e) немає правильної відповіді

35. Ствердження про те, що здатність ризикувати - це один із шляхів успішної діяльності, що допомагає переборювати консерватизм, догматизм, відсталість, стосується

- a) конструктивного аспекту регулятивної функції ризику
- b) інноваційної функції ризику
- c) захисної функції ризику
- d) стимулюючої функції ризику
- e) деструктивного аспекту регулятивної функції ризику

36. Прийняття необґрунтованих, незважених, нерозумних рішень за відсутності повної інформації і належного врахування закономірностей ризику явищ характеризує

- a) конструктивний аспект регулятивної функції ризику
- b) інноваційну функцію ризику
- c) захисну функцію ризику
- d) стимулюючу функцію ризику
- e) деструктивний аспект регулятивної функції ризику

37. Розрізняють такі групи методів оцінки ризиків

- a) кількісні та якісні
- b) цифри та описові
- c) лінгвістичні та математичні
- d) об'єктивні та суб'єктивні
- e) безпосередні та опосередковані

38. Власник ризику

- a) керівник підрозділу суб'єкта господарювання, на стратегічні або операційні цілі якого прямо впливає цей ризик
- b) спеціальна група людей (фінансові менеджери, внутрішні аудитори й ін.), що здійснює цілеспрямоване функціонування об'єкта управління, використовуючи різні прийоми і способи управлінського впливу
- c) спеціальна група людей об'єднана у відділ або окремі функціональні виконавці (фінансовий менеджер, менеджер по ризиках та інші), які через різні заходи та методи управлінського впливу здійснюють цілеспрямоване функціонування об'єкту управління
- d) фахівець, який здатний ідентифікувати, аналізувати, оцінювати, документувати ризики, контролювати і проводити моніторинг ризиків у рамках всієї організації, а також в рамках окремих частин і систем в організаціях різних організаційно-правових форм і галузей діяльності
- e) посадова особа або орган, діяльність якого спрямована на підвищення контролю та ефективності процесу управління ризиками в організації

39. Власник ризику відповідає за
- ідентифікацію та оцінювання ризику
  - моніторинг управління ризиком
  - сукупність процесів, методик, інформаційних систем, спрямованих на досягнення цілей і завдань управління ризиками
  - процеси, пов'язані з ідентифікацією, аналізом ризиків та прийняттям рішень, які містять максимізацію позитивних і мінімізацію негативних наслідків настання ризикових подій
  - ризико-орієнтоване мислення
40. Під час ідентифікації ризику визначається така інформація
- найменування та опис ризику
  - причини ризику
  - керівник та найменування підрозділу/процесу
  - визначається рівень імовірності виникнення ризику
  - визначається рівень збитків, які завдаються ризиком
41. Процес управління ризиками складається з таких етапів
- ідентифікація й оцінювання ризиків
  - планування необхідних заходів щодо усунення ризиків/запобігання ризикам
  - здійснення заходів щодо усунення ризиків/запобігання ризикам
  - аналіз результатів та ефективності заходів щодо усунення/попередження ризиків
  - немає правильної відповіді
42. Найбільш розповсюдженим способом зниження фінансового ризику є
- диверсифікація
  - страхування
  - лімітування
  - придбання додаткової інформації стосовно вибору і результатів
  - відмова від певного виду діяльності
43. До принципів ризик-менеджменту відносять
- масштабність
  - мінімізацію
  - адекватну реакцію
  - розумне прийняття
  - прозорість
44. Принцип ризик-менеджменту масштабність (максимізація) означає
- необхідність зведення рівня невизначеності до мінімуму шляхом всебічного аналізу можливих причин і чинників виникнення ризику, найповнішого охоплення можливих сфер виникнення ризику
  - мінімізацію спектру можливих ризиків, зменшення ступеня їх впливу на свою діяльність

с) адекватність реакції суб'єкта господарювання на зміни, що можуть стати джерелом ризиків

д) прийняття суб'єкта господарювання на себе тільки обґрунтованих ризиків

е) необхідність прогнозування можливих наслідків у випадку реалізації ризику

45. Принцип ризик-менеджменту «мінімізація» означає

а) мінімізацію спектру можливих ризиків, зменшення ступеня їх впливу на свою діяльність

б) нерозумно ризикувати більшим заради меншого

с) прийняття ризику необхідно тільки в межах власних коштів

д) необхідність прогнозування можливих наслідків у випадку реалізації ризику

е) адекватну і швидку реакцію на зміни, що можуть стати джерелом ризиків

46. Принцип ризик менеджменту «адекватної реакції» означає

а) необхідність адекватної і швидкої реакції суб'єкта господарювання на зміни, що можуть стати джерелом ризиків

б) мінімізацію спектру можливих ризиків, зменшення ступеня їх впливу на свою діяльність

с) необхідність зведення рівня невизначеності до мінімуму шляхом всебічного аналізу можливих причин і чинників виникнення ризику, найповнішого охоплення можливих сфер виникнення ризику

д) передачу ризику шляхом страхування або хеджування

е) повну відмову від певного виду діяльності

47. Категорія ризику розкривається через такі функції:

а) контрольна, розподільча, захисна, аналітична

б) інноваційна, регулятивна, захисна, аналітична

с) інноваційна, контрольна, конструктивна, аналітична

д) конструктивна та деструктивна

е) стимулююча та оптимізуюча.

48. Методи управління ризиками

а) запобігання ризику, утримання ризику

б) передача ризику, зниження ступеня ризику

с) всі відповіді правильні

д) немає правильної відповіді

е) страхування та самострахування

49. Ознаками катастрофічного рівня ризику є

а) банкрутство інвестованого підприємства (компанії, фірми)

б) ліквідація,

с) розпродаж майна проекту або втрата активів унаслідок аварій, пожеж, вибухів

d) недоотримання доходу

e) отримання прибутку на заданому рівні

50. Ознаками безризикового інвестування є

a) банкрутство інвестованого підприємства (компанії, фірми)

b) ліквідація,

c) розпродаж майна проекту або втрата активів унаслідок аварій, пожеж, вибухів

d) недоотримання доходу

e) гарантія отримання прибутку на заданому рівні

51. Ознаками допустимого ризику є

a) максимальне зменшення прибутку лише до рівня, при якому зберігається доцільність інвестування

b) банкрутство інвестованого підприємства (компанії, фірми)

c) ліквідація,

d) розпродаж майна проекту або втрата активів унаслідок аварій, пожеж, вибухів

e) недоотримання доходу

52. Ознаками критичного ризику є

a) недоотримання доходу, відшкодування витрат за рахунок інвестора

b) максимальне зменшення прибутку лише до рівня, при якому зберігається доцільність інвестування

c) банкрутство інвестованого підприємства (компанії, фірми)

d) ліквідація,

e) розпродаж майна проекту або втрата активів унаслідок аварій, пожеж, вибухів

53. Знайдіть визначення сутності одного з основних заходів зниження ризику – самострахування

a) створення децентралізованих резервних і страхових фондів з відшкодування збитків та/або визначених запасів за рахунок прибутків чи власних оборотних коштів

b) захист майнових інтересів підприємства при настанні страхової події спеціальними страховими компаніями

c) передача всього ризику або його частини замовникові, субпідрядникові або третій стороні

d) специфічна форма страхування ризиків від несприятливих змін цін на будь-які товарно-матеріальні цінності по контрактах і комерційних операціях

54. Знайдіть визначення сутності одного з основних заходів зниження ризику – страхування

a) створення децентралізованих резервних і страхових фондів з відшкодування збитків та/або визначених запасів за рахунок прибутків чи власних оборотних коштів

- b) захист майнових інтересів підприємства при настанні страхової події спеціальними страховими компаніями
- c) передача всього ризику або його частини замовникові, субпідрядникові або третій стороні
- d) специфічна форма страхування ризиків від несприятливих змін цін на будь-які товарно-матеріальні цінності по контрактах і комерційних операціях

55. Знайдіть визначення сутності одного з основних заходів зниження ризику – хеджування

- a) створення децентралізованих резервних і страхових фондів з відшкодування збитків та/або визначених запасів за рахунок прибутків чи власних оборотних коштів
- b) захист майнових інтересів підприємства при настанні страхової події спеціальними страховими компаніями
- c) передача всього ризику або його частини замовникові, субпідрядникові або третій стороні
- d) специфічна форма страхування ризиків від несприятливих змін цін на будь-які товарно-матеріальні цінності по контрактах і комерційних операціях

e) обмеження верхніх і нижніх потоків (грошових, товарних, кредитних, інвестиційних), спрямованих у зовнішнє (по відношенню до підприємства) середовище на величину можливого збитку, що веде до зниження ступеня ризику

56. Знайдіть визначення сутності одного з основних заходів зниження ризику – лімітування

- a) створення децентралізованих резервних і страхових фондів з відшкодування збитків та/або визначених запасів за рахунок прибутків чи власних оборотних коштів
- b) захист майнових інтересів підприємства при настанні страхової події спеціальними страховими компаніями
- c) передача всього ризику або його частини замовникові, субпідрядникові або третій стороні
- d) специфічна форма страхування ризиків від несприятливих змін цін на будь-які товарно-матеріальні цінності по контрактах і комерційних операціях

e) обмеження верхніх і нижніх потоків (грошових, товарних, кредитних, інвестиційних), спрямованих у зовнішнє (по відношенню до підприємства) середовище на величину можливого збитку, що веде до зниження ступеня ризику

57. Знайдіть визначення сутності одного з основних заходів зниження ризику – диверсифікації

- a) комплекс заходів по розсіюванню інвестиційних ризиків здійснюється для зменшення ризику за рахунок його розподілу між різними об'єктами вкладення, які безпосередньо не пов'язані між собою складовими, що характеризуються певним рівнем ризику
- b) захист майнових інтересів підприємства при настанні страхової події спеціальними страховими компаніями
- c) передача всього ризику або його частини замовникові, субпідрядникові або третій стороні
- d) специфічна форма страхування ризиків від несприятливих змін цін на будь-які товарно-матеріальні цінності по контрактах і комерційних операціях
- e) обмеження верхніх і нижніх потоків (грошових, товарних, кредитних, інвестиційних), спрямованих у зовнішнє (по відношенню до підприємства) середовище на величину можливого збитку, що веде до зниження ступеня ризику

58. Знайдіть визначення сутності одного з основних заходів зниження ризику – розподілу ризику

- a) комплекс заходів по розсіюванню інвестиційних ризиків здійснюється для зменшення ризику за рахунок його розподілу між різними об'єктами вкладення, які безпосередньо не пов'язані між собою складовими, що характеризуються певним рівнем ризику
- b) захист майнових інтересів підприємства при настанні страхової події спеціальними страховими компаніями
- c) передача всього ризику або його частини замовникові, субпідрядникові або третій стороні
- d) специфічна форма страхування ризиків від несприятливих змін цін на будь-які товарно-матеріальні цінності по контрактах і комерційних операціях
- e) обмеження верхніх і нижніх потоків (грошових, товарних, кредитних, інвестиційних), спрямованих у зовнішнє (по відношенню до підприємства) середовище на величину можливого збитку, що веде до зниження ступеня ризику

59. Знайдіть визначення сутності одного з основних заходів зниження ризику – бізнес-планування

- a) комплекс заходів по розсіюванню інвестиційних ризиків здійснюється для зменшення ризику за рахунок його розподілу між різними об'єктами вкладення, які безпосередньо не пов'язані між собою складовими, що характеризуються певним рівнем ризику
- b) захист майнових інтересів підприємства при настанні страхової події спеціальними страховими компаніями

с) визначення очікуваного обсягу прибутку від реалізації бізнес-ідеї з урахуванням умов на ринку, виявлення можливостей розширення обсягів реалізації у майбутньому, можливих джерел фінансування тощо

д) специфічна форма страхування ризиків від несприятливих змін цін на будь-які товарно-матеріальні цінності по контрактах і комерційних операціях

е) обмеження верхніх і нижніх потоків (грошових, товарних, кредитних, інвестиційних), спрямованих у зовнішнє (по відношенню до підприємства) середовище на величину можливого збитку, що веде до зниження ступеня ризику

60. Знайдіть визначення сутності одного з основних заходів зниження ризику – бізнес-планування

а) забезпечення оптимального співвідношення між якістю та витратами на її забезпечення, процесами виробництва, їх керованістю

б) специфічна форма страхування ризиків від несприятливих змін цін на будь-які товарно-матеріальні цінності по контрактах і комерційних операціях

с) обмеження верхніх і нижніх потоків (грошових, товарних, кредитних, інвестиційних), спрямованих у зовнішнє (по відношенню до підприємства) середовище на величину можливого збитку, що веде до зниження ступеня ризику

д) комплекс заходів по розсіюванню інвестиційних ризиків здійснюється для зменшення ризику за рахунок його розподілу між різними об'єктами вкладення, які безпосередньо не пов'язані між собою складовими, що характеризуються певним рівнем ризику

е) захист майнових інтересів підприємства при настанні страхової події спеціальними страховими компаніями

61. Відмова від ризикової операції – це

а) уникнення ризику

б) утримання ризику

с) зменшення ризику

д) передача ризику

е) жодна відповідь не є правильною

62. Диверсифікація діяльності підприємства – це

а) уникнення ризику

б) утримання ризику

с) зменшення ризику

д) передача ризику

е) жодна відповідь не є правильною

63. Лімітування діяльності підприємства – це

а) уникнення ризику

б) утримання ризику

- с) зменшення ризику
d) передача ризику
e) жодна відповідь не є правильною
64. Хеджування – це
a) уникнення ризику
b) утримання ризику
c) зменшення ризику
d) передача ризику
e) жодна відповідь не є правильною
65. Внутрішнє страхування (самострахування) – це засіб
a) уникнення ризику
b) утримання ризику
c) зменшення ризику
d) передача ризику
e) жодна відповідь не є правильною
66. Зовнішнє страхування – це засіб
a) уникнення ризику
b) утримання ризику
c) зменшення ризику
d) передачі ризику
e) жодна відповідь не є правильною
67. Уникнення ризику доцільне при
a) катастрофічному рівні збитків та імовірності виникнення збитків від помірного до високого
b) високому рівні збитків та низькій імовірності виникнення збитків
c) помірному рівні збитків та імовірності виникнення збитків від низької до високої
d) малому рівні збитків та будь-якій імовірності виникнення збитків
e) незначному рівні збитків та будь-якій імовірності виникнення збитків
68. ISO 31000:2018 «Управління ризиками. Принципи та рекомендації» може бути охарактеризований таким чином
a) це стислий посібник, який допоможе організаціям використовувати принципи управління ризиками для поліпшення планування і прийняття більш ефективних рішень
b) передбачає взаємодію трьох складових управління ризиком – принципів, структури та процесу
c) вважає оцінку ризику не самостійною діяльністю, а повністю інтегрованою в усі компоненти процесу управління
d) немає правильної відповіді
e) розроблений Інститутом ризик-менеджменту (англ. Institute of Risk Management – IRM)

69. COSO ERM «Управління ризиками організацій. Інтегрована модель» розроблений

- a) міжнародною організацією зі стандартизації (англ. International Organization for Standardization)
- b) Комітетом спонсорських організацій комісії Тредвея (англ. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission)
- c) Федерацією європейських асоціацій ризик-менеджменту» (англ. The Federation of European Risk Management)
- d) Інститутом ризик-менеджменту (англ. Institute of Risk Management – IRM)
- e) Асоціацією страховиків та ризик-менеджерів в промисловості та торгівлі (англ. Association of Insurance and Risk Managers in Industry and Commerce – AIRMIC)

70. Стандарт 31000:2018 «Управління ризиками. Принципи та рекомендації» розроблений

- a) міжнародною організацією зі стандартизації (англ. International Organization for Standardization)
- b) Комітетом спонсорських організацій комісії Тредвея (англ. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission)
- c) Федерацією європейських асоціацій ризик-менеджменту» (англ. The Federation of European Risk Management)
- d) Інститутом ризик-менеджменту (англ. Institute of Risk Management – IRM)
- e) Асоціацією страховиків та ризик-менеджерів в промисловості та торгівлі (англ. Association of Insurance and Risk Managers in Industry and Commerce – AIRMIC)

71. Стандарт з управління ризиками FERMA розроблений

- a) міжнародною організацією зі стандартизації (англ. International Organization for Standardization)
- b) Комітетом спонсорських організацій комісії Тредвея (англ. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission)
- c) Федерацією європейських асоціацій ризик-менеджменту» (англ. The Federation of European Risk Management)
- d) Інститутом ризик-менеджменту (англ. Institute of Risk Management – IRM)
- e) Асоціацією страховиків та ризик-менеджерів в промисловості та торгівлі (англ. Association of Insurance and Risk Managers in Industry and Commerce – AIRMIC)

72. Оцінювання ризиків здійснюється з метою

- a) прийняття рішення про припустимість або неприпустимість ризику для підприємства

b) визначення рівня ризику, що відображає оцінки наслідків та ймовірності ризикових подій

c) вибору методу регулювання ризиків

d) ранжирування ризиків

e) дослідження рівнів підконтрольності ризикової події, витрат на реалізацію впливу, потенційних витрат і вигод, пов'язаних з ризиковою подією

73. Зовнішніми чинниками ризику є

a) корупція

b) порушення зобов'язань за угодами

c) ресурси підприємства

d) некомпетентність співробітників підприємства

e) розголошення конфіденційної інформації про підприємство

74. До зовнішніх чинників ризику відносять

a) ресурси підприємства

b) некомпетентність співробітників підприємства

c) розголошення конфіденційної інформації про підприємство

d) інфляцію

e) зміни законодавства

75. До зовнішніх чинників ризику відносять

a) політичну ситуацію

b) міжнародні відносини

c) непередбачені дії органів державного управління і самоврядування

d) некомпетентність співробітників підприємства

e) розголошення конфіденційної інформації про підприємство

76. До зовнішніх чинників ризику відносять

a) рекламації та штрафи

b) інфляцію

c) зміни податкового законодавства

d) некомпетентність співробітників підприємства

e) розголошення конфіденційної інформації про підприємство

77. До зовнішніх чинників ризику відносять

a) коливання цін

b) конкуренція

c) корупцію

d) форс мажорні обставини

e) якість продукції та послуг підприємства

78. Внутрішніми чинниками ризиків, що утворилися внаслідок діяльності організації, є

a) стратегія підприємства

b) зміна податкової політики

c) коливання цін

d) конкуренція

e) корупція

79. Внутрішніми чинниками ризиків, що утворилися внаслідок діяльності організації, є

a) принципи діяльності, які використовує керівництво підприємства

b) непередбачені дії органів державного управління і самоврядування,

c) реклаमाції та штрафи

d) порушення зобов'язань за угодами

e) інфляція

80. Внутрішніми чинниками ризиків, що утворилися внаслідок діяльності організації, є

a) ресурси підприємства

b) зміни законодавства

c) політична ситуація

d) міжнародні відносини

e) непередбачені дії органів державного управління і самоврядування

81. Некомпетентність співробітників вважається

a) внутрішнім чинником ризику для підприємства

b) зовнішнім чинником ризику для підприємства

c) умовою, на яку не можна вплинути, але необхідно брати до уваги

d) умовою, яка дозволяє підприємству зменшити ризики від діяльності

e) найбільш приданим інструментом аналізу ризиків

82. Розголошення конфіденційної інформації про підприємство відноситься до

a) внутрішніх чинників ризику для підприємства

b) зовнішніх чинників ризику для підприємства

c) умов, на яку не можна вплинути, але необхідно брати до уваги

d) умов, яка дозволяє підприємству зменшити ризики від діяльності

e) найбільш приданих інструментів аналізу ризиків

83. Якість продукції та послуг підприємства відноситься до

a) внутрішніх чинників ризику для підприємства

b) зовнішніх чинників ризику для підприємства

c) умов, на яку не можна вплинути, але необхідно брати до уваги

d) умов, яка дозволяє підприємству зменшити ризики від діяльності

e) найбільш приданих інструментів аналізу ризиків

84. Непередбачувані ситуації на виробництві відносяться до

a) внутрішніх чинників ризику для підприємства

b) зовнішніх чинників ризику для підприємства

c) умов, на яку не можна вплинути, але необхідно брати до уваги

d) умов, яка дозволяє підприємству зменшити ризики від діяльності

e) найбільш приданих інструментів аналізу ризиків

85. Неточності у маркетингових дослідженнях, проведених підприємством, вважається

- a) внутрішнім чинником ризику для підприємства
- b) зовнішнім чинником ризику для підприємства
- c) умовою, на яку не можна вплинути, але необхідно брати до уваги
- d) умовою, яка дозволяє підприємству зменшити ризики від діяльності
- e) фактором ризику, що утворився внаслідок діяльності підприємства

86. Ринкові відносини з партнерами підприємства вважаються

- a) внутрішнім чинником ризику для підприємства
- b) зовнішнім чинником ризику для підприємства
- c) умовою, на яку не можна вплинути, але необхідно брати до уваги
- d) умовою, яка дозволяє підприємству зменшити ризики від діяльності
- e) фактором ризику, що утворився внаслідок діяльності підприємства

87. На етапі якісного аналізу ризику

- a) виявляють всі чинники ризиків
- b) проводять ідентифікацію ймовірних у майбутньому ризиків
- c) здійснюють ідентифікацію наслідків ризиків для реалізації кінцевої цілі
- d) проводять оцінку рівня ризику
- e) здійснюють оцінку рівня впливу ризику на діяльність підприємств

88. Якісна оцінка рівня ризику

- a) визначає лише міру ймовірності виникнення ризикової події та обсяг втрат від неї
- b) складається з оцінки рівня ризику і рівня його впливу на діяльність підприємств
- c) передбачає обов'язкове використання статистичних методів
- d) включає середовище, суб'єкт та об'єкт ризику
- e) передбачає відмову від високих ризиків

89. Загальна відповідальність за розробку, формалізацію, впровадження та моніторинг системи внутрішнього контролю покладається на

- a) керівника підприємства (раду директорів, правління тощо)
- b) керівників структурних підрозділів
- c) колегіальні органи управління
- d) збори трудового колективу
- e) загальні збори акціонерів

90. Показник абсолютної величини можливих втрат

- a) величина можливих втрат у вартісному виразі від здійснення ризикованих господарських операцій
- b) розраховується як частка від ділення кількості втратних випадків на загальну кількість втратних і виграшних випадків
- c) характеризує можливість виникнення втрат того чи іншого рівня

d) дозволяє встановити, на скільки відсотків зміниться коефіцієнт сподіваних збитків, якщо дана прогнозована величина економічного показника зміниться на 1%

e) характеризує можливість виникнення втрат того чи іншого рівня

91. Показник абсолютної величини можливих втрат використовується для

a) розроблення конкретних заходів щодо зменшення негативного впливу ризику на результати виробничо-господарської діяльності

b) розрахунку частки від ділення кількості втратних випадків на загальну кількість втратних і виграшних випадків

c) визначення, на скільки відсотків зміниться коефіцієнт сподіваних збитків, якщо дана прогнозована величина економічного показника зміниться на 1%

d) лише для аналітичних цілей

e) всі відповіді правильні

92. Максимальні ймовірні втрати

a) можуть виникати за найбільш несприятливих умов, якими характеризуються ризиковані ситуації

b) відношення абсолютних втрат від певного виду діяльності до абсолютного розміру доходу від цього виду діяльності

c) найбільш можливі втрати, розраховані на основі чинників ризику, поява і дія яких є найреальнішими

d) можуть бути за найсприятливіших умов, коли негативний вплив окремих чинників є найменшим

e) придатні лише для аналітичних цілей

93. Очікувані ймовірні втрати — це

a) найбільш можливі втрати, розраховані на основі чинників ризику, поява і дія яких є найреальнішими

b) відношення абсолютних втрат від певного виду діяльності до абсолютного розміру доходу від цього виду діяльності

c) можуть виникати за найбільш несприятливих умов, якими характеризуються ризиковані ситуації

d) можуть бути за найсприятливіших умов, коли негативний вплив окремих чинників є найменшим

e) характеризує можливість виникнення втрат того чи іншого рівня

94. Мінімальні ймовірні втрати

a) можуть бути за найсприятливіших умов, коли негативний вплив окремих чинників є найменшим

b) відношення абсолютних втрат від певного виду діяльності до абсолютного розміру доходу від цього виду діяльності

c) можуть виникати за найбільш несприятливих умов, якими характеризуються ризиковані ситуації

d) придатні лише для аналітичних цілей

- e) характеризує можливість виникнення втрат того чи іншого рівня
95. Показник імовірності виникнення втрат
- a) характеризує частоту появи втрат певного рівня (величини)
  - b) розраховується як частка від ділення кількості втратних випадків на загальну кількість втратних і виграшних випадків
  - c) розраховується як частка від ділення кількості втратних випадків на загальну кількість втратних
  - d) розраховується як частка від ділення кількості втратних випадків на загальну кількість виграшних випадків
  - e) дозволяє встановити, на скільки відсотків зміниться коефіцієнт сподіваних збитків, якщо дана прогнозована величина економічного показника зміниться на 1%
96. Еластичність коефіцієнта сподіваних збитків
- a) дозволяє встановити, на скільки відсотків зміниться коефіцієнт сподіваних збитків, якщо дана прогнозована величина економічного показника зміниться на 1%
  - b) допомагає виразити коефіцієнт ризику в одиницях виміру прогнозованої величини
  - c) розраховується як частка від ділення кількості втратних випадків на загальну кількість втратних і виграшних випадків
  - d) враховує розмір сподіваних збитків у сумі абсолютних значень сподіваних вигід і сподіваних збитків
  - e) відношення абсолютних втрат від певного виду діяльності до абсолютного розміру доходу від цього виду діяльності
97. Справедливими будуть такі ствердження щодо коефіцієнта еластичності сподіваних збитків
- a) чим більше за абсолютним значенням буде коефіцієнт еластичності, тим вище ступінь ризику
  - b) оптимальними будуть варіанти рішення з мінімальними значеннями еластичності коефіцієнта сподіваних збитків
  - c) розраховується як частка від ділення кількості втратних випадків на загальну кількість втратних і виграшних випадків
  - d) враховує розмір сподіваних збитків у сумі абсолютних значень сподіваних вигід і сподіваних збитків
  - e) відношення абсолютних втрат від певного виду діяльності до абсолютного розміру доходу від цього виду діяльності
98. Інтегральні показники ризику
- a) включають одночасно кілька показників ризику, наприклад, майновий, кредитний та ринковий
  - b) співвідношення максимально можливого обсягу збитків і обсягу власних коштів інвестора

с) враховує розмір сподіваних збитків у сумі абсолютних значень сподіваних вигід і сподіваних збитків

д) відношення абсолютних втрат від певного виду діяльності до абсолютного розміру доходу від цього виду діяльності

е) використовуються для порівняння рівнів ризикованості кількох варіантів рішень

99. Порівняльні показники різних рівнів ризику

а) використовуються для порівняння рівнів ризикованості кількох варіантів рішень

б) включають одночасно кілька показників ризику, наприклад, майновий, кредитний та ринковий

с) розраховуються як співвідношення максимально можливого обсягу збитків і обсягу власних коштів інвестора

д) визначаються як відношення абсолютних втрат від певного виду діяльності до абсолютного розміру доходу від цього виду діяльності

е) це ймовірності втрат певного рівня

100. До порівняльних показників ризику належать

а) дисперсія, середнє квадратичне (середнє) відхилення та коефіцієнт варіації

б) оцінка ступеня ризику, що веде до банкрутства

с) включають одночасно кілька показників ризику, наприклад, майновий, кредитний та ринковий

д) співвідношення максимально можливого обсягу збитків і обсягу власних коштів інвестора

е) відношення абсолютних втрат від певного виду діяльності до абсолютного розміру доходу від цього виду діяльності

101. Безризикова область кривої ризику ймовірностей виникнення різних рівнів втрат

а) область, у якій втрати не очікуються

б) їй відповідають нульові або від'ємні втрати (у формі додаткового прибутку)

с) область, у межах якої втрати можуть мати місце, але вони не перевищують очікуваного прибутку

д) область, у межах якої втрати можуть не перевищують очікуваний прибуток

е) область втрат, які за своєю величиною перевищують критичний рівень та у максимумі можуть досягати величини, що дорівнює майновому стану підприємства

102. Зона допустимого ризику кривої ймовірностей виникнення різних рівнів втрат

а) область, у межах якої втрати можуть мати місце, але вони не перевищують очікуваного прибутку

b) область втрат, які за своєю величиною перевищують критичний рівень та у максимумі можуть досягати величини, що дорівнює майновому стану підприємства

c) область, у якій втрати не очікуються

d) їй відповідають нульові або від'ємні втрати (у формі додаткового прибутку)

e) область, у межах якої втрати можуть перевищувати очікуваний дохід

103. Зона критичного ризику кривої ймовірностей виникнення різних рівнів втрат

a) сфера, що характеризується можливістю втрат, які перевищують величину очікуваного прибутку, аж до величини очікуваного доходу (суми витрат і прибутку)

b) область, у якій втрати не очікуються

c) їй відповідають нульові або від'ємні втрати (у формі додаткового прибутку)

d) область, у межах якої втрати можуть мати місце, але вони не перевищують очікуваного прибутку

e) всі відповіді правильні

104. Зона катастрофічного ризику кривої ймовірностей виникнення різних рівнів втрат

a) являє собою область втрат, які за своєю величиною перевищують критичний рівень та у максимумі можуть досягати величини, що дорівнює майновому стану підприємства. Катастрофічний ризик може призвести до банкрутства підприємства

b) область, у межах якої втрати можуть мати місце, але вони не перевищують очікуваного прибутку

c) сфера, що характеризується можливістю втрат, які перевищують величину очікуваного прибутку, аж до величини очікуваного доходу

d) сфера, якій відповідають нульові або від'ємні втрати (у формі додаткового прибутку)

e) усі відповіді правильні

105. Ризик, пов'язаний із прямою небезпекою для життя людей або виникнення екологічних катастроф, відносять до категорії

a) катастрофічного

b) допустимого

c) середнього

d) критичного

e) без ризикового

106. Відповідно до теорії економічного ризику рекомендуються наступні граничні значення показників ризику

a) 10%, 1% і 0,1%

b) 5%, 10%, 15%

- c) 100%, 90%, 50%
- d) 0%, 5%, 10%
- e) 0-5%, 6-9%, 10% і більше

107. Відповідно до теорії економічного ризику рекомендується

- a) не укладати угоду, якщо у 10 випадках з 100 можна втратити весь прибуток
- b) не укладати угоду, якщо в одному випадку з 100 – увесь дохід та
- c) не укладати угоду, якщо в одному випадку з 1 000 втратити майно
- d) укладати угоду в будь-якому випадку, адже ризик може надати додаткові можливості
- e) укладати угоду, якщо вона швидше буде виконана, ніж ні

108. Які ствердження є правдивими щодо якісної оцінки ризику

- a) передбачає його опис як «мінімальний ризик», «помірний ризик», «граничний ризик», «неприпустимий ризик»
- b) виявляє джерела та причини потенційних ризиків, види ризиків на різних етапах певної діяльності, прогнозує можливі негативні наслідки прояву виявлених ризиків
- c) використовує метод експертних оцінок
- d) є базою для кількісного аналізу ризику
- e) немає правильної відповіді

109. Оберіть методи якісної оцінки ризику

- a) метод експертних оцінок
- b) статистичний метод
- c) метод аналізу чутливості
- d) аналітичний метод, у тому числі оцінки фінансової стійкості
- e) метод побудови дерева рішень

110. Метод експертних оцінок представляє собою

- a) комплекс логічних і математичних процедур, що використовуються з метою отримання висновку експерта з певного кола питань
- b) статистичний метод
- c) метод аналізу чутливості
- d) аналітичний метод, у тому числі оцінки фінансової стійкості
- e) метод побудови дерева рішень

111. Перевагами методу експертних оцінок ризику є

- a) можливість застосування його для прийняття оптимальних управлінських рішень з досвіду і інтуїції компетентного фахівця.
- b) відсутність необхідності точних даних і дорогих програмних засобів, простоті розрахунків
- c) складність в залученні незалежних експертів і об'єктивність їх оцінок
- d) необхідність точних даних
- e) необхідність дорогих програмних продуктів

112. Оберіть методи якісної оцінки ризику

- a) метод рейтингових оцінок
- b) статистичний метод
- c) метод аналізу чутливості
- d) аналітичний метод, у тому числі оцінки фінансової стійкості
- e) метод побудови дерева рішень

113. Оберіть правдиві ствердження щодо методу рейтингових оцінок

- a) в основі методу лежить формалізація отриманих оцінок
- b) при залученні фахівців метод рейтингових оцінок розглядається як різновид методу експертних оцінок
- c) найпростіший формою рейтингової оцінки є ранжування, при якому використовується система оцінки в балах
- d) в рамках даного методу проводиться аналіз минулих подій, факторів ризиків, збитків, які вони викликали
- e) включає аналітичний метод, у тому числі оцінки фінансової стійкості

114. Оберіть методи якісної оцінки ризику

- a) метод контрольних списків джерел ризиків
- b) статистичний метод
- c) метод аналізу чутливості
- d) аналітичний метод, у тому числі оцінки фінансової стійкості
- e) метод побудови дерева рішень

115. Оберіть методи якісної оцінки ризику

- a) метод мозкового штурму
- b) статистичний метод
- c) метод аналізу чутливості
- d) аналітичний метод, у тому числі оцінки фінансової стійкості
- e) метод побудови дерева рішень

116. Метод мозкового штурму - це

- a) спонтанне генерування учасниками безлічі ідей з поставленої проблеми
- b) аналіз всіх зібраних даних про вже реалізовані інвестиційні проекти, що мають високий ступінь подібності з оцінюваним
- c) аналітичний метод, у тому числі оцінки фінансової стійкості
- d) метод побудови дерева рішень
- e) метод аналізу чутливості

117. Методи асоціацій та аналогій – це

- a) аналіз всіх зібраних даних про вже реалізовані інвестиційні проекти, що мають високий ступінь подібності з оцінюваним
- b) спонтанне генерування учасниками безлічі ідей з поставленої проблеми
- c) аналіз всіх зібраних даних про вже реалізовані інвестиційні проекти, що мають високий ступінь подібності з оцінюваним
- d) аналітичний метод, у тому числі оцінки фінансової стійкості

е) метод аналізу чутливості

118. Метод Дельфі передбачає такі етапи здійснення оцінки ризику

а) ранжування – виділення оціночних критеріїв і їхнє ранжування стосовно конкретної ситуації

б) зважування – визначення вагових характеристик оціночних критеріїв для кожного з можливих показників

в) комплексна оцінка – комплексна оцінка ситуації з урахуванням рангів і вагових характеристик оціночних критеріїв і прийняття рішень

г) аналіз чутливості

д) аналіз всіх зібраних даних про вже реалізовані інвестиційні проекти, що мають високий ступінь подібності з оцінюваним

119. Основними кількісними методами оцінки ризиків є

а) статистичний метод

б) метод аналізу чутливості

в) аналітичний метод, у тому числі оцінки фінансової стійкості

г) метод побудови дерева рішень та аналіз доцільності витрат

д) мозковий штурм

120. Структура внутрішнього регламенту щодо системи внутрішнього контролю відповідно до моделі COSO – міжнародно-визнаної структури внутрішнього контролю, повинна містити такі розділи

а) процеси, здійснення яких забезпечується структурними підрозділами та працівниками підприємства

б) розподіл обов'язків між структурними підрозділами та працівниками

в) контрольні операції, класифіковані за видами контролю та структурними підрозділами, а також внутрішні правила та процедури контролю

г) потенційні для підприємства ризики, правила та процедури їх оцінки, та відповідні заходи, які здійснюються в процесі управління ризиками

д) немає жодної правильної відповіді. Модель COSO не містить вимог до структури внутрішнього регламенту.

121. Технологічні регламенти внутрішнього контролю повинні систематично переглядатися та доопрацьовуватися відповідними структурними підрозділами підприємства

а) у разі прийняття нових або внесення змін до чинного законодавства чи внутрішніх нормативно-правових документів підприємства, які змінюють порядок виконання функцій, процесів, операцій

б) у разі затвердження у встановленому порядку заходів з попередження, усунення та/або мінімізації ризиків і виявлених порушень, які передбачають внесення змін до технологічних регламентів

в) через звільнення з посад керівників відповідних підрозділів

d) через усунення або мінімізацію ризиків, які негативно впливають на здатність структурних підрозділів та працівників підприємства виконувати відповідні функції

e) не рідше одного разу на рік незалежно від якихось обставин

122. Ефективна система внутрішнього контролю організації

a) може забезпечити розумну впевненість в досягненні підприємством цілей

b) може забезпечити абсолютну впевненість в досягненні підприємством цілей

c) може забезпечити обмежену впевненість в досягненні підприємством цілей

d) може забезпечити мінімальну впевненість в досягненні підприємством цілей

e) не може забезпечити ніякої впевненості в досягненні підприємством цілей

123. Системі внутрішнього контролю властиві такі обмеження

a) судження людини при прийнятті рішення може бути неправильним і збої в системі внутрішнього контролю можуть виникнути внаслідок впливу людського фактора

b) функціонування того чи іншого засобу контролю може виявитися неефективним, оскільки особа, відповідальна за аналіз такої інформації, не розуміє її призначення або не в змозі вжити відповідних заходів

c) засоби контролю можна обійти за допомогою змови двох або більше осіб або за рахунок неправомірних дій керівництва в обхід діючої системи внутрішнього контролю

d) вище керівництво не в змозі визначити, чи відповідає загальний портфель ризиків ризик-апетиту

e) поглиблення та розширення аналітики інформації

124. Інформаційні технології (ІТ) створюють специфічні ризики системи внутрішнього контролю підприємства, наприклад:

a) залежність від систем або програм, які неточно обробляють дані, обробляють неточні дані або роблять те й інше одночасно

b) несанкціонований доступ до даних

c) можливість отримання персоналом ІТ-відділу прав доступу, що перевищують необхідні права доступу для виконання їх обов'язків, що порушує порядок поділу обов'язків

d) забезпечення своєчасності інформації, підвищення її точності

e) поглиблення та розширення аналітики інформації

125. До ризиків, які створюються ІТ для системи внутрішнього контролю, відносяться

a) несанкціоновані зміни даних в основних файлах

b) несанкціоновані зміни систем або програм

с) послідовно застосовувати заздалегідь встановлені правила ведення бізнесу і виконувати складні розрахунки при обробці великих обсягів операцій або даних

д) забезпечувати своєчасність і наявність інформації, підвищувати її точність

е) сприяти додатковому аналізу інформації

126. Ризики, які створюються ІТ для системи внутрішнього контролю, включають

а) нездатність внесення необхідних змін до системи або програми

б) неналежне ручне втручання

с) можлива втрата даних або нездатність отримати необхідний доступ до даних

д) зниження ризику обходу засобів контролю

е) обмеження доступу до даних або здійснення операцій за допомогою ІТ

127. Якщо до загальної бази даних має доступ велика кількість користувачів, то відсутність обмеження доступу до даних може мати такі наслідки

а) знищення даних

б) відображення несанкціонованих операцій

с) відображення неіснуючих операцій

д) неточне відображення операцій

е) зниження ризику обходу засобів контролю

128. Додаткові слабкості внутрішнього контролю малих підприємств

а) власник-керівник може мати більше можливостей обійти засоби контролю, тому що система внутрішнього контролю є менш структурованою

б) обмежені можливості розподілу повноважень через невелику кількість працівників

с) особа, відповідальна за аналіз інформації, отриманої від засобів контролю, не розуміє її призначення

д) особа, відповідальна за аналіз інформації, отриманої від засобів контролю, не в змозі вжити відповідних заходів

е) помилка може бути припущена при розробці засобів контролю

129. ІТ допомагають системі внутрішнього контролю організації, оскільки вони надають можливість:

а) послідовно застосовувати заздалегідь встановлені правила ведення бізнесу і виконувати складні розрахунки при обробці великих обсягів операцій або даних

б) забезпечувати своєчасність і наявність інформації, підвищувати її точність

с) сприяти додатковому аналізу інформації

д) відображення несанкціонованих операцій

е) неточне відображення операцій

130. Переваги, які ІТ надають системі внутрішнього контролю

- а) розширення можливості моніторингу здійснення діяльності підприємства та виконання його політик і процедур
- б) зниження ризику обходу засобів контролю
- в) розширення можливості ефективного розподілу обов'язків за допомогою впровадження засобів контролю за безпекою в прикладні програми, бази даних і операційні системи
- г) відображення несанкціонованих операцій
- е) неточне відображення операцій

131. Система внутрішнього контролю розробляється, впроваджується і підтримується з метою зниження виявлених бізнес-ризиків, які ставлять під загрозу досягнення будь-якої з цілей підприємства, що стосуються

- а) надійності фінансової звітності підприємства
- б) результативності та ефективності операційної діяльності підприємства
- в) дотримання підприємством чинного законодавства і нормативних актів
- г) виявлення потенційних спотворень і факторів, які впливають на ризики суттєвого викривлення
- е) визначення характеру, термінів і обсягу управління ризиком

132. Філософія і стиль управління водного господарства – це такі характеристики керівництва, як

- а) підхід до прийняття та управління бізнес-ризиками
- б) позиція і дії керівництва у ставленні до фінансової звітності
- в) відношення до обробки інформації, функцій і персоналу, пов'язаного з бухгалтерським обліком
- г) ступінь ризику, яку підприємство вважає припустимим в процесі створення вартості
- е) підтримка компетентності

133. Підхід до розробки, впровадження та підтримки системи внутрішнього контролю

- а) залежить від розміру підприємства
- б) залежить від складності підприємства
- в) залежить від ступеню ризику, який підприємство вважає припустимим в процесі створення вартості
- г) є стандартним і не залежить від впливу будь-яких чинників
- е) залежить від величини витрат, які слід здійснити для створення системи внутрішнього контролю

134. Види процедур внутрішнього контролю, які розглядаються в межах моделі COSO

- а) затвердження, авторизації, перевірки, звіряння, аналіз операційних показників, забезпечення безпеки активів та розподіл повноважень
- б) стратегічні та операційні

- с) превентивні, пошукові, коригуючі
d) автоматизовані (комп'ютерні) та процедури, що виконуються вручну
e) в сфері підготовки звітності або дотримання законодавства
135. Організаційна структура в межах моделі COSO – це
- a) система, в рамках якої планується, виконується, контролюється і перевіряється діяльність підприємства, спрямована на досягнення його цілей
b) характеристика складу та просторова картина складу об'єкта
c) сукупність стійких зв'язків
d) спосіб організації даних в комп'ютерах
e) внутрішній устрій соціальної групи (трудового колективу), що складається з певним чином розташованих, впорядкованих частин
136. Модель COSO ERM включає такі складові середовища внутрішнього контролю підприємства
- a) філософія і стиль управління
b) раціональне використання капіталу
c) забезпечення оптимального балансу між зростанням компанії, її прибутковістю та ризиками
d) ефективне та результативне використання ресурсів
e) визначення прийняттого рівня невизначеності
137. Модель COSO ERM включає такі складові середовища внутрішнього контролю підприємства
- a) чесність та етичні цінності
b) раціональне використання капіталу
c) забезпечення оптимального балансу між зростанням компанії, її прибутковістю та ризиками
d) ефективне та результативне використання ресурсів
e) визначення прийняттого рівня невизначеності
138. Модель COSO ERM включає такі складові середовища внутрішнього контролю підприємства
- a) організаційна структура
b) раціональне використання капіталу
c) забезпечення оптимального балансу між зростанням компанії, її прибутковістю та ризиками
d) ефективне та результативне використання ресурсів
e) визначення прийняттого рівня невизначеності
139. Модель COSO ERM включає такі складові середовища внутрішнього контролю підприємства
- a) делегування повноважень
b) раціональне використання капіталу
c) забезпечення оптимального балансу між зростанням компанії, її прибутковістю та ризиками

d) ефективного та результативного використання ресурсів

e) визначення прийнятної рівня невизначеності

140. Модель COSO ERM включає такі складові середовища внутрішнього контролю підприємства

a) розподіл відповідальності

b) раціонального використання капіталу

c) забезпечення оптимального балансу між зростанням компанії, її прибутковістю та ризиками

d) ефективного та результативного використання ресурсів

e) визначення прийнятної рівня невизначеності

141. Модель COSO ERM включає такі складові середовища внутрішнього контролю підприємства

a) професійна компетентність

b) раціонального використання капіталу

c) забезпечення оптимального балансу між зростанням компанії, її прибутковістю та ризиками

d) ефективного та результативного використання ресурсів

e) визначення прийнятної рівня невизначеності

142. Реагування на ризик COSO ERM передбачає

a) вибір методів реагування на ризик

b) приведення виявленого ризику у відповідність з допустимим рівнем ризик-апетиту завдяки розробленим заходам контролю

c) визначення обсягу

d) розподіл відповідальності

e) делегування повноважень

143. Інформація і комунікації за моделлю COSO означає

a) що необхідна інформація визначається, фіксується і передається у такій формі та у такі терміни, які дозволяють працівникам виконувати їх функціональні обов'язки

b) визначення рівня ризик-апетиту відповідно до стратегій розвитку підприємства

c) виявлення потенційних подій та встановлення відповідних заходів зменшує кількість подій та збитки

d) що керівництво повинно звертати увагу не тільки на ризики, але й на сприятливі потенційні можливості

e) що керівництво на основі повної інформації про ризики ефективно оцінює потребу у капіталі, оптимізує його розподіл і використання

144. Моніторинг за моделлю COSO – це процес, який

a) здійснюється в рамках поточної діяльності керівництва або шляхом проведення періодичних перевірок

b) проводиться для оцінки якості контрольних дій та гарантування ефективності засобів контролю

- c) передбачає виявлення видів потенційних спотворень і факторів, які впливають на ризики суттєвого викривлення
- d) потребує делегування повноважень
- e) здійснюється згори вниз та по горизонталі

145. Критеріями обрання заходів контролю (контрольних процедур) за моделлю COSO є

- a) забезпечення розумної гарантії того, що реагування на ризик, що виникає, здійснюється ефективно і своєчасно
- b) виявлення видів потенційних спотворень і факторів, які впливають на ризики суттєвого викривлення
- c) визначення характеру, термінів і обсягу процедур контролю
- d) розміри та складність підприємства
- e) немає жодної правильної відповіді

146. Оцінка ризиків за моделлю COSO здійснюється таким чином

- a) ризики аналізуються для визначення дій з управління ними з урахуванням ймовірності виникнення ризиків та ступеню їх впливу
- b) ризики оцінюються з точки зору притаманного та остаточного ризиків
- c) арифметична перевірка, перевірка і підтвердження результатів звірянь
- d) контроль за ІТ середовищем
- e) візування документів і їх збереження

147. Постановка цілей за моделлю COSO здійснюється таким чином

- a) цілі визначаються до виявлення подій, які можуть вплинути на їх досягнення
- b) керівництво має правильно організований процес вибору і формулювання цілей
- c) цілі відповідають місії підприємства та рівню його ризик-апетиту
- d) цілі полягають у оцінці адекватності і ефективності заходів та системи внутрішнього контролю
- e) цілі підприємства досягаються оптимізацією взаємовідносин та обміну інформацією між внутрішнім контролем, зовнішніми та внутрішніми аудиторами

148. Оберіть визначення потенційних подій за моделлю COSO

- a) події, що впливають на досягнення цілей підприємства, визначаються з урахуванням їх поділу на ризики та можливості
- b) можливості беруться до уваги в процесі формування стратегії та постановки цілей
- c) це процес, що оцінює якість контрольних дій через певний час
- d) це процес, який здійснюється для того, щоб гарантувати, що засоби контролю продовжують діяти ефективно
- e) це основні елементи, що впливають на ефективність організації, адміністрування та моніторинг засобів контролю

149. Якщо відповідні правила і процедури контролю не задокументовані внутрішніми документами підприємства, то

- a) вважається, що в цьому сегменті (підрозділі) контроль відсутній
- b) цей факт не береться до уваги при оцінці системи внутрішнього контролю
- c) відсутність документів компенсується компетентністю суб'єктів внутрішнього контролю
- d) це не може виявитися значущим при отриманні розуміння системи контролю
- e) це не вважається чинником ризику

150. Для розуміння контрольного середовища слід оцінити:

- a) чи створена і підтримується керівництвом культура чесності та етичної поведінки
- b) чи забезпечують сильні сторони елементів контрольного середовища належну основу для інших компонентів внутрішнього контролю
- c) чи не мають недоліки контрольного середовища негативного впливу на інші компоненти внутрішнього контролю
- d) яким чином встановлюється взаємодія з надання звітності та ієрархія повноважень
- e) як планується, виконується, контролюється і перевіряється діяльність підприємства

151. Графічне зображення моделі COSO

- a) куб
- b) коло
- c) ланцюг
- d) овал
- e) квадрат

152. Графічне зображення моделі COSO відображає

- a) здатність організації розглядати управління ризиками на всіх рівнях
- b) організаційну структуру підприємства
- c) послідовність процесу управління ризиками
- d) контроль як стан або результат дії
- e) контроль як процедуру

153. Магічний куб COSO відображає

- a) взаємозв'язок Цілей (верхня грань куба), Компонентів (горизонтальні ряди) і Підрозділів підприємства (вертикальні ряди)
- b) опис процесів, ідентифікацію та оцінку ризиків і способи реагування на них організаційну структуру підприємства
- c) яким чином розподілені відповідальність і повноваження щодо діяльності підприємства і яким чином встановлюється взаємодія з надання звітності

- d) політику і практику, пов'язані, з набором співробітників, їх адаптацією, підготовкою, атестацією, консультуванням, просуванням, винагородами і дисциплінарними заходами
- e) відповідні бізнес-процеси та інформаційну взаємодію
154. Процедури оцінки ризиків, що проводяться з метою отримання доказів щодо структури та впровадження відповідних засобів контролю, можуть включати
- запити персоналу
  - спостереження за застосуванням конкретних засобів контролю
  - вивчення документів і звітів
  - відстеження операцій через інформаційні системи
  - немає правильної відповіді

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Обліково-аналітичне забезпечення управління окремими видами ризиків

Тема 4. Обліково-аналітичне забезпечення управління ризиками безперервності діяльності

- Принцип безперервності діяльності.
- Вимоги національних та міжнародних стандартів щодо застосування принципу безперервності діяльності для складання фінансової звітності.
- Чинники, які впливають на безперервність діяльності.
- Примітки до фінансових звітів щодо суттєвої невизначеності стосовно безперервності діяльності.

Література для написання есе

- Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>.
- Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою – 2019 рік) URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti>
- Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері ринків фінансових послуг та визнається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Постанова КМУ від 21 листопада 2018 р. № 976. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2018-p>.
- Бідюк П.І., Вертецький В.В., Жирова А.О. Аналіз ризику банкрутства підприємств з використанням чітких та нечітких моделей. Економічний вісник НТУУ «КПІ». С. 477-490.

- 5) Ліквідаційний баланс: як складається та в який термін необхідно надати до органу ДПС. URL: <https://ibuhgalter.net/ru/news/5908>.
- 6) Підлипний Ю.В. Особливості аналізу ймовірності банкрутства в умовах кризи. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. Випуск 1 (49). Т.2. 2017. С. 254-258.
- 7) Рзаєва Т.Г., Бондар О.В. Аналітичні ознаки зростання ризику загроз банкрутства підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. № 5. С. 69-72.
- 8) Селіщев С.В. Оцінка ризиків безперервності діяльності, пов'язаних із бізнес-середовищем суб'єкта господарювання. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2018. № 4. С. 122-128.
- 9) Тарасова Т.О., Черчата А.О., Ставерська Т.О. Обліково-аналітичне забезпечення ризик-менеджменту в умовах сталого розвитку підприємства. *Науковий вісник ІФНТУНГ*. 2019. № 2 (20). С. 142-153.

Дайте відповіді на такі питання:

- 1) Наведіть визначення принципу безперервності діяльності
- 2) Наведіть приклади ознак наявності ризику безперервності діяльності
- 3) Охарактеризуйте методи оцінки ризиків безперервності діяльності
- 4) Коротко опишіть вимоги національних та міжнародних стандартів до розкриття інформації про припинення діяльності
- 5) Які вимоги до приміток щодо безперервності діяльності
- 6) Які вимоги існують до аудитора фінансової звітності щодо безперервності діяльності?

Теми есе для самостійної роботи

- Принцип безперервності діяльності у системі принципів сучасної фінансової звітності
- Ознаки безперервності діяльності
- Класифікація методів діагностики банкрутства підприємства
- Запобігання ризикам безперервності діяльності на підприємстві
- Вимоги до розкриття інформації про припинення діяльності за НП(С)БО
- Вимоги до розкриття інформації про припинення діяльності за НП(С)БО
- Безперервність діяльності в МСФЗ
- Ознаки та тенденції прояву ризику банкрутства на рівні суб'єкта господарювання

- Процедура банкрутства підприємств
- Ліквідаційний баланс: побудова та подання
- Безперервність діяльності як ключове питання аудиту
- Вплив оцінки ризику безперервності діяльності на аудиторський звіт

Завдання для практичних занять з теми 4

Задача 1. Розгляньте наведену нижче примітку до фінансової звітності КП «Київтеплоенерго». Перерахуйте основні чинники ризику безперервності та визначте їх вплив на показники діяльності підприємства

Політична та економічна ситуація в Україні

Свою діяльність підприємство здійснює в Україні. Наслідками політичної та економічної кризи в Україні є такі явища як нестабільність податкового та господарського законодавства, зниження платоспроможності боржників. Остаточний вплив і наслідки політичної та економічної кризи передбачити вкрай складно, проте вони можуть мати подальший негативний вплив на економіку України та бізнес підприємства.

Уряд України продовжує здійснювати комплексну програму структурної реформи, спрямованої на усунення існуючих диспропорцій в економіці, державних фінансах та управлінні, боротьбі з корупцією, реформування судової системи з кінцевою метою забезпечити умови для відновлення економіки в країні.

При складанні цієї фінансової звітності враховувалися всі відомі фактори, вплив яких на фінансовий стан і результати діяльності підприємства можливо оцінити.

Керівництво стежить за станом розвитку поточної ситуації і вживає заходів, за необхідності, для мінімізації будь-яких негативних наслідків наскільки це можливо. Подальший негативний розвиток подій, у політичній ситуації, макроекономічних умовах та умовах зовнішньої торгівлі може і далі негативно впливати на діяльність підприємства у такий спосіб, що наразі не може бути визначений. Керівництво вважає, що їм здійснюються всі заходи, необхідні для підтримки стабільної діяльності та розвитку підприємства.

Дана фінансова звітність не включає ніяких коригувань, які можуть мати місце в результаті такої невизначеності. Про необхідність таких корегувань буде повідомлено, якщо вони стануть відомі і зможуть бути оцінені.

Аудитори під час аудиту фінансової звітності підприємства оцінили цю інформацію як ключове питання аудиту. Ознайомтеся з їх думкою та обговоріть, які процедури потрібно було провести за описаної вище невизначеності щодо безперервності діяльності

Діяльність підприємств в Україні відбувалась та відбувається в умовах політичних та економічних змін, в умовах фінансової нестабільності та недосконалості законодавства. Майбутній розвиток зазначених факторів, їх наслідок та вплив на функціонування економіки – невідомі.

Аудиторами були ідентифіковані певні умови та події, які потенційно можуть мати ризики щодо порушення принципу безперервності діяльності підприємства.

Задля отримання достатніх та доречних доказів щодо можливості підприємства функціонувати на безперервній основі аудиторами були проведено ознайомлення з рішеннями найвищого органу управління, обговорення та отримання пояснень щодо проведення керівним персоналом відповідних заходів, вивчені фінансові плани, стратегічний план розвитку підприємства, проаналізована фінансова звітність на останню звітну дату та оцінені фінансові показники діяльності на момент аудиту. Також аудиторами були вивчені всі незакінчені судові справи, в яких підприємство виступає стороною, проведені обговорення всіх аспектів та можливих наслідків з керівним персоналом, юристами підприємства та зовнішніми юристами.

Керівництво стежить за станом розвитку поточної ситуації і вживає заходів, за необхідності, для мінімізації будь-яких негативних наслідків наскільки це можливо.

Подальший негативний розвиток подій у політичній ситуації, макроекономічних умовах та умовах зовнішньої торгівлі може і далі негативно впливати на діяльність підприємства у такий спосіб, що наразі не може бути визначений. Керівництво вважає, що ним здійснюються всі заходи, необхідні для підтримки стабільної діяльності та розвитку підприємства.

Дана фінансова звітність не включає ніяких коригувань, які можуть мати місце в результаті такої невизначеності. Про необхідність таких корегувань буде повідомлено, якщо вони стануть відомі і зможуть бути оцінені.

В результаті проведення вказаних аудиторських процедур аудитори вважають, що отримали достатні та доречні докази того, що підприємство здатне функціонувати на безперервній основі принаймні протягом 12 місяців від дати звітності.

Задача 2. На прикладі фінансової звітності та іншої інформації обраного підприємства заповніть анкету оцінки ризику безперервності діяльності. Обґрунтуйте висновки.

	ПРОГНОЗИ І БЮДЖЕТИ	Так/ ні
1	Чи є підготовлені менеджментом щомісячні бюджети, в тому	

	числі руху грошових коштів, як мінімум на 12 місяців після дати складання фінансової звітності?	
2	Чи має менеджмент перелік припущень, які використовуються при побудові прогнозів, щодо:	
	узгодження норми валового прибутку з попередніми періодами, існуючої і прогнозованої структурою ціноутворення і обсягом замовлень (договорів)	
	очікуваний обсяг продажу і доходності	
	моделі очікуваних надходжень від дебіторів (включаючи пояснення їх зв'язку з надходженнями у звітному році)	
	рівень запасів і незавершеного виробництва	
	рівень робочого капіталу	
	терміни погашення кредиторської заборгованості	
	програми оновлення необоротних активів (основних засобів)	
	ескалація витрат в результаті інфляції, порушення термінів договорів або сезонності	
	рівень накладних витрат	
3	При визначенні безперервності діяльності як основи обліку, чи бере менеджмент до уваги:	
	– стабільність цін	
	– стабільність витрат на оплату праці	
	– ризик втрати ключових працівників	
	– ризик втрати ключових постачальників і покупців	
	– ризик втрати/ неможливість оновлення патентів, ліцензій, франшизи	
	– потенційні збитки по довгострокових контрактів	
	– адекватність/ відсутність політики страхування ризиків діяльності компанії і т.п.	
4	Чи проводився при прогнозуванні аналіз чутливості до критичних припущень, особливо по відношенню до різних рівнів діяльності	
5	Чи проводився аналіз зіставлення минулих прогнозів з подальшими фактичними показниками, і чи були результати такого аналізу враховані в цьому прогнозі?	
	УМОВИ ЗАПОЗИЧЕНЬ	
1	Чи узгоджені ковенанти (умови кредитування) за поточними позиками на звітну дату?	
2	Чи є заборгованості по відсотках на позики на дату звітності?	
3	Чи є інформація в щомісячному бюджеті руху грошових коштів про їх дефіциті? Якщо так, то чи передбачені варіанти покриття цього дефіциту	

	<ul style="list-style-type: none"> - шляхом залучення комерційних або банківських позик, - шляхом реструктуризації боргу? 	
4	<p>Чи враховують прогнози щодо існуючих ковенант, можливість їх порушення?</p> <p>Якщо так, чи існують плани щодо запобігання порушень?</p>	
	ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ	
1	Є графік погашення зобов'язань компанії, в тому числі на дванадцять місяців після дати фінансової звітності?	
2	Чи є можливі розбіжності сплати і надходжень грошових коштів, і чи розглядав менеджмент, за рахунок яких джерел можливе страхування таких розбіжностей?	
	УМОВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	
1	Чи розглядав менеджмент виникнення умовних зобов'язань, що виникають внаслідок таких подій:	
	- судові позови;	
	- гарантії;	
	- відповідальність за продукт, який не покритий страхуванням;	
	- отриманих умовних грантів;	
	- затрат на екологію;	
	- затрат на вивід з експлуатації;	
	- внутрігрупових гарантій;	
	- утримань?	
	ПРОДУКЦІЯ, ПОСЛУГИ І РИНКИ	
1	Чи розглядав менеджмент для кожного з основних продуктів (послуг) можливість зміни ринків в результаті будь-яких економічних, політичних або інших чинників?	
2	Чи розглядав менеджмент ймовірність виконання своїх прогнозів щодо частки ринку в розрізі основних продуктів (послуг)?	
3	Чи передбачалося менеджментом різноманітність клієнтів і чи не залежить економічний оборот компанії від надто невеликого числа клієнтів?	
4	Чи оцінює менеджмент ризику контрагента, такі як ризик втрати цих клієнтів, наприклад, шляхом аналізу самих клієнтів, їх діяльності й того, чи вони змінюються?	
5	Чи розглядаються альтернативні ринки продажу продуктів або послуг в разі втрати / значного зменшення частки на ринку?	
6	Чи оцінюється надійність ланцюга поставок продукції (надання послуг) і, якщо є слабкі місця, чи можливі альтернативні джерела поставок?	

ФІНАНСОВІ І ОПЕРАЦІЙНІ РИЗИКИ МЕНЕДЖМЕНТУ		
1	Чи провів менеджмент аналіз чутливості до ризику для компанії:	
	– несприятливі зміни процентних ставок;	
	– несприятливі зміни курсів валют;	
	– схильність до ризику по великим контрактам з фіксованою ціною або фіксованою ставкою;	
ФІНАНСОВА АДАПТИВНІСТЬ		
1	Чи має менеджмент план, який передбачає ефективні заходи у відповідь на несподівану потребу в грошових коштах або на несподівані можливості?	
2	При визначенні фінансової адаптивності компанії розглядав менеджмент можливість компанії:	
	– продавати активи або відкладати заміщення активів без суттєвого впливу на інші грошові потоки;	
	– здавати в оренду активи, а не купувати;	
	– отримувати нові джерела фінансування;	
	– поновлювати чи продовжувати кредити;	
	– реструктурувати борги;	
	– залучати додатковий акціонерний капітал;	
	– отримати фінансову підтримку від інших компаній групи;	
	– продовжувати займатися бізнесом, зменшивши кількість операцій на рівні або використовувати альтернативні ресурси.	
ГРУПА КОМПАНІЙ		
1	Чи має керівництво дочірньої компанії оцінку безперервності діяльності, що враховує її конкретні факти і обставини? Чи враховує їх оцінка:	
	– як бізнес дочірньої компанії вписується у діяльність групи, її плани на майбутнє	
	– ризики для бізнесу, які можуть виникнути, які можуть загрожувати стану діяльності дочірньої компанії	
	– ступінь залежності бізнесу від фінансової або іншої підтримки материнської компанії та інших компаній групи	
ДОКУМЕНТУВАННЯ		
1	Чи була з достатньою деталізацією документована оцінка безперервності діяльності, щоб пояснити основу для висновків керівництва	
2	Чи буде Рада запрошена для огляду і затвердження документованої оцінки безперервності діяльності на засіданні	

Правління, на якому очікується затвердження фінансової звітності

Задача 3. Проведіть аналіз фінансової звітності обраного підприємства за 3 роки. Зробіть висновки стосовно ризиків безперервності діяльності.

Основні фінансові показники та коефіцієнти

№ з/п	Найменування показника	Норм. знач.	Формула розрахунку
ОЦІНКИ МАЙНОВОГО СТАНУ			
1	Загальна сума господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні підприємства	-	Підсумок балансу
2	Частка необоротних активів (НА) в активах (А)	-	НА/А
3	Частка основних засобів (ОЗ) в активах (А)	-	ОЗ/А
4	Частка основних засобів (ОЗ) в необоротних активах (НА)	-	ОЗ/НА
5	Коефіцієнт зносу основних засобів	-	зносу/первісна вартість
6	Коефіцієнт придатності основних засобів	-	Балансова вартість/ первісна вартість
ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ			
1	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,5-0,8	Власний капітал (ВК)/підсумок балансу
2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу Залучений капітал = Підсумок балансу – власний капітал	0,2-0,5	Залучений капітал (К зал)/підсумок балансу
3	Коефіцієнт незалежності (2)	1,0-4,0	ВК/ К зал
4	Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	0,25-1	К зал */ВК
5	Коефіцієнт фінансової залежності	1,25-2,0	Підсумок балансу/ВК
6	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,05-0,10	ВОК/ВК
7	Коефіцієнт структури залученого капіталу		Зобов. довгострокові/К зал

8	Коефіцієнт інвестування	>1,0	ВК/Необоротні активи (НА)
9	Коефіцієнт покриття запасів власними оборотними коштами	0,6-0,8	(ВК-НА)/Запаси
10	Коефіцієнт прогнозу банкрутства	в динам.	(Аоб+Витрати МП-ПЗ-ДМ)/підсумок балансу
11	Коефіцієнт фінансової стійкості		ВК/ (Поточні зобов'язання + Доходи МП)
12	Співвідношення дебіторської (ДЗ) і кредиторської заборгованості (КЗ)	< 1,0	ДЗ/КЗ
РЕНТАБЕЛЬНОСТІ			
1	Рентабельність майна (активів)	в динам.	Чист. прибуток / підсумок балансу (с)*100
2	Рентабельність власного капіталу	в динам.	Чист. прибуток/ВК(с)*100
3	Рентабельність основних засобів (ОЗ)	в динам.	Чист. прибуток/ОЗ(с)*100
4	Рентабельність продукції	в динам.	Чист. прибуток/ Чистий дохід*100
5	Рентабельність основної діяльності	в динам.	Чист. прибуток/ Собівартість реал. прод.*100
6	Період окупності власного капіталу, міс.	-	ВК(с)/Чист. прибуток
ЛІКВІДНОСТІ та ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ			
1	Оборотний капітал	> 0	(ВК + ЗНВ + Зобов'язання довгострокові) - Необоротні активи
2	Власний оборотний (функціонуючий) капітал (ВОК)	> 0	ВК+ Зобов'язання довгострокові (Зд) - Необоротні активи (НА)
3	Коефіцієнт маневреності функціонуючого капіталу		Гроші/ВОК
4	Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу	-	Чист. Д/ВОК
5	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	2,0-2,5	(Аоб +Витрати МП)/ (ПотЗоб+доходи МП)

6	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,8-1,5	(Аоб-Запаси+Витрати МП)/(Пот. зоб+доходи МП)
7	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25-0,3	Гроші/(Пот зобов + доходи майб. періодів)
8	Частка оборотних активів в активах п/ва		Аоб/Підсумок балансу
9	Частка власних оборотних коштів (ВОК) в оборотних активах (Аоб)		ВОК/Аоб
10	Частка запасів (Зап) в оборотних активах (Аоб)		З/А оборотні
11	Частка власних оборотних коштів у покритті запасів		ВОК/Запаси
ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ			
1	Чистий дохід (чист. Д)		Чист. Д
2	Чистий прибуток		Чист. прибуток
3	Продуктивність праці, грн./чол.		Чист. Д/ Середня чисельність
4	Фондовіддача	-	Чист. Д/ОЗ(с)
5	Оборотність власного капіталу		Чист. Д/ВК(с)
6	Оборотність активів	1,15	Чист. Д/ Підсумок активів (с)
7	Оборотність запасів (оборотів)	-	Собівартість реалізації /З (с)
8	Період обертання запасів, днів		360/ Коефіцієнт 7
9	Коефіцієнт погашення дебіторської заборгованості (ДЗ)		ДЗ(с)/Чистий дохід
10	Оборотність дебіторської заборгованості (ДЗ), оборотів		Чистий дохід/ДЗ(с)
11	Період обертання дебіторської заборгованості (ДЗ), днів		360/ Коефіцієнт 10
12	Оборотність кредиторської заборгованості (КЗ), днів		КЗ(с)*360/ Собівартість реалізації
13	Тривалість операційного циклу, днів		Коефіцієнт 11+ Коефіцієнт 8
14	Тривалість фінансового циклу, днів		Коефіцієнт 13- Коефіцієнт 12

(с) - середня величина, що розраховується як середня арифметична (значення на початок року + значення на кінець року)/2

Тема 5. Обліково - аналітичне забезпечення управління ризиками прав на ресурси та прав вимоги

1. Права на ресурси – зміст та класифікація. Види ризиків прав на ресурси.
2. Розкриття інформації у примітках щодо ризиків прав на ресурси.
3. Аналітичні показники, які характеризують ризики прав на ресурси.
4. Права вимоги – зміст та класифікація. Види ризиків прав вимоги.
5. Розкриття інформації у примітках щодо ризиків прав вимоги.
6. Аналітичні показники, які характеризують ризики прав вимоги.

Література

Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою – 2019 рік) URL:

<https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti>

Дайте відповіді на такі питання*:

- 1) Розкрийте суть прав на ресурси
- 2) Які види прав на ресурси може мати підприємство
- 3) Які ризики пов'язані з кожним видом прав на ресурси
- 4) Які вимоги національних стандартів бухгалтерського обліку пов'язані з розкриттям ризиків прав на ресурси? Наведіть приклади
- 5) Які вимоги МСФЗ стосуються прав на ресурси? Наведіть приклади
- 6) Розкрийте суть прав вимоги
- 7) Які види прав вимоги може мати підприємство?
- 8) Які ризики пов'язані з кожним видом прав вимоги?
- 9) Які вимоги національних стандартів бухгалтерського обліку пов'язані з розкриттям ризиків прав вимоги? Наведіть приклади
- 10) Які вимоги МСФЗ стосуються прав вимоги? Наведіть приклади

Для відповідей на питання використовуйте наведені нижче узагальнення прав на ресурси та прав вимоги.

Економічні ресурси

	Елемент фінансових звітів	Опис
Економічний ресурс	Актив	теперішній економічний ресурс, який контролюється суб'єктом господарювання в результаті минулих подій від якого очікують надходження майбутніх економічних вигід до суб'єкта господарювання
		Економічний ресурс являє собою право, яке має потенціал створення економічних вигід.

Аспекти економічних ресурсів підприємства

Право	Потенціал створення економічних вигод	Контроль
<ul style="list-style-type: none"> • Існуючі права, яким відповідає обов'язок іншої сторони (передати кошти або інші ресурси) • Існуючі права, яким не відповідає обов'язок іншої сторони (на використання фізичного об'єкта або інтелектуальної власності) 	<ul style="list-style-type: none"> • Незалежно від рівня імовірності - наявність права • - отримувати кошти • - обмінюватися ресурсами • - забезпечувати надходження коштів • - погашати зобов'язання 	<ul style="list-style-type: none"> • Можливість визначати спосіб використання даного економічного ресурсу і • отримувати економічні вигоди, які він може приносити

Ознаки втрати контролю над ресурсом (втрати права на ресурси)

- наявність зобов'язання покупця оплатити актив;
- наявність у покупця права власності на актив;
- отримання клієнтом фізичного права володіння активом;
- передача значних ризиків і винагород, пов'язаних з володінням активом, клієнтові;
- прийняття активу клієнтом.

Права вимоги

	Елемент фінансових звітів	Опис
Права вимоги	Зобов'язання	теперішній обов'язок суб'єкта звітування передати економічні ресурси, який виник в результаті минулих подій, котрі втілюють у собі майбутні економічні вигоди
	Власний капітал	залишкова частка в активах суб'єкта звітування після вирахування всіх його зобов'язань

Аспекти права вимоги на ресурси підприємства

Наявність обов'язку	Передача економічного ресурсу	Обов'язок виник в результаті минулих подій
<ul style="list-style-type: none"> • Перед іншою стороною • Юридичного або конструктивного • Неможливість уникнути	<ul style="list-style-type: none"> • Незалежно від імовірності -обов'язок • - передати кошти • - передати інший ресурс • - випустити фінансовий інструмент (зобов'язання)	<ul style="list-style-type: none"> • суб'єкт звітування вже отримав економічний ресурс • повинен або може бути зобов'язаний передати економічний ресурс, який в іншому випадку не повинен передавати

Теми есе для самостійної роботи

- Порівняння вимог МСФЗ та П(С)БО до обліку та відображення у фінансовій звітності прав на ресурси (за видами ресурсів)
- Порівняння вимог МСФЗ та П(С)БО до обліку та відображення у фінансовій звітності прав вимоги (за видами прав вимоги)

Завдання для практичних занять з теми 5

В якості зразка рекомендується скористатися фінансовими звітами Укразалізниці за 2018 рік, які знаходяться за адресою https://www.uz.gov.ua/files/file/about/investors/UZ_2018%20FS_UKR_final.pdf

Задача 1. На прикладі приміток до фінансових звітів обраного підприємства поясніть, які ризики стосовно кожного права на ресурси розкрито

Витяг з приміток до річної фінансової звітності за 2018 рік акціонерного товариства «Українська залізниця»

Судження

Основні засоби, закріплені на праві господарського відання

Деякі об'єкти основних засобів були закріплені за Товариством на праві господарського відання (Примітка 9). Право господарського відання дозволяє володіти, користуватися і розпоряджатися майном, окрім дій з розпорядження майном, які можуть призвести до відчуження такого майна. Товариство веде окремий облік зазначених активів, вільно використовує їх у своїй господарській діяльності та несе ризик їх випадкового знищення

або пошкодження. Відсутні спеціальні обмеження

щодо доходів, отриманих від використання цих активів, а Товариство підтримує їх належний функціональний стан за власні кошти.

Об'єкти основних засобів, що були закріплені за Товариством на праві господарського відання (магістральні залізничні лінії загального користування та розміщені на них технологічні споруди, передавальні пристрої тощо, що безпосередньо використовуються для забезпечення процесу перевезень) відповідають визначенню основних засобів, так як використовуються у господарській діяльності протягом більше одного періоду. Зазначені об'єкти включені до відповідних груп основних засобів.

Облік активів та зобов'язань, що не контролюються Групою

Консолідована фінансова звітність включає активи та зобов'язання, розташовані або іншим чином пов'язані з тимчасово окупованою Автономною Республікою Крим, а також з тимчасово окупованою територією Донецької та Луганської областей. Більше детально підхід до обліку зазначених позицій подається у Примітці 2. Зазначений підхід ґрунтується на нормативній базі щодо обліку зазначених активів та зобов'язань, випущених уповноваженими органами державної влади, а тому враховується при підготовці цієї консолідованої фінансової звітності.

Зменшення корисності основних засобів

На кожну звітну дату Група оцінює наявність ознак можливого зменшення корисності активів. Така оцінка передбачає застосування значних суджень. Управлінський персонал не виявив ознак зменшення корисності основних засобів та, відповідно, не проводив тест на оцінку зменшення корисності станом на 31 грудня 2018 року.

Оцінки щодо строків корисного використання основних засобів

Суттєві оцінки управлінського персоналу Групи необхідні для визначення майбутніх строків корисного використання основних засобів. Фактичні строки корисного використання можуть відрізнитися від оцінки управлінського персоналу Групи.

Оцінки

Резерв під очікувані кредитні збитки (ОКЗ) за торговою та іншою дебіторською заборгованістю

Група використовує матрицю забезпечень для розрахунку ОКЗ за торговою та іншою дебіторською заборгованістю. Ставки забезпечення встановлюються в залежності від кількості днів прострочення платежу для різних груп з аналогічними характеристиками виникнення збитків.

В основі матриці забезпечень лежать дані щодо виникнення дефолтів в минулих періодах. Група буде оновлювати матрицю, щоб скоригувати минулий досвід виникнення кредитних збитків з урахуванням прогнозної інформації. Наприклад, якщо протягом наступного року очікується погіршення прогнозованих економічних умов (наприклад, ВВП), що може

призвести до збільшення випадків дефолту в виробничому секторі, то історичний рівень дефолту коригується. На кожну звітну дату дані про рівень дефолту в попередніх періодах оновлюються і аналізуються зміни прогнозних оцінок.

Оцінка взаємозв'язку між історичними рівнями дефолту, прогнозними економічними умовами і ОКЗ є значною оцінкою.

Величина ОКЗ чутлива до змін в обставинах і прогнозних економічних умовах. Минулий досвід виникнення кредитних збитків Групи і прогноз економічних умов також можуть не бути показовими для фактичного дефолту покупця в майбутньому. Інформація про ОКЗ за торговою та іншою дебіторською заборгованістю Групи розкрита в Примітці 13.

Можливість реалізації відстрочених податкових активів

Відстрочені податкові активи визнаються в тій мірі, в якій існує висока ймовірність їх реалізації, що залежить від формування достатнього прибутку до оподаткування у майбутньому. Припущення щодо формування прибутку до оподаткування в майбутньому залежать від оцінок менеджмента стосовно майбутніх грошових надходжень. Дані оцінки залежать від оцінок майбутніх тарифів та обсягів реалізації послуг, цін на матеріали та операційних витрат. Судження також необхідні для застосування податкового законодавства. Ці судження та оцінки являються об'єктом впливу ризиків та невизначеностей, отже існує ймовірність того, що зміни обставин вплинуть на очікування, що змінить сумму відстрочених податкових активів та відстрочених податкових зобов'язань, визнаних станом на звітну дату. В такій ситуації деякі чи всі суми визнаних відстрочених податкових активів та зобов'язань можуть потребувати коригування, результатом якого стане збільшення чи зменшення чистого прибутку

Переоцінка основних засобів

При Реорганізації із державного підприємства у акціонерне товариство активи, у тому числі основні засоби, та зобов'язання повинні бути оцінені за справедливою вартістю. Основні засоби були переоцінені незалежним оцінником станом на 31 липня 2014 року у відповідності до нормативних вимог, які висуваються до оцінки майна при формуванні статутного капіталу. Ефект від переоцінки був відображений станом на 30 листопада 2015 року, дату завершення Реорганізації для цілей складання консолідованої фінансової звітності, з урахуванням ефекту від амортизації основних засобів до переоцінки за період з 31 липня 2014 року до 1 грудня 2015 року та руху основних засобів за зазначений період.

Земельні ділянки

До складу земельних ділянок включено вартість прав постійного користування земельними ділянками у сумі

45 681 871 тис. грн., яка була визначена на підставі оцінки майна для цілей

формування статутного капіталу (Примітка 16) окремо від об'єктів основних засобів, які можуть бути розташовані на цих земельних ділянках. Результати такої оцінки можуть відрізнятися від оцінки, здійсненої для цілей відображення у фінансовій звітності, підготовленої у відповідності до МСФЗ.

За рік, що закінчився, Група отримала у власність земельну ділянку в сумі 154 тис. грн., а також набула право постійного користування земельними ділянками у сумі 17 383 тис. грн. Управлінський персонал вважає, що оскільки зазначений облік прав постійного користування земельними ділянками окремо від відповідних об'єктів основних засобів регламентується законодавством з реорганізації із державного підприємства у акціонерне товариство, то уникнути його не можливо при складанні цієї консолідованої фінансової звітності.

Об'єкти соціальної інфраструктури

Балансова вартість об'єктів соціальної інфраструктури та інших невиробничих активів станом на 31 грудня 2018 року становила 2 333 687 тис. грн. (2017: 3 360 681 тис. грн.). Ці активи, в основному, включають житлові будинки, лікарні, їдальні та інше подібне майно.

Передоплати за основні засоби

Незавершене будівництво та невстановлене обладнання на 31 грудня 2018 року включало передоплати за основні засоби у сумі 733 806 тис. грн. (2017: 278 159 тис. грн.).

Капіталізовані витрати на амортизацію

За рік, який закінчився 31 грудня 2018 року, Група капіталізувала до статті незавершеного будівництва витрати на амортизацію задіяного обладнання в сумі 174 611 тис. грн. (2017: 219 561 тис. грн.).

Капіталізовані витрати по запозиченнях

В 2018 р. витрати по запозиченнях у сумі 35 954 тис. грн. були капіталізовані до складу відповідних кваліфікованих активів (2017: 16 339 тис. грн.). Ставки, які використовується для визначення суми витрат, які підлягають капіталізації, становлять LIBOR 6 міс + 1-6% та EURIBOR 6 місяців + 0,4% і являють собою ефективну процентну ставку по конкретному процентному кредиту.

Повністю амортизовані об'єкти

Станом на 31 грудня 2018 року переоцінена вартість повністю амортизованих об'єктів, які ще використовуються Групою, становила 19 515 029 тис. грн. (2017: 14 488 757 тис. грн.)

Основні засоби в заставі

Станом на 31 грудня 2018 року певна частина рухомого складу балансовою вартістю 221 149 тис. грн. була використана в якості забезпечення банківських позик Групи (2017: 239 726 тис. грн.) (Примітка 17).

Задача 2. На прикладі наведених нижче приміток до фінансових звітів підприємства поясніть, які ризики стосовно кожного права вимоги на ресурси кредиторів розкрито

Торгова та інша кредиторська заборгованість Торгова та інша кредиторська заборгованість спочатку визнається та відображається по справедливій вартості за вирахуванням витрат безпосередньо пов'язаних з відповідними операціями. В подальшому торгова та інша кредиторська заборгованість відображається за амортизованою вартістю із використанням методу ефективної відсоткової ставки.

Процентні кредити та запозичення

Процентні кредити та запозичення первісно визнаються за справедливою вартістю за вирахуванням витрат, безпосередньо пов'язаних з його отриманням. Після первісного визнання процентні кредити та запозичення обліковуються за амортизованою вартістю з використанням методу ефективної відсоткової ставки. Прибутки та збитки за зобов'язаннями відображаються у консолідованому звіті про сукупний дохід у разі припинення визнання зобов'язання, а також в процесі його амортизації.

Умовні та контрактні зобов'язання

Оподаткування

Група здійснює більшу частину операцій в Україні і тому має відповідати вимогам українського податкового законодавства. Українське податкове законодавство та регулятивна база, а також нормативна база з інших питань, зокрема, валютного контролю та митного законодавства, продовжують розвиватися. Законодавчі та нормативні акти не завжди чітко сформульовані, а їх тлумачення залежить від точки зору місцевих і центральних органів державної влади та інших державних органів. Випадки непослідовного тлумачення не є поодинокими. Управлінський персонал вважає, що тлумачення ним положень законодавства, що регулюють діяльність Групи є вірними. Група дотримувалась усіх нормативних положень, а всі передбачені законодавством податки були сплачені або нараховані.

Управлінський персонал сподівається, що має істотні аргументи для успішного уникнення можливих ускладнень і не вважає, що ризик більш значний, ніж ризики подібних підприємств в Україні. Якщо не вважається ймовірним, що виникнуть суттєві вимоги, забезпечення не нараховуються в цій консолідованій фінансовій звітності.

Судові справи

У ході звичайної діяльності Група виступає відповідачем у різних судових та арбітражних процесах. Станом на 31 грудня 2018 року Група приймала участь у судових справах з українськими фіскальними органами щодо нарахування додаткових зобов'язань з податку на прибуток, ПДВ та інших

податків у розмірі 1 705 099 тис. грн. (2017: 2 860 911 тис. грн.). Станом на 31 грудня 2018 року потенційний можливий збиток Групи за позовами третіх осіб у інших судових та арбітражних процесах становив 1 649 675 тис. грн. (2017: 752 968 тис. грн.).

На думку управлінського персоналу, позиція Групи щодо зазначених судових розглядів є юридично обґрунтованою в достатній мірі, і тому остаточні рішення щодо таких питань не матимуть негативного впливу на фінансовий стан або результати діяльності Групи, та ймовірність їх настання не є вірогідною, тому в цій консолідованій фінансовій звітності не було створено забезпечень. Забезпечення були створені щодо потенційних зобов'язань, для яких вибуття ресурсів є ймовірним (Примітка 23).

Контрактні зобов'язання інвестиційного характеру

Станом на 31 грудня 2018 року Група мала контрактне зобов'язання щодо придбання основних засобів та запасів у сумі 4 722 655 тис. грн. (2017: 3 701 998 тис. грн.).

Задача 2. На прикладі наведених нижче приміток до фінансових звітів підприємства поясніть, які ризики стосовно кожного права вимоги на ресурси власників розкрито

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

Статутний капітал

Протягом 2018 та 2017 років статутний капітал Товариства становив 229 879 115 000 грн. та поділявся на 229 879 115 простих іменних акцій номінальною вартістю 1 000 грн. кожна. Внесок до статутного капіталу Товариства корпоративних прав ПрАТ «Київський електротехнічний завод «Трансигнал» балансовою вартістю 103 481 тис. грн. був оформлений в липні 2017 року. Таким чином, статутний капітал став повністю сплаченим, після чого, 7 вересня 2017 року, у відповідності до чинного законодавства України був зареєстрований випуск акцій Товариства.

Реорганізація Групи, додатковий капітал

Акціонерне товариство «Українська залізниця» було створене 21 жовтня 2015 року, коли було проведено державну реєстрацію Товариства відповідно по Постанови Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2015 року № 735 «Питання публічного акціонерного товариства «Українська залізниця». Згідно з Законом України від 23 лютого 2012 № 4442-VI «Про особливості утворення публічного товариства залізничного транспорту загального користування» АТ «Укрзалізниця» є правонаступником Державної адміністрації залізничного транспорту України та підприємств і установ залізничного транспорту загального користування, що були реорганізовані шляхом злиття відповідно до Постанови Кабінету Міністрів

України від 25 червня 2014 № 200 «Про утворення публічного акціонерного товариства «Українська залізниця».

Датою закінчення Реорганізації для цілей складання консолідованої фінансової звітності є 30 листопада 2015 року. До цієї дати були отримані ліцензії, дозволи та оформлені інші документи, які дозволяли АТ «Укрзалізниця» розпочати свою фінансово-господарську діяльність з 1 грудня 2015 року.

Через об'єктивну неможливість провести усі необхідні нормативні заходи з Реорганізації (інвентаризація активів та зобов'язань, їх оцінка та офіційна передача та прийняття Товариством), чисті активи, пов'язані з територією тимчасово окупованої Автономної Республіки Крим та тимчасово окупованою територією Донецької та Луганської областей не могли бути внесені до Статутного капіталу. Натомість, передача Товариству таких чистих активів здійснювалася у кореспонденції з додатковим капіталом. Фінансова інформація щодо тимчасово окупованої Автономної Республіки Крим та тимчасово окупованої території Донецької та Луганської областей подається у Примітці 2.

Крім того, додатковий капітал формувався за рахунок об'єктів державного житлового фонду і об'єктів цивільної оборони, які через законодавчі обмеження не можуть бути передані до статутного капіталу Товариства, але включені до складу активів Товариства; також, за рахунок об'єктів фінансового лізингу; а також за рахунок надходжень та модернізації основних засобів, здійснених за період з дати оцінки 31 липня 2014 року по дату закінчення Реорганізації 30 листопада 2015 року.

В 2017 році Група здійснила перекласифікацію у розмірі 745 690 тис. грн. у додатковий капітал з метою забезпечення відповідності нормативним документам з Реорганізації.

Частка прибутку сплачена до державного бюджету

Протягом 2018 року дочірні підприємства АТ «Укрзалізниця» сплатили частку прибутку напряму до державного бюджету у розмірі 45 044 тис. грн. (2017: 6 513 тис. грн.).

Управління капіталом

Група розглядає позиковий капітал та власний капітал як відповідні компоненти фінансування капіталу, а отже – частину управління її капіталом. Задачею Групи при управлінні капіталом є забезпечення спроможності Групи продовжувати функціонувати на постійній основі з метою забезпечення прибутків для держави та вигод для інших зацікавлених осіб, а також для забезпечення фінансування своїх операційних потреб, капіталовкладень та стратегії розвитку Групи. Політика Групи з управління капіталом спрямована на забезпечення та підтримку оптимальної структури капіталу з метою зменшення сукупних

витрат на залучення капіталу і забезпечення гнучкості доступу Групи до ринків капіталу.

Структура капіталу наведена нижче

	2018	2017
Процентні кредити та запозичення	32 005 269	33 511 539
Зобов'язання за договорами фінансової оренди	<u>1 445 305</u>	<u>721 379</u>
	33 450 574	34 232 918
Грошові кошти та їх еквіваленти	<u>(1 251 826)</u>	<u>(5 188 988)</u>
Чиста заборгованість	32 198 748	29 043 930
Всього власний капітал	<u>210 117 926</u>	<u>210 776 978</u>
Всього капітал	<u>242 316 674</u>	<u>239 820 908</u>

Управлінський персонал постійно контролює структуру капіталу Групи та може коригувати свою політику та цілі управління капіталом з урахуванням змін в операційному середовищі, ринкових тенденціях та стратегії розвитку Групи. У Примітці 2 розкрито суттєві аспекти невизначеності, що також стосуються управління капіталом.

Тема 6. Обліково - аналітичне забезпечення управління валютним, інвестиційним та фінансовим ризиками

1. Характеристика валютного інвестиційного та фінансового ризиків.
2. Розкриття інформації у примітках щодо валютного, інвестиційного та фінансового ризиків.
3. Аналітичні показники, які характеризують валютний, інвестиційний та фінансовий ризики.

Література

1. Куцик П. О., Васильців Т. Г., Сороківський В. М., Стефаняк В. І., Сороківська М. В. Управління фінансовими ризиками: навч. Посібник. Львів: Растр-7, 2016. 318 с. URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Buh_Obliku/Kucik/Docs/Kusyk_Upravlinnia_fin_ryzukyamy.pdf
2. Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою – 2019 рік) URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-finansovoi-zvitnosti>

інвестиційний ризик

- загроза або ймовірність повного або часткового недосягнення запланованих цілей інвестування, таких як прибуток або соціальний ефект, і отримання грошових збитків

фінансовий ризик

- ризик, пов'язаний з імовірністю втрат фінансових ресурсів (грошових коштів)

кредитний ризик

ризик, пов'язаний з імовірністю неповернення кредитів та несплати процентів за ними внаслідок невиконання боржником своїх зобов'язань

валютний ризик

ймовірність виникнення можливих збитків унаслідок несприятливих змін курсів іноземних валют

процентний ризик

імовірність фінансових втрат у зв'язку зі зміною ставок процента на ринку протягом певного часу

Дайте відповіді на такі питання:

-
- 1) Дайте визначення валютного ризику.
  - 2) Дайте визначення інвестиційного ризику.
  - 3) Поясніть зміст терміну «фінансовий ризик».
  - 4) Наведіть приклади валютних ризиків.
  - 5) Наведіть приклади інвестиційних ризиків.
  - 6) Наведіть приклади фінансових ризиків.
  - 7) Поясніть вимоги до розкриття інформації про валютний ризик.
  - 8) Поясніть вимоги до розкриття інформації про інвестиційний ризик.
  - 9) Поясніть вимоги до розкриття інформації про фінансовий ризик.

Теми есе для самостійної роботи

-
- Розкриття інформації про фінансові ризики
  - Розкриття валютного ризику у фінансовій звітності
  - Розкриття інвестиційного ризику у фінансовій звітності
  - Розкриття фінансового ризику у фінансовій звітності

Завдання для практичних занять з теми 6

Задача 1. На прикладі компанії Nurminen Logistics (задача 1 до теми 3) поясніть відмінності між інвестиційним, фінансовим, кредитним, процентним та валютним ризиками.

Задача 2. На прикладі приміток до фінансової звітності поясніть, які валютні ризики розкрито, та оцініть дотримання вимог МСФЗ.

Задача 3. На прикладі приміток до фінансової звітності поясніть, які кредитні ризики розкрито, та оцініть дотримання вимог МСФЗ.

Торгова та інша дебіторська заборгованість

	2018	2017
Торгова дебіторська заборгованість	662 901	913 941
Короткострокова частина довгострокових фінансових активів (Примітка 11)	6 954	8 518
Інша дебіторська заборгованість	901 430	700 516
	1 571 285	1 622 975
За вирахуванням: резерву під очікувані кредитні збитки торгової та іншої дебіторської заборгованості	(568 884)	(743 853)
	<u>1 002 401</u>	<u>879 122</u>

Станом на 31 грудня 2018 та 2017 років короткострокова частина довгострокових фінансових активів включала лише короткострокову частину позик, наданих своїм працівникам (Примітка 11).

Зміни резерву під очікувані кредитні збитки торгової та іншої дебіторської заборгованості представлені таким чином:

	2018	2017
Залишок на 1 січня	743 853	729 636
Створено резерву	184 079	43 597
Списано за рахунок резерву	(332 213)	(23 165)
Сума відшкодування протягом року	(26 835)	(6 215)
Залишок на 31 грудня	<u>568 884</u>	<u>743 853</u>

Нижче представлена інформація щодо схильності Групи до кредитного ризику по торговій та іншій дебіторській заборгованості з використанням матриці забезпечення станом на 31 грудня 2018 року на основі інформації про історичну платіжну дисципліну:

	Процент очікуваних кредитних збитків	Валова балансова вартість	Очікувані кредитні збитки	Балансова вартість
Не прострочена	0,50%	674 554	(3 373)	671 181
1-60 днів	5%	21 696	(1 085)	20 611
61-90 днів	25%	78 388	(19 597)	58 791
91-365 днів	50%	185 643	(92 822)	92 821
Знецінена	50%-100%	<u>611 004</u>	<u>(452 007)</u>	<u>158 997</u>
		<u>1 571 285</u>	<u>(568 884)</u>	<u>1 002 401</u>

Аналіз торгової та іншої дебіторської заборгованості за строками виникнення станом на 31 грудня 2017 року включав:

	Не прострочена	Менше 3 місяців	3-6 місяців	6-12 місяців	Більше 12 місяців	Разом
31 грудня 2017	741 012	69 559	47 630	20 921	-	879 122

Задача 4. На прикладі приміток до фінансових звітів поясніть, які ризики розкрито, та оцініть дотримання вимог МСФЗ

ФІНАНСОВІ АКТИВИ

	2018	2017
Інструменти власного капіталу інших суб'єктів господарювання	73 546	73 546
Довгострокові позики працівникам	15 900	19 701
Інші фінансові активи	1 801	-
	91 247	93 247

Інструменти власного капіталу інших суб'єктів господарювання, в основному, складаються із неконтрольних часток пакетів акцій певних підприємств. Балансова вартість зазначених фінансових інструментів не відрізняється суттєво від їх справедливої вартості.

Група надає довгострокові безвідсоткові позики своїм працівникам із середнім договірним терміном погашення 3-8 років. Позики відображаються за амортизованою вартістю з використанням ефективної відсоткової ставки 13%-23% річних. Короткострокова частина позик у сумі

6 954 тис. грн. (2017: 8 518 тис. грн.) розкривається у складі торгової та іншої дебіторської заборгованості (Примітка 13).

Задача 5. На підставі витягу із Звіту незалежного аудитора поясніть, про які ризики йдеться (фінансові, інвестиційні, валютні, кредитні або інші). Чи вважаєте ви, що аудитор використав достатні для зниження відповідного ризику заходи? Перевірте (наскільки це можливо) висновки аудиторів щодо фінансових коефіцієнтів та повноти приміток. Обґрунтуйте свої висновки. Фінансова звітність знаходиться за адресою https://www.uz.gov.ua/files/file/about/investors/UZ_2018%20FS_UKR_final.pdf.

<i>Ключове питання аудиту</i>	<i>Як відповідне ключове питання розглядалося під час аудиту</i>
<i>Погашення заборгованості та ліквідність</i>	
<p>Як зазначено у примітці 2 консолідованої фінансової звітності, станом на 31.12.2017 року Група мала дисбаланс ліквідності внаслідок наближення терміну погашення довгострокових кредитів та запозичень. Крім того, група повинна дотримуватися певних фінансових та нефінансових умов, передбачених у кредитних договорах.</p> <p>Недотримання цих умов може вплинути на терміни погашення заборгованості.</p> <p>Управлінський персонал вживає заходів щодо управління ліквідністю Групи для своєчасного погашення заборгованості, включаючи рефінансування поточної заборгованості та додаткове внесення грошових коштів до статутного капіталу Групи.</p>	<p>Ми перевірили умови кредитних угод, включаючи визначення фінансових коефіцієнтів, та подій, що спричиняють невиконання зобов'язань. Ми проаналізували умови реструктуризації та отримані від кредиторів листи відмови від права вимагати достроково погашення заборгованості.</p> <p>Ми оцінили розрахунки управлінського персоналу щодо фінансових коефіцієнтів та звернули особливу увагу на класифікацію складових, а також специфічних та виняткових складових, включених чи вилучених із розрахунку фінансових коефіцієнтів.</p> <p>Ми оцінили класифікацію процентних кредитів та позик в складі короткострокових чи довгострокових зобов'язань.</p> <p>Ми оцінили розкриття в примітках до фінансової звітності про ризики ліквідності та заходи, вжиті</p>

Тема 7. Обліково - аналітичне забезпечення управління екологічними, соціальними ризиками та ризиком, пов'язаним з управлінням

1. Характеристика екологічного, соціального ризику та ризику, пов'язаного з управлінням.
2. Розкриття екологічного, соціального ризику та ризику, пов'язаного з управлінням у Звіті про управління.
3. Міжнародний досвід розкриття та вимірювання екологічного, соціального ризику та ризику, пов'язаного з управлінням.

Література для підготовки до лекційних занять

1. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність” URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Директива 2014/95 / ЄС Європейського Парламенту та Ради від 22 жовтня 2014 року що вносить поправки до Директиви 2013/34/ЄС, щодо розкриття нефінансової та різноманітної інформації деякими великими підприємствами і групами URL: http://msfz.ligazakon.ua/magazine_article/FZZ00125
3. Методичні рекомендації зі складання звіту про управління Міністерства фінансів України. Затв. від 07.12.2018 р. № 982. URL: <https://zakon.help/law/v0982201-18/>
4. Запровадження нефінансової звітності в контексті імплементації в Україні законодавства ЄС : монографія. К.: 2017. 298 с. URL: http://www.afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=462&num=1
5. Guidelines on non-financial reporting(methodology for reporting non-financial information)(2017/C 215/01) URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC0705(01)&from=EN)
6. Enterprise Risk Management Applying enterprise risk management to environmental, social and governance-related risks. 2018. 120 p. / URL: <https://www.coso.org/Documents/COSO-WBCSD-ESGERM-Guidance-Full.pdf> (дата звернення: 10/01/2019).

Визначення ризиків

Enterprise Risk Management Applying enterprise risk management to environmental, social and governance-related risks

екологічний ризик

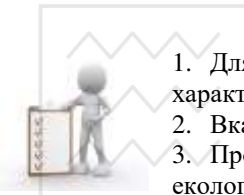
зміни клімату,
виснаження
природних
ресурсів,
забруднення та
відходи та
екологічні
можливості

соціальний ризик

людський
капітал,
відповідальність
за товари,
опозиція
зацікавлених
сторін та
соціальні
можливості

ризик, пов'язаний з управлінням

корпоративний
нагляд та
поведінка

Дайте відповіді на такі питання:

1. Для яких видів господарської діяльності підприємства характерні екологічні ризики?
2. Вкажіть причини, що зумовлюють екологічні ризики.
3. Проаналізуйте існуючі методики вимірювання екологічного ризику.
4. Які вимоги до розкриття інформації про ризики управління у звіті про управління
5. Які вимоги до розкриття інформації про екологічні ризики у звіті про управління
6. Які вимоги до розкриття інформації про соціальні ризики у звіті про управління

Теми есе для самостійної роботи

- Сутність і класифікація екологічних ризиків
- Види антропогенних ризиків
- Види ризиків наслідків природокористування
- Взаємозв'язок ризику, небезпеки та безпеки людини і довкілля
- Соціальні ризики та інформація про них у звіті про управління
- Екологічні ризики та інформація про них у звіті про управління
- Ризики, пов'язані з управлінням, у звіті про управління
- Вимоги ЄС до розкриття екологічних ризиків у складі нефінансової інформації
- Вимоги ЄС до розкриття соціальних ризиків у складі нефінансової інформації

Завдання для практичних занять з теми 7

Задача 1. На прикладі компанії Nurminen Logistics оцініть виконання вимог щодо розкриття екологічних, соціальних ризиків та ризику, пов'язаного з управлінням URL:

<https://www.nurminenlogistics.com/Company/Corporate-Responsibility/>

Корпоративна відповідальність

Соціальна відповідальність компанії Nurminen Logistics включає три взаємопов'язані елементи: фінансовий, соціальний та екологічний. Мета - підвищити прибутковість, добре піклуватися про персонал та їхні навички та зробити операції більш екологічними.

Фінансова відповідальність

Одним з аспектів соціальної відповідальності є фінансова відповідальність, що означає прибутковість Групи та її вплив на зацікавлені сторони. Фінансовий успіх дозволяє врахувати зацікавлені сторони Групи та розвивати операції, щоб вони відповідали очікуванням зацікавлених сторін навіть краще, ніж раніше.

Важливими зацікавленими сторонами Nurminen Logistics є персонал, замовники, власники, постачальники товарів і послуг, фінансисти, зовнішні фінансисти та державний сектор.

Соціальна відповідальність

Nurminen Logistics бере на себе відповідальність за свій персонал та їх добробут. Задоволеність працівників своєю роботою та умовами праці регулярно обстежується. Опитування задоволеності працівників включає також оцінку керівника. Результати сприяють вдосконаленню робочої спільноти. Задоволеність працівників постійно зростає; задоволеність керівників та умовами праці особливо висока.

Кожен постійний працівник Nurminen Logistics проводить щорічний огляд діяльності зі своїм керівником. Ці огляди окреслюють особисті цілі та сфери розвитку.

Основні компетенції Nurminen Logistics

Ринкова та споживча орієнтація

Розуміння бізнесу

Виконання та орієнтація на цілі

Управління та взаємодія

Nurminen Logistics підтримує та винагороджує свій персонал на роботі та на дозвіллі.

Організації з питань співробітництва та охорони праці працюють ефективно для досягнення загальних цілей.

Компанія має систему сертифікації охорони праці та охорони праці OHSAS 18 001.

Екологічна відповідальність

Nurminen Logistics шукає екологічні та ефективні транспортні рішення в рамках розвитку своїх послуг. Всі послуги, що надаються компанією у Фінляндії, мають сертифіковану систему управління навколишнім середовищем, яка відповідає вимогам стандарту ISO 14001: 2004.

Nurminen Logistics використовує екологічно чисту електроенергію, вироблену гідроелектростанцією Vantaan Energia.

Задача 2. На прикладі звіту про управління, оприлюдненому в мережі Інтернет, оцініть розкриття ризиків екологічного, соціального та пов'язаного з управлінням, українськими підприємствами.

Використайте звіти:

2.1. Підприємств однієї галузі (наприклад, харчової промисловості, сільського господарства, лісового господарства тощо);

2.2. Підприємств різних галузей.

Зробіть висновки після кожного порівняння.

Задача 3. Розгляньте наведений нижче приклад розкриття інформації про матеріальне заохочення керівника комунального підприємства. Поясніть, у відповідь на які ризики здійснюється таке розкриття інформації.

http://vodarivne.com/1548663041_publichna_informaciya_za_2019_rik

Порядок формування оплати праці директора РОВКП ВКГ «Рівнеоблводоканал» визначений постановою Кабінету Міністрів України від 19.05.1999 №859 «Про умови і розміри оплати праці керівників підприємств, заснованих на державній, комунальній власності, та об'єднань державних підприємств» (далі по тексту – постанови №859). Відповідно до вказаної постанови керівники місцевих органів виконавчої влади, які укладають контракти з керівниками підприємств, заснованих на державній та комунальній власності встановлюють:

- розмір посадового окладу керівника підприємства залежно від середньооблікової чисельності працівників в еквіваленті повної зайнятості за рік у кратності до мінімального посадового окладу (ставки) працівника основної професії;

- умови, диференційовані показники та розміри преміювання за підсумками роботи за квартал;

Додатком до постанови №859 визначені показники для визначення розміру посадового окладу керівника підприємства, заснованого на державній, комунальній власності, зокрема

- максимально допустимий розмір посадового окладу керівника підприємства у кратності до мінімального посадового окладу працівника основної професії. Якщо середньооблікова чисельність працівників підприємства більше як 500 осіб, але не перевищує 1000 осіб, максимально допустимий розмір посадового окладу керівника підприємства – 30 мінімальних посадових окладів працівника основної професії. Розділом III Контракту, укладеного Рівненською обласною радою з директором РОВКП ВКГ «Рівнеоблводоканал» визначені умови його матеріального забезпечення., а саме:

заробітна плата керівника підприємства яка складається з:

- посадового окладу, розмір якого дорівнює згідно з діючим законодавством 12 мінімальних посадових окладів працівника основної професії (при максимально допустимих 30);
- щоквартальної премії у розмірі трьох місячних посадових окладів, відповідно до показників роботи, за фактично відпрацьований час;
- надбавки за інтенсивність праці та особливий характер роботи у розмірі 25 відсотків до посадового окладу.

Працівник основної професії РОВКП ВКГ «Рівнеоблводоканал» - машиніст насосних установок.

Директор має право на щорічну основну відпустку тривалістю 24 календарні дні та 7 днів додаткової відпустки за ненормований робочий день, відповідно до Колективного договору.

Підготовка до контрольних заходів.

Зразок тестів модульного контролю 2

1. Згідно з припущенням безперервності діяльності
  - a) активи і зобов'язання обліковуються на тій підставі, що суб'єкт зможе реалізувати свої активи і виконати зобов'язання в ході звичайної діяльності
  - b) грошові потоки підприємства поділяються на операційні, інвестиційні та фінансові
  - c) підприємство не має права використовувати національні П(С)БО
  - d) підприємство не має права використовувати МСФЗ
  - e) підприємство повинне скласти ліквідаційний баланс
2. Свідченням порушення принципу безперервності може бути
  - a) відмова банків в наданні підприємству кредитів
  - b) банкрутство значних дебіторів
  - c) відмова постачальників в наданні відстрочки платежу
  - d) продовження терміну раніше отриманого кредиту за звертанням підприємства
  - e) відсутність позикових коштів у підприємства
3. Фінансова звітність зазвичай складається на підставі
  - a) припущення про те, що звітує, здійснює свою діяльність безперервно і продовжить здійснювати її в доступному для огляду майбутньому
  - b) припущення, що підприємство не має ні наміру, ні необхідності припинити своє існування або припинити свою комерційну діяльність
  - c) припущення про те, що підприємство припинить свою діяльність в доступному для огляду майбутньому
  - d) припущення про те, що підприємство може припинити свою діяльність в доступному для огляду майбутньому
4. Якщо у підприємства існує намір або необхідність припинити свою діяльність, то
  - a) фінансова звітність складається на основі П(С)БО
  - b) фінансова звітність складається за МСФЗ
  - c) фінансова звітність складається на ліквідаційній основі
  - d) може знадобитися складання фінансової звітності на іншій основі, ніж МСФЗ або П(С)БО, наприклад, ГААП США
  - e) фінансова звітність не складається
5. Фінансова звітність загального користування готується на основі припущення безперервності діяльності, крім випадків, коли керівництво
  - a) має намір ліквідувати організацію
  - b) має намір припинити операції
  - c) не має реалістичних перспектив для продовження діяльності
  - d) не вважає за потрібне скласти фінансову звітність
  - e) повинне надавати звітність за МСФЗ

6. Оцінка керівництвом здатності підприємства продовжувати свою діяльність
- включає судження в конкретний момент часу щодо невизначених майбутніх результатів подій або умов
  - передбачає судження в конкретний момент часу щодо минулих результатів подій або умов
  - характеризує інвестиційну політику підприємства
  - включає оцінку того, наскільки зміни у наявних активах пов'язані зі змінами доходу від реалізації
  - потребує додаткового аналізу з метою виявлення причин фінансової нестабільності
7. При винесенні цього судження слід враховувати такі фактори, як
- ступінь невизначеності
  - розмір і складність організаційно-управлінської структури підприємства
  - характер і умови діяльності підприємства
  - наступні події, здатні привести до наслідків, несумісних з винесеним судженням, яке було розумним в той момент, коли було винесено
  - доступний для огляду період майбутнього
8. Доступний для огляду період майбутнього, який обов'язковий під час оцінювання безперервності діяльності підприємства, становить
- один місяць
  - один рік
  - п'ять років
  - три роки
  - два роки
9. Відповідальність керівництва щодо безперервності діяльності полягає в
- оцінці здатності підприємства продовжувати свою діяльність на безперервній основі
  - розкритті, де це обґрунтовано, питань, що стосуються безперервності діяльності
  - використанні припущення про безперервність діяльності як основи для бухгалтерського обліку, окрім випадків, коли керівництво має намір ліквідувати Компанію чи припинити її діяльність, або коли у нього відсутня будь-яка інша реальна альтернатива, крім ліквідації або припинення діяльності
  - збиранні доказів щодо безперервності діяльності
  - пошуку кваліфікованого та незалежного фахівця (аудитора)

10. Відповідальність зовнішнього аудитора щодо безперервності діяльності суб'єкта господарювання, фінансова звітність якого підлягає аудиту
- обґрунтувати висновок щодо прийнятності використання управлінським персоналом припущення про безперервність діяльності як основи для бухгалтерського обліку
  - на основі отриманих аудиторських доказів зробити висновок щодо існування суттєвої невизначеності щодо подій або умов, які поставили б під значний сумнів здатність підприємства продовжувати безперервну діяльність
  - оцінка здатності підприємства продовжувати свою діяльність на безперервній основі
  - розкриття, де це обґрунтовано, питань, що стосуються безперервності діяльності
  - використання припущення про безперервність діяльності як основи для бухгалтерського обліку, окрім випадків, коли керівництво має намір ліквідувати Компанію чи припинити її діяльність, або коли у нього відсутня будь-яка інша реальна альтернатива, крім ліквідації або припинення діяльності
11. Якщо зовнішній аудитор дійшов до висновку про існування суттєвої невизначеності щодо безперервності діяльності суб'єкта господарювання, фінансова звітність якого підлягає аудиту, то він повинен
- привернути увагу в своєму звіті аудитора до відповідних розкриттів інформації у фінансовій звітності
  - модифікувати свою думку у звіті аудитора
  - підготувати примітку до фінансової звітності про суттєву невизначеність
  - видати негативну думку про фінансову звітність
  - відмовитися від висловлення думки по фінансову звітність
12. Якщо такі розкриття інформації є неналежними, аудитор повинен модифікувати свою думку, тобто
- висловити негативну думку
  - висловити думку із застереженням
  - відмовитися від висловлення думки
  - надати інформацію про невизначеність щодо безперервності діяльності у ключових питаннях аудиту
  - змусити керівництво використати іншу базу підготовки фінансової звітності (скласти ліквідаційний баланс)

13. Істотна невизначеність щодо безперервності діяльності має місце в тому випадку, коли масштаби потенційного впливу подій або умов та ймовірність їх виникнення такі, що
- необхідно розкрити відповідну інформацію у фінансовій звітності, щоб забезпечити достовірне надання інформації
  - потрібно модифікувати думку аудитора в аудиторському звіті
  - аудитору потрібно висловити негативну думку про фінансову звітність
  - аудитору потрібно відмовитися від висловлення думки
  - керівництву підприємства потрібно використати іншу базу обліку для підготовки звітності
14. До затвердження ліквідаційного балансу ліквідаційна комісія (ліквідатор) складає та подає органам доходів і зборів, Пенсійного фонду України та фондів соціального страхування
- звітність за останній звітний період
  - звітність за попередні три роки
  - звітність за останні два роки
  - ліквідаційний баланс
  - пояснювальну записку
15. Звітним періодом підприємства, що ліквідується, є
- період з початку звітного року до дати прийняття рішення про його ліквідацію
  - період з початку діяльності підприємства до прийняття рішення про його ліквідацію
  - увесь календарний рік, в якому підприємство припиняє свою діяльність
  - немає правильної відповіді
  - усі варіанти відповіді правильні
16. У разі ліквідації підприємства ліквідаційна комісія складає
- ліквідаційний баланс
  - фінансову звітність за П(С)БО
  - фінансову звітність за МСФЗ
  - тільки податкову звітність
  - тільки статистичну звітність
17. Ризики, пов'язані з неефективністю системи комунікацій підприємства, характеризуються такими показниками
- рівень використання сучасних інформаційних технологій
  - рівень організації потоків інформації відповідно до потреб всіх рівнів управління
  - наявність системи зворотного зв'язку
  - використання при передачі інформації одночасно кількох каналів зв'язку
  - розуміння потреби в інформації кожного рівня управління підприємства

18. Ліквідаційний баланс підприємства у разі припинення діяльності складається
- ліквідаційною комісією
  - працівниками бухгалтерії
  - інвентаризаційною комісією
  - працівниками державної фіскальної служби
  - арбітражним керуючим
19. До зняття з обліку юридичної особи як платника податків, зборів, обов'язкових платежів ліквідаційна комісія (ліквідатор)
- зобов'язана здійснювати розрахунок зобов'язань щодо таких податків, зборів, обов'язкових платежів
  - зобов'язана сплачувати податки, збори, обов'язкові платежі
  - зобов'язана подавати відповідну податкову звітність
  - не здійснює розрахунок зобов'язань щодо таких податків, зборів, обов'язкових платежів
  - не надає податкову звітність за останній звітний період до затвердження ліквідаційного балансу
20. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) складає та подає до органів Державної фіскальної служби податкову звітність
- за останній звітний період до затвердження ліквідаційного балансу
  - за два останніх звітних періоди до затвердження ліквідаційного балансу
  - за п'ять років до затвердження ліквідаційного балансу
  - за три роки до затвердження ліквідаційного балансу
  - за всі роки діяльності підприємства
21. Ліквідаційною комісією або ліквідатором юридичної особи складається
- проміжний ліквідаційний баланс та ліквідаційний баланс
  - тільки проміжний ліквідаційний баланс
  - передавальний акт або розподільчий баланс
  - протокол загальних зборів про ліквідацію підприємства
  - лист до Державної реєстраційної служби про ліквідацію підприємства
22. Етапи ліквідації підприємства включають
- прийняття рішення про ліквідацію
  - повідомлення про ліквідацію всіх органи влади та своїх кредиторів
  - звільнення працівників, зупинка виробництва, продаж майна
  - аудит податкових органів та органів Пенсійного фонду України
  - тільки здійснення запису в Державній реєстраційній службі України
23. У ліквідаційному балансі відображаються результати прийнятих рішень про
- стягнення боргів
  - розподілення активів, власного капіталу

- с) погашення (списання) зобов'язань, які призвели до відсутності активів, власного капіталу і зобов'язань ліквідованого підприємства на заключну дату складання ліквідаційного балансу
- d) продовження діяльності підприємства
- e) строк пред'явлення кредитором своїх вимог до юридичної особи, що припиняє свою діяльність
24. Строк пред'явлення кредитором своїх вимог до юридичної особи, що припиняє свою діяльність
- a) **не може бути менше двох місяців**
- b) **становить три робочих дні**
- c) складає три роки з дати оголошення рішення про ліквідацію підприємства
- d) не може перевищувати один рік після прийняття рішення про ліквідацію
- e) не може перевищувати шести місяців з дня оприлюднення повідомлення про рішення щодо припинення юридичної особи
25. Ліквідаційний баланс після його затвердження
- a) завіряється в органах статистики
- b) подається до органу ДПС за основним місцем обліку платника
- c) залишається на пам'ять колишнім власникам підприємства
- d) розсилається усім контрагентам підприємства, які не змогли стягнути свої борги
- e) розсилається усім акціонерам підприємства
26. Ліквідаційний баланс підприємства, яке припиняє діяльність, затверджується
- a) учасниками юридичної особи
- b) судом або органом, що прийняв рішення про ліквідацію юридичної особи
- c) ліквідатором
- d) адвокатом підприємства
- e) власником підприємства
27. Учасники юридичної особи, суд або орган, що прийняв рішення про припинення юридичної особи, зобов'язані протягом трьох робочих днів з дати прийняття рішення письмово повідомити
- a) орган, що здійснює державну реєстрацію
- b) орган Державної фіскальної служби
- c) орган Пенсійного фонду
- d) органи статистики
- e) усіх кредиторів підприємства
28. Майно юридичної особи, що залишилося після задоволення вимог кредиторів
- a) передається учасникам юридичної особи

- b) передається іншим особам, як це встановлено установчими документами юридичної особи або законом
- c) передається до державного бюджету України
- d) передається до місцевого бюджету
- e) залишається в розпорядженні органів Державної фіскальної служби
29. Про існування ризиків, пов'язаних з майновим станом підприємства, можуть свідчити
- a) негативний характер динаміки загальної суми активів підприємства (підсумку балансу)
- b) абсолютна сума активів підприємства
- c) частка необоротних активів в активах підприємства
- d) частка основних засобів в необоротних активах підприємства
- e) співвідношення власного капіталу і зобов'язань підприємства
30. Аналіз достатності обігових коштів для формування запасів і покриття витрат, пов'язаних з виконанням діяльності проводиться з метою оцінки
- a) фінансової стійкості
- b) майнового стану
- c) платоспроможності
- d) майнового стану
- e) рентабельності
31. До показників майнового стану підприємства відносять
- a) частка необоротних активів в активах підприємства
- b) коефіцієнт маневреності функціонуючого капіталу
- c) чистий дохід
- d) чистий прибуток
- e) тривалість фінансового циклу
32. До показників майнового стану підприємства відносять
- a) частка основних засобів в активах підприємства
- b) коефіцієнт маневреності функціонуючого капіталу
- c) чистий дохід
- d) чистий прибуток
- e) тривалість фінансового циклу
33. До показників майнового стану підприємства відносять
- a) частка основних засобів в необоротних активах підприємства
- b) коефіцієнт маневреності функціонуючого капіталу
- c) чистий дохід
- d) чистий прибуток
- e) тривалість фінансового циклу
34. До показників майнового стану підприємства відносять
- a) коефіцієнт зносу основних засобів
- b) коефіцієнт маневреності функціонуючого капіталу
- c) чистий дохід

- d) чистий прибуток
 e) тривалість фінансового циклу
35. До показників майнового стану підприємства відносять
- коефіцієнт придатності
  - коефіцієнт маневреності функціонуючого капіталу
  - чистий дохід
  - чистий прибуток
  - тривалість фінансового циклу
36. Інформація в примітках про основні засоби, які знаходяться в заставі, свідчать про
- ризик втрати активів
  - ризик знецінення активів
  - ризик неліквідності активів
  - ризик недооцінки активів
  - завищення ліквідності активів
37. Чітке визначення складу оборотних активів підприємства стандартами бухгалтерського обліку є засобом зниження ризику
- завищення ліквідності
  - заниження платоспроможності
  - недостатності активів
  - знецінення активів
  - втрати активів
38. Чітке визначення складу поточних зобов'язань стандартами бухгалтерського обліку є засобом зниження ризику
- завищення ліквідності
  - заниження платоспроможності
  - недостатності активів
  - знецінення активів
  - втрати активів
39. Наявність основних засобів з нульовою балансовою вартістю, розкриті у примітках до звіту про фінансовий стан, свідчить про
- заниження вартості активів підприємства
  - заниження чистої вартості активів
  - заниження платоспроможності
  - завищення ліквідності
  - завищення зобов'язань
40. Для визначення існування ризику фінансової стійкості оцінюють динаміку
- коефіцієнта фінансової незалежності
  - питомої ваги основних засобів з нульовою балансовою вартістю у загальній первісній вартості основних засобів
  - ліквідності

- d) періоду окупності власного капіталу
 e) оборотності запасів
41. Для визначення існування ризику фінансової стійкості оцінюють динаміку
- коефіцієнта концентрації залученого капіталу
  - питомої ваги основних засобів з нульовою балансовою вартістю у загальній первісній вартості основних засобів
  - ліквідності
  - періоду окупності власного капіталу
  - оборотності запасів
42. Для визначення існування ризику фінансової стійкості оцінюють динаміку
- коефіцієнта незалежності
  - питомої ваги основних засобів з нульовою балансовою вартістю у загальній первісній вартості основних засобів
  - ліквідності
  - періоду окупності власного капіталу
  - оборотності запасів
43. Для визначення існування ризику фінансової стійкості оцінюють динаміку
- співвідношення коефіцієнтів залученого і власного капіталу
  - питомої ваги основних засобів з нульовою балансовою вартістю у загальній первісній вартості основних засобів
  - ліквідності
  - періоду окупності власного капіталу
  - оборотності запасів
44. Для визначення існування ризику фінансової стійкості оцінюють динаміку
- коефіцієнта фінансової залежності
  - питомої ваги основних засобів з нульовою балансовою вартістю у загальній первісній вартості основних засобів
  - ліквідності
  - періоду окупності власного капіталу
  - оборотності дебіторської заборгованості
45. Для визначення існування ризику фінансової стійкості оцінюють динаміку
- коефіцієнта маневреності власного капіталу
  - питомої ваги основних засобів з нульовою балансовою вартістю у загальній первісній вартості основних засобів
  - ліквідності
  - періоду окупності власного капіталу
  - оборотності дебіторської заборгованості

46. Для визначення існування ризику фінансової стійкості оцінюють динаміку
- коефіцієнта структури залученого капіталу
  - оборотності власного капіталу
  - ліквідності
  - періоду окупності власного капіталу
  - оборотності дебіторської заборгованості
47. Для визначення існування ризику фінансової стійкості оцінюють динаміку
- коефіцієнта інвестування
  - рентабельності власного капіталу
  - ліквідності
  - періоду окупності власного капіталу
  - оборотності дебіторської заборгованості
48. Для визначення існування ризику фінансової стійкості оцінюють динаміку
- коефіцієнта покриття запасів власними оборотними коштами
  - оборотності власного капіталу
  - ліквідності
  - періоду окупності власного капіталу
  - оборотності дебіторської заборгованості
49. Для визначення існування ризику фінансової стійкості оцінюють динаміку
- коефіцієнта прогнозу банкрутства
  - рентабельності власного капіталу
  - ліквідності
  - періоду окупності власного капіталу
  - оборотності дебіторської заборгованості
50. Для визначення існування ризику фінансової стійкості оцінюють динаміку
- коефіцієнта фінансової стійкості
  - рентабельності основних засобів
  - ліквідності
  - періоду окупності власного капіталу
  - оборотності дебіторської заборгованості
51. Показники оцінки фінансового стану підприємства дозволяють
- отримати відповідь на запитання наскільки надійне підприємство як партнер у фінансовому відношенні
  - прийняти рішення про економічну доцільність продовження або встановлення відносин з підприємством
  - порівняти кожну позицію звітності з попереднім періодом
  - визначити структуру фінансових показників

- е) оцінити стан розрахунків підприємства з бюджетом
52. Кредитори та інвестори аналізують фінансовий стан підприємств, щоб
- мінімізувати свої ризики за позиками та внесками
  - диференціювати відсоткові ставки
  - диференціювати період кредитування
  - виявити потенційні можливості підвищення ефективності формування й використання фінансових ресурсів свого контрагента
  - структурувати та ідентифікувати взаємозв'язки між основними показниками
53. Рентабельність майна (активів) визначається
- співвідношенням чистого прибутку до загальної вартості майна (активів) підприємства
  - співвідношенням чистого доходу загальної вартості майна (активів) підприємства
  - співвідношенням власного і залученого капіталу підприємства
  - співвідношенням доходів і витрат підприємства
  - як частка чистого прибутку у чистому доході підприємства
54. Рентабельність власного капіталу визначається
- як відношення чистого прибутку до підсумку власного капіталу
  - як відношення чистого доходу до власного капіталу
  - як відношення власного капіталу до залученого
  - як відношення залученого капіталу до власного
  - як частка нерозподіленого прибутку у власному капіталі
55. Рентабельність основних засобів визначається
- відношенням чистого прибутку до балансової вартості основних засобів
  - відношенням чистого доходу до первісної вартості основних засобів
  - відношенням власного капіталу до первісної вартості основних засобів
  - як частка вартості основних засобів у загальній вартості активів підприємства
  - як частка основних засобів у необоротних активах підприємства
56. Фактори, які сприяють підвищенню актуальності дослідження аспектів управління рентабельністю підприємства з метою забезпечення його ефективної роботи
- висока вартість позикових коштів
  - знецінення вартості національної валюти
  - недостатня місткість внутрішнього ринку
  - відсутність кризових явищ в економіці країни та галузі
  - відсутність конкуренції
57. Про посилення фінансової нестійкості підприємства і підвищення рівня його фінансових ризиків свідчить
- зростання частки позикових засобів у сукупних джерелах утворення активів

- b) зменшення частки позикових коштів у сукупних джерелах утворення активів
- c) зменшення співвідношення позикового та власного капіталу
- d) збільшення чистого прибутку порівняно з попереднім звітним періодом
- e) отримання чистого прибутку протягом трьох останніх років діяльності
58. Залежність підприємства від довгострокових зобов'язань характеризує
- a) коефіцієнт фінансового левериджу
- b) співвідношення довгострокового позикового капіталу і власного капіталу
- c) співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості
- d) період окупності власного капіталу
- e) коефіцієнт покриття
59. Коефіцієнт фінансової стійкості
- a) показує, скільки коштів власного капіталу припадає на 1 гривню залученого капіталу
- b) свідчить про відсутність у підприємства достатніх оборотних ресурсів для погашення ним своїх поточних зобов'язань
- c) свідчить про зменшення боргових зобов'язань, які знижують ризики, оскільки борги не потрібно віддавати у визначений час і з певними відсотками
- d) показує ефективність використання наявних ресурсів
- e) показує наявність ресурсів підприємства на дату звітності
60. Зростання значення коефіцієнта фінансової стійкості підприємства
- a) вказує на залежність підприємства від залученого капіталу
- b) свідчить про зростання боргових зобов'язань, які підвищують ризики, оскільки борги потрібно віддавати у визначений час і з певними відсотками
- c) свідчить про зменшення боргових зобов'язань, які знижують ризики, оскільки борги не потрібно віддавати у визначений час і з певними відсотками
- d) негативно характеризує інвестиційну політику підприємства та свідчить про відсутність поновлення основних засобів
- e) свідчить про низьку ефективність використання наявних ресурсів
61. Якщо чиста рентабельність є значно меншою від операційної, то це може означати, що підприємство
- a) значною мірою здійснює свою діяльність за рахунок позикових коштів
- b) має значні процентні виплати за банківськими кредитами та іншими фінансовими зобов'язаннями
- c) здійснило вигідну реалізацію необоротних активів
- d) здійснило вигідний продаж фінансових інвестицій
- e) несе надмірні адміністративні витрати та витрати, пов'язані зі збутом продукції

62. Зниження рентабельності капіталу підприємства може бути наслідком
- неефективного використання необоротних і оборотних активів підприємства
  - падіння рентабельності виробничої діяльності
  - збільшення частки власного капіталу в загальному обсязі фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта
  - ефективного використання активів підприємства
  - зменшенням власного капіталу в загальному обсязі фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта
63. При обчисленні коефіцієнтів ліквідності з розрахунку можуть бути вилучені
- неякісні запаси
  - запаси з простроченими терміном використання
  - сумнівна дебіторська заборгованість
  - необоротні активи, призначені для продажу
  - еквіваленти грошових коштів та високо доходні поточні фінансові інвестиції
64. Коефіцієнт рентабельності активів
- показує розмір чистого прибутку на одну гривню вартості активів підприємства
  - свідчить про наявність ресурсів підприємства на дату звітності
  - підтверджує збитковість підприємства та відсутність вкладення коштів у підприємство
  - показує відсутність у підприємства можливості отримати прибуток
  - свідчить про задовільний стан основних засобів підприємства
65. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу у звітному році склав - 0.02, а попереднього року – 0.014. Від'ємне значення показника свідчить про
- збитковість підприємства та відсутність вкладення коштів у підприємство
  - прибутковість підприємства
  - можливості збільшення власного капіталу за рахунок чистого прибутку
  - неефективного використання активів підприємства
  - показує розмір чистого прибутку на одну гривню активів
66. Коефіцієнт зносу основних засобів
- вказує на рівень фізичного та морального зносу основних засобів
  - характеризує ефективність використання підприємством наявних ресурсів (незалежно від джерел їх залучення)
  - показує, наскільки зміни у наявних активах пов'язані зі змінами доходу від реалізації

- d) свідчить про зростання боргових зобов'язань, які підвищують ризики, оскільки борги потрібно віддавати у визначений час і з певними відсотками
- e) характеризує інвестиційну політику підприємства
67. Стійке і значне перевищення прибутку до оподаткування над балансовим свідчить про
- a) низький рівень управління податком на прибуток та незадовільні темпи економічного зростання підприємства
- b) високий рівень управління податком на прибуток та незадовільні темпи економічного зростання підприємства
- c) високий рівень управління податком на прибуток та достатні темпи економічного зростання підприємства
- d) низький рівень управління податком на прибуток, але задовільні темпи економічного зростання підприємства
- e) дотримання керівництвом підприємства інтересів його власників
68. При короткостроковому кредитуванні для аналізу ризиків необхідно мати інформацію
- про склад та структуру запасів
- a) розшифровку поточної дебіторської та кредиторської заборгованостей
- b) бізнес-план, який містив би різні варіанти фінансування
- c) прогноз грошових потоків на період надання позики
- d) результати аналізу фінансової стійкості за останні п'ять років
69. При середньо- та довгостроковому кредитуванні для аналізу ризиків необхідно мати
- a) бізнес-план, який містив би різні варіанти фінансування
- b) прогноз грошових потоків на період надання позики
- c) інформацію про склад та структуру запасів
- d) інформацію про поточну дебіторську та кредиторську заборгованість
- e) фінансову звітність на період надання позики
70. Ефективна система управління ризиками покликана забезпечити
- a) стійкість та надійність підприємства в процесі його діяльності
- b) реалізацію стратегічного плану розвитку підприємства та досягнення стратегічних цілей
- c) досягнення запланованих показників, включаючи прибутковість, рентабельність
- d) конкурентоспроможність підприємства
- e) збитковість підприємства
71. Джерелами виникнення кредитного ризику підприємства є такі активи
- a) Дебіторська заборгованість
- b) Фінансові інвестиції в боргові зобов'язання, що оцінюються за амортизованою вартістю
- c) Фінансові інвестиції в акції

d) Основні засоби

e) Інвестиційна нерухомість

72. Заходами для управління кредитним ризиком підприємства є

● встановлення кредитної політики щодо розрахунків з покупцями та замовниками

a) процедури управління проблемною дебіторською заборгованістю

b) створення резерву безнадійних боргів

c) створення резерву сумнівних боргів

d) знецінення фінансових інвестицій в боргові зобов'язання, що оцінюються за амортизованою вартістю

73. Заходами пом'якшення кредитного ризику підприємства є

a) страхування

b) факторинг

c) створення резерву безнадійних боргів

d) створення резерву сумнівних боргів

e) знецінення фінансових інвестицій в боргові зобов'язання, що оцінюються за амортизованою вартістю

74. Примітка до фінансової звітності такого змісту «Підприємство не має своїх виробничих потужностей і зберігає запаси на потужностях третіх сторін на підставі договорів відповідального зберігання» надає інформацію

a) про існування ризику втрати контролю над запасами

b) про оцінку ризику втрати контролю над запасами

c) про ризик завищення вартості запасів

d) про ризик заниження вартості запасів

e) про повну передачу ризику іншій юридичній особі

75. Під дефолтом розуміється

a) нездатність позичальника виконати прийняті на себе зобов'язання в установлені строки

b) здатність позичальника виконати прийняті на себе зобов'язання в установлені строки

c) сумніви щодо здатності позичальника виконати свої зобов'язання в установлені строки

d) повна втрата грошових коштів підприємством

e) ризик неможливості продовження діяльності підприємства, який може виникнути при погіршенні фінансового стану підприємства, якості його активів, структури капіталу, при виникненні збитків від його діяльності внаслідок перевищення витрат над доходами

76. Загальний фінансовий ризик (ризик банкрутства)

a) нездатність позичальника виконати прийняті на себе зобов'язання в установлені строки

- b) здатність позичальника виконати прийняті на себе зобов'язання в установлені строки
- c) сумніви щодо здатності позичальника виконати свої зобов'язання в установлені строки
- d) повна втрата грошових коштів підприємством
- e) ризик неможливості продовження діяльності підприємства, який може виникнути при погіршенні фінансового стану підприємства, якості його активів, структури капіталу, при виникненні збитків від його діяльності внаслідок перевищення витрат над доходами
77. Ознаками дефолту є:
- a) позичальник не здатний або письмово визнає свою неспроможність погасити свої борги з настанням їх терміну погашення
- b) позичальник припиняє всю або значну частину своєї господарської діяльності
- c) прибутковість підприємства
- d) здатність відповідати за своїми борговими зобов'язаннями
- e) високі значення показників ліквідності
78. Ознаками дефолту є
- a) ліквідація позичальника
- b) будь-яке судочинство, судовий розгляд або суперечка у зв'язку з фінансовим інструментом, які, в разі винесення несприятливого рішення з обґрунтованим ступенем ймовірності можуть мати істотний негативний вплив на здатність виконувати свої зобов'язання
- c) прибутковість підприємства
- d) здатність відповідати за своїми борговими зобов'язаннями
- e) високі значення показників ліквідності
79. Ознаками дефолту є
- a) банкрутство
- b) процедура санації боржника
- c) прибутковість підприємства
- d) здатність відповідати за своїми борговими зобов'язаннями
- e) високі значення показників ліквідності
80. Очікувані кредитні збитки щодо торгівельної дебіторської заборгованості за МСФЗ 9
- a) це зважена за ймовірністю оцінка кредитних збитків
- b) це абсолютна сума збитків підприємства
- c) фактично понесені збитки внаслідок непогашеної заборгованості за попередній рік
- d) середня сума фактично понесених збитків внаслідок непогашеної заборгованості за три попередні роки
81. Основний індикатор, що дозволяє оцінити ризик банкрутства
- a) довготривала втрата платоспроможності

- b) разова не сплата боржником платежу у встановлені терміни
 c) тимчасове складне фінансове становище боржника
 d) неготовність кредитора погодитися на відстрочку або розстрочку платежу
 e) незгода боржника сплатити санкції за договором
82. Кредитні збитки за дебіторською заборгованістю оцінюються як
 a) поточна вартість усіх недоотриманих сум грошових коштів (тобто різниця між потоками грошових коштів, що надходять до суб'єкта господарювання відповідно до контракту та грошовими потоками, які очікується отримати)
 b) сума чистого збитку
 c) сума негативного операційного руху грошових коштів
 d) втрати від знецінення нефінансових активів
 e) доходи від отримання санкцій за порушення термінів сплати покупцями і замовниками
83. Коефіцієнт погашення дебіторської заборгованості за МСФЗ 9 встановлюється в залежності від
 a) кількості днів прострочення торгової дебіторської заборгованості (тобто скільки днів з моменту виникнення заборгованості вона не оплачена)
 b) фінансового стану дебітора (тобто чи є дебітор банкрутом, і чи відома керівництву підприємства додаткова інформація про те, що дебіторська заборгованість не буде погашена в майбутньому)
 c) загальної суми дебіторської заборгованості
 d) кількості дебіторів, які можуть невчасно погасити заборгованість
 e) співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованостей
84. Примітка до фінансової звітності такого змісту «Резерв під знецінення запасів представлений запасами, які знаходяться на території зони АТО, АР Крим або щодо яких Група подала судові позови на відшкодування» свідчить про наявність ризику
 a) втрати контролю над запасами
 b) завищення їх вартості в обліку
 c) зниження їх вартості в обліку
 d) зниження кількості запасів
 e) завищення кількості запасів
85. Примітка до фінансової звітності такого змісту «Станом на кінець звітного року товари в обороті загальною вартістю 3 114 097 тис. грн. передано в заставу в якості забезпечення за відсотковими кредитами українського банку» надає інформацію про ризик
 a) втрати контролю над запасами
 b) завищення їх вартості в обліку
 c) зниження їх вартості в обліку

- d) зниження кількості запасів
  - e) завищення кількості запасів
86. Примітка до фінансової звітності такого змісту «На основні засоби, що знаходяться на непідконтрольній Україні території, нарахований 100% резерв» надає інформацію про ризик
- a) втрати контролю над основними засобами
  - b) завищення вартості основних засобів в обліку
  - c) зниження вартості основних засобів в обліку
  - d) зниження кількості основних засобів
  - e) завищення кількості основних засобів
87. Можна вважати справедливим наступне твердження
- a) чим більше прибуток, тим вище платоспроможність підприємства
  - b) чим нижче прибуток, тим вище платоспроможність підприємства
  - c) чим нижче ліквідність, тим вище платоспроможність підприємства
  - d) рівень доходів і витрат підприємства не пов'язаний з його грошовими потоками
  - e) чим більше борги підприємства, тим вище його платоспроможність
88. Основними критеріями неплатоспроможності, що характеризують структуру балансу, є
- a) коефіцієнт поточної ліквідності
  - b) коефіцієнт забезпеченості власними коштами
  - c) коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності
  - d) загальна вартість активів підприємства
  - e) загальна сума доходів підприємства
89. Для відкриття провадження справи про банкрутство в Україні
- a) кредиторам необхідно надати суду докази неплатоспроможності боржника
  - b) кредиторам потрібно провести аналіз фінансової звітності боржника
  - c) кредиторам слід прочитати звіт аудитора щодо останньої фінансової звітності боржника
  - d) заява керівника підприємства-боржника про банкрутство в місячний термін з моменту виникнення загрози неплатоспроможності
  - e) потрібне відповідне рішення органу управління компанії, тобто рішення загальних зборів учасників
90. Основні причини банкрутства:
- a) істотне порушення фінансової усталеності підприємства у випадку перевищення зобов'язань над активами
  - b) значна незбалансованість від'ємного і додатнього грошових потоків
  - c) тривала неплатоспроможність підприємства, що викликана низькою ліквідністю його активів
  - d) подання позову до підприємства
  - e) наявність антикризового управління

91. За кожним класом активів у разі їх знецінення необхідно розкрити у примітках

- a) суму збитків від зменшення корисності, визнаних у прибутках та збитках
- b) суму сторнувань збитків від зменшення корисності, визнаних у прибутках та збитках
- c) статтю звіту про сукупний дохід, у якій сторнуються збитки від зменшення корисності
- d) суму збитків від зменшення корисності (суму сторнувань таких збитків) переоцінених активів, визнаних в іншому сукупному прибутку протягом періоду
- e) суму дооцінки активів до справедливої вартості на дату переоцінки

92. Платоспроможність

- a) це готовність юридичних і фізичних осіб своєчасно задовольняти вимоги, що виникають з боку кредиторів, постачальників, фінансових установ, державних органів
- b) це неготовність юридичних і фізичних осіб своєчасно задовольняти вимоги, що виникають з боку кредиторів, постачальників, фінансових установ, державних органів
- c) це сума простроченої кредиторської заборгованості
- d) це співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованостей підприємства
- e) це співвідношення збитку та доходу підприємства

93. Для постійного спостереження з метою своєчасного виявлення загального фінансового ризику підприємства слід використовувати таку інформацію

- a) чистий грошовий потік
- b) фінансові операції у зонах підвищеного ризику
- c) склад поточних витрат
- d) склад запасів підприємства
- e) загальний підсумок активів підприємства

94. Для постійного спостереження з метою своєчасного виявлення загального фінансового ризику підприємства слід використовувати таку інформацію

- a) склад і структура активів
- b) склад зобов'язань за термінами погашення
- c) вартість чистих активів
- d) склад запасів підприємства
- e) загальний підсумок активів підприємства

95. Заходом зниження рівня ризику банкрутства є

- a) регулювання потреби у джерелах формування активів за їх складовими

- b) недотримання нормативних значень показників фінансової стійкості та їх негативна тенденція
- c) недотримання рекомендованих значень та бажаних тенденцій показників ліквідності підприємства
- d) стійка негативна динаміка фінансових коефіцієнтів оцінки якості фінансування
- e) зниження ділової активності підприємства
96. Заходом зниження рівня ризику банкрутства є
- a) оптимізація структури фінансових ресурсів підприємства з погляду питомої ваги власних і запозичених
- b) недотримання нормативних значень показників фінансової стійкості та їх негативна тенденція
- c) недотримання рекомендованих значень та бажаних тенденцій показників ліквідності підприємства
- d) стійка негативна динаміка фінансових коефіцієнтів оцінки якості фінансування
- e) зниження ділової активності підприємства
97. Заходом зниження рівня ризику банкрутства є
- a) оптимізація й регулювання структури власного капіталу та диверсифікація підходів до її формування
- b) зниження оборотності активів
- c) зниження операційної безпеки
- d) зниження рівня ділової активності
- e) недотримання взаємозв'язку та взаємозалежності темпів зростання показників фінансової звітності
98. Мінімізацію рівня ризику банкрутства забезпечить
- a) оперативний перегляд і обґрунтування переваг запозичених фінансових ресурсів
- b) зниження оборотності активів
- c) зниження операційної безпеки
- d) зниження рівня ділової активності
- e) недотримання взаємозв'язку та взаємозалежності темпів зростання показників фінансової звітності
99. Шляхами зменшення ризику банкрутства для підприємства може бути
- a) оптимізація структури запозиченого капіталу з погляду обсягу залучення в розрізі довгострокових та поточних зобов'язань
- b) зниження оборотності активів
- c) зниження операційної безпеки
- d) зниження рівня ділової активності
- e) недотримання взаємозв'язку та взаємозалежності темпів зростання показників фінансової звітності

100.

Шляхами зменшення ризику банкрутства для підприємства може бути

- a) оперативний контроль розрахунків для повернення основної суми кредиту і відсотків за нею
- b) зниження оборотності активів
- c) зниження операційної безпеки
- d) зниження рівня ділової активності
- e) недотримання взаємозв'язку та взаємозалежності темпів зростання показників фінансової звітності

101. Шляхами зменшення ризику банкрутства для підприємства може бути

- a) перевірка й забезпечення умов ефективного використання та повернення кредиту
- b) зниження оборотності активів
- c) зниження операційної безпеки
- d) зниження рівня ділової активності
- e) недотримання взаємозв'язку та взаємозалежності темпів зростання показників фінансової звітності

102. Шляхами зменшення ризику банкрутства для підприємства може бути

- a) оптимізація структури власних та залучених фінансових ресурсів
- b) зниження рівня ліквідності та платоспроможності (негативна тенденція)
- c) зниження показників фінансової стійкості
- d) недотримання розрахункової дисципліни
- e) зниження доходності, прибутковості, зростання витрат

103. До проявів ризику банкрутства на рівні господарюючого суб'єкта відноситься

- a) зниження рівня ліквідності та платоспроможності (негативна тенденція)
- b) оптимізація структури власних та залучених фінансових ресурсів
- c) підвищення оборотності активів
- d) зростання операційної безпеки
- e) зростання ділової активності підприємства

104. До проявів ризику банкрутства на рівні господарюючого суб'єкта відноситься

- a) нестійка тенденція (різка негативна) показників фінансової стійкості
- b) оптимізація структури запозиченого капіталу з погляду обсягу залучення в розрізі довгострокових та поточних зобов'язань
- c) оперативний контроль розрахунків для повернення основної суми кредиту і відсотків за нею
- d) перевірка й забезпечення умов ефективного використання та повернення кредиту
- e) оптимізація структури власних фінансових ресурсів

105. До проявів ризику банкрутства на рівні господарюючого суб'єкта приводить

- a) недотримання розрахункової дисципліни
- b) оптимізація структури запозиченого капіталу з погляду обсягу залучення в розрізі довгострокових та поточних зобов'язань
- c) оперативний контроль розрахунків для повернення основної суми кредиту і відсотків за нею
- d) перевірка й забезпечення умов ефективного використання та повернення кредиту
- e) оптимізація структури власних фінансових ресурсів

106. До проявів ризику банкрутства на рівні господарюючого суб'єкта відноситься

- a) зниження оборотності активів
- b) оптимізація структури запозиченого капіталу з погляду обсягу залучення в розрізі довгострокових та поточних зобов'язань
- c) оперативний контроль розрахунків для повернення основної суми кредиту і відсотків за нею
- d) перевірка й забезпечення умов ефективного використання та повернення кредиту
- e) оптимізація структури власних фінансових ресурсів

107. Складові управління ризиком ліквідності

- a) аналіз і планування стану ліквідності
- b) розробка системи лімітів і нормативів ліквідності з урахуванням особливостей функціонування конкретного підприємства
- c) ідентифікація ризиків ринкової ліквідності
- d) формування управлінської звітності про стан ліквідності (раз на місяць)
- e) обов'язковий продаж довгострокових фінансових вкладень

108. Аналітичні заходи управління ризиком ліквідності

- a) аналіз збалансування активів і пасивів за сумами, валютами, термінами
- b) аналіз зобов'язань з виявленням їх концентрації і залежності від ключових кредиторів
- c) підготовка фінансової звітності
- d) бізнес-планування

109. Аналітичні заходи управління ризиком ліквідності

- a) аналіз дебіторської заборгованості, виявлення залежності від ключових дебіторів, оцінка її якості і ймовірності повернення
- b) сценарний аналіз стану ліквідності
- c) підготовка фінансової звітності
- d) бізнес-планування
- e) процедури контролю дотримання платіжної дисципліни

110. Ознаки ризику ліквідності на підприємстві є

- a) невиконання платіжних зобов'язань споживачами за відвантажену продукцію, надані послуги
- b) вимога дострокового погашення кредитних зобов'язань
- c) незбалансованість за термінами, сумами і валютою активів і зобов'язань
- d) збалансованість за термінами, сумами і валюти активів і зобов'язань
- e) позитивний для підприємства стан товарного і фінансового ринків

111. Ознаки ризику ліквідності на підприємстві є

- a) неможливість реалізації активів, що плануються до продажу у встановлений термін за запланованою ціною
- b) помилки в процедурах і процесах, що забезпечують безперервне здійснення платежів підприємством
- c) закриттям ліміту кредитної лінії, відмова банку в наданні овердрафту
- d) збалансованість за термінами, сумами і валютами активів і зобов'язань
- e) позитивний для підприємства стан товарного і фінансового ринків

112. Ліміти і нормативи ліквідності з урахуванням особливостей функціонування конкретного підприємства як засіб зниження ризику ліквідності можуть включати

- a) ліміти залишку коштів у касі і на рахунках
- b) ліміти розривів активів і пасивів за термінами і видами валют
- c) ліміти поточних фінансових вкладень
- d) ліміти концентрації дебіторської та кредиторської заборгованості

113. Система якісного та кількісного аналізу операційних ризиків підприємства, в залежності від структури, обсягів і складності її операцій, може включати:

- a) класифікатор (перелік) подій, які відносяться до операційних ризиків компанії
- b) карту операційних ризиків, у якій події, що відносяться до операційного ризику, ранжирувані відповідно до частоти настання та обсягу потенційних втрат
- c) внутрішню базу даних операційних ризиків, у якій накопичується інформація про події відповідно до класифікатора, розміри втрат, джерела та причини їх виникнення; процеси і процедури наповнення такої бази даних
- d) процеси і процедури визначення доцільності та здійснення зовнішнього страхування втрат від операційних подій
- e) заходи із запобігання конфліктів інтересів у процесі здійснення діяльності

114.

Система якісного та кількісного аналізу операційних ризиків підприємства, в залежності від структури, обсягів і складності її операцій, може включати:

- a) заходи щодо збирання зовнішньої інформації по операційних ризиках діяльності з управління активами
- b) внутрішні моделі і методи оцінювання розміру втрат внаслідок операційних ризиків на підставі статистичних методів, сценарного аналізу тощо
- c) процедури реєстрації подій операційного ризику, своєчасне та повне їх внесення до бази даних
- d) процедури контролю за визначеними у компанії процесами здійснення професійної діяльності
- e) процедури звітності щодо операційного ризику, підготовки пропозицій та внесення змін у процеси здійснення професійної діяльності, спрямовані на мінімізацію операційних ризиків

115. До операційного ризику підприємства можуть відноситися такі події

- a) внутрішнє шахрайство
- b) зовнішнє шахрайство
- c) кадрова політика та безпека праці
- d) клієнти, продукти та ділова практика
- e) процедури контролю за визначеними у компанії процесами здійснення професійної діяльності

116. Внутрішнє шахрайство призводить до таких втрат

- a) втрати внаслідок дій з метою здійснити шахрайство, незаконно заволодіти майном, обійти вимоги чинного законодавства чи нормативних документів компанії
- b) втрати внаслідок дій третіх сторін (чи за участі третіх сторін), спрямовані на здійснення шахрайства, незаконне заволодіння майном чи порушення законодавства
- c) втрати внаслідок пошкодження матеріальних активів в результаті катастроф та інших подій
- d) втрати від збоїв у бізнес-операціях, процесах, відносинах з постачальниками і контрагентами
- e) втрати внаслідок неумисної халатності у виконанні службових обов'язків по відношенню до клієнтів (інвесторів) чи внаслідок характеру чи конструкції продукту

117. Зовнішнє шахрайство призводить до таких втрат

- a) втрати внаслідок дій з метою здійснити шахрайство, незаконно заволодіти майном, обійти вимоги чинного законодавства чи нормативних документів компанії

- b) втрати внаслідок дій третіх сторін (чи за участі третіх сторін), спрямовані на здійснення шахрайства, незаконне заволодіння майном чи порушення законодавства
- c) втрати внаслідок пошкодження матеріальних активів в результаті катастроф та інших подій
- d) втрати від збоїв у бізнес-операціях, процесах, відносинах з постачальниками і контрагентами
- e) втрати внаслідок неумисної халатності у виконанні службових обов'язків по відношенню до клієнтів (інвесторів) чи внаслідок характеру чи конструкції продукту
118. Висновок про те, що підприємство знаходиться у зоні катастрофічного ризику, може бути на підставі такої інформації
- a) коефіцієнт забезпеченості власними коштами показує, що підприємство не має власних коштів, необхідних для забезпечення його фінансової стійкості
- b) коефіцієнт автономії відображає повну залежність від залучених коштів
- c) коефіцієнт фінансової стійкості – відсутність фінансування активів за рахунок сталих джерел
- d) підприємство прагне підтримувати обґрунтований рівень ліквідної дебіторської заборгованості
- e) протягом останніх років спостерігається тенденція до зростання доходності та прибутковості
119. Ризик як факт господарської діяльності знаходить своє відображення у бухгалтерському обліку
- a) шляхом резервування
- b) за допомогою розкриття інформації про умовні зобов'язання
- c) за допомогою оцінки активів та зобов'язань
- d) в розкритті наслідків майбутніх подій
- e) в якості заборони створення резервів майбутніх операційних збитків
120. Фінансові інструменти, які є на балансі кожного підприємства, і несуть в собі фінансові ризики, включають
- a) грошові кошти
- b) дебіторську заборгованість
- c) кредиторську заборгованість
- d) запаси
- e) основні засоби
117. Грошові кошти як стаття фінансової звітності знаходяться під впливом
- a) кредитного ризику
- b) ризику ліквідності
- c) ринковому ризику
- d) валютному ризику

е) інвестиційному ризику

118. Максимальна сума кредитного ризику представлена

- a) балансовою вартістю кожного фінансового активу в звіті про фінансовий стан
- b) залишковою вартістю основних засобів
- c) залишковою вартістю інвестиційною нерухомості, яка оцінюється за собівартістю
- d) балансовою вартістю нематеріальних активів
- e) балансовою вартістю запасів

119. У підприємства виникає валютний ризик у зв'язку з

- a) продажами з майбутньою оплатою в іноземній валюті
- b) закупками, оплата за які буде здійснена в іноземній валюті
- c) залишками коштів у банках на валютних рахунках
- d) кредитами, деномінованими в іноземних валютах
- e) залишками коштів у банках в національній валюті

120. П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами» зазначає, що при визначенні сегментів враховуються

- a) ризики, які обумовлені особливостями ринку збуту продукції (товарів, робіт, послуг) у даному регіоні
- b) валютні ризики, які виникають при провадженні діяльності в двох або більше країнах
- c) можливості агрегування сегментів
- d) можливості поділу сегментів
- e) ступінь деталізації інформації, виходячи з її суттєвості

121. Залежно від сутності ризиків та організаційної структури підприємства географічні сегменти за П(С)БО 29 поділяються на такі види

- a) географічний виробничий сегмент виділяється за місцем розташування виробництва продукції (робіт, послуг) підприємства
- b) географічний збутовий сегмент виділяється за місцем розташування основних ринків збуту та покупців продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства
- c) діяльність, яка ведеться в окремій області (областях) України
- d) діяльність, яка ведеться в окремій зарубіжній країні, в
- e) діяльність, яка ведеться в кількох зарубіжних країнах, у сталих регіональних угрупованнях країн

122. МСБО 2 «Запаси», вказує, що собівартість запасів як активів не може бути відшкодована, якщо ці запаси

- a) пошкоджені, якщо вони повністю або частково застаріли
- b) ціна продажу запасів знизилася
- c) якщо зросли попередньо оцінені витрати на завершення виробництва
- d) якщо зросли попередньо оцінені витрати на збут

- е) якщо балансова вартість активів не перевищує суму, яка очікується від їх продажу або використання
123. Вимоги МСБО 2 «Запаси» стосовно ризиків з оцінки запасів базуються на ствердженні, що
- а) балансова вартість активів не повинна перевищувати суму, яка очікується від їх продажу або використання
  - б) балансова вартість активів повинна перевищувати суму, яка очікується від їх продажу або використання
  - в) запаси є активами, які оцінюються за справедливою вартістю
  - г) запаси оцінюються за переоціненою вартістю
  - д) запаси не переоцінюються
124. МСБО 2 встановлює, що ризик списання матеріалів та інших допоміжних матеріалів, утримуваних для виробництва запасів, нижче собівартості, не існує, якщо
- а) очікується, що готова продукція, виготовлена з них, буде реалізована за собівартістю або вище від собівартості
  - б) коли падіння ціни на матеріали указує на те, що собівартість готової продукції буде вищою за чисту вартість реалізації
  - в) контракт на продаж укладено на кількість товарів, меншу від утримуваних запасів
  - г) всі відповіді правильні
  - д) немає правильної відповіді
125. Визнання ризику втрати корисності за МСБО 2 шляхом списання до чистої вартості реалізації запасів
- а) на індивідуальній основі
  - б) на підставі груп, які об'єднують подібні або взаємопов'язані одиниці
  - в) на підставі груп, які об'єднують одиниці запасів, що відносяться до однієї номенклатурної групи продукції, мають подібне призначення або кінцеву мету використання
  - г) на підставі груп, які об'єднують одиниці запасів, що виробляються та продаються в одному географічному регіоні
  - д) за групами, які базуються на класифікації (наприклад, готову продукцію, або всі запаси у певному сегменті бізнесу)
126. У фінансовій звітності стосовно наявності ризику втрати вартості запасів слід розкривати
- а) балансову вартість запасів, відображених за чистою вартістю реалізації мінус витрати на продаж
  - б) суму будь-якого сторнування будь-якого часткового списання, визнану як зменшення суми запасів
  - в) суму дооцінки запасів до справедливої вартості
  - г) суму переоцінки запасів до справедливої вартості
  - д) суму запасів, визнаних як витрати протягом періоду

127. МСБО 2 та П(С)БО 9 вимагають навести у примітках балансову вартість запасів, переданих під заставу для гарантії зобов'язань з метою

- a) попередити про ризик втрати контролю над запасами
- b) попередити про ризик втрати корисності запасів
- c) розкрити валютний ризик
- d) розкрити ринковий ризик
- e) розкрити ризик оцінки

128. МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» вимагає розкриття якісної інформації про характер та рівень ризиків, що виникають унаслідок фінансових інструментів

- a) опис ризику для кожного виду фінансового інструмента
- b) цілі, політику та процеси щодо управління ризиком
- c) зміни відносно попереднього періоду
- d) підсумкові дані про вплив кожного виду ризику на звітну дату
- e) концентрації ризику

129. МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» вимагає розкриття кількісної інформації про характер та рівень ризиків, що виникають унаслідок фінансових інструментів

- a) підсумкові дані про вплив кожного виду ризику на звітну дату
- b) розкриття про кредитний ризик, ризик ліквідності, ринковий ризик та як здійснюється управління цими ризиками
- c) концентрації ризику
- d) опис ризику для кожного виду фінансового інструмента
- e) цілі, політику та процеси щодо управління ризиком

130. МСФЗ 7 «Фінансові інструменти» розглядає такі види ризиків, які мають бути розкриті у примітках до фінансових звітів

- a) ринковий
- b) валютний
- c) технологічний
- d) інфляції
- e) політичний

131. МСФЗ 7 «Фінансові інструменти» розглядає такі види ризиків, які мають бути розкриті у примітках до фінансових звітів

- a) відсотковий
- b) кредитний
- c) технологічний
- d) інфляції
- e) політичний

132. МСФЗ 7 «Фінансові інструменти» розглядає такі види ризиків, які мають бути розкриті у примітках до фінансових звітів

- a) ліквідності
- b) ціновий

- c) технологічний
- d) інфляції
- e) політичний

133. Ризик неплатоспроможності контрагентів підприємства у фінансових звітах розкривається завдяки поданню інформації про

- a) резерв очікуваних кредитних збитків за торгівельною дебіторською заборгованістю
- b) величину курсових різниць
- c) резерв очікуваних кредитних збитків за фінансовими інвестиціями
- d) гарантійний резерв
- e) забезпечення за обтяжливими контрактами

134. Оцінка інвестиційного ризику підприємства здійснюється завдяки визначенню на підставі фінансової звітності

- a) рентабельності діяльності підприємства
- b) прибутковості та ліквідності емітованих підприємством цінних паперів
- c) фінансової незалежності підприємства
- d) тривалості операційного циклу
- e) тривалості оборотності кредиторської заборгованості

135. Оцінка фінансового ризику підприємства здійснюється завдяки визначенню на підставі фінансової звітності

- a) платоспроможності підприємства
- b) фінансового левериджу
- c) тривалості операційного циклу
- d) тривалості оборотності кредиторської заборгованості
- e) рентабельності діяльності

136. Операційний ризик оцінюється на підставі фінансової звітності завдяки визначенню на підставі фінансової звітності

- a) операційного левериджу
- b) прибутковості та ліквідності емітованих підприємством цінних паперів
- c) фінансової незалежності підприємства
- d) платоспроможності підприємства
- e) фінансового левериджу

137. Певна інформація про соціальні ризики підприємства розкривається у примітках до фінансових звітів, які вимагаються

- a) МСБО 19 «Виплати працівникам»
- b) МСБО 34 «Проміжна фінансова звітність»
- c) МСБО 12 «Податки на прибуток»
- d) МСФЗ 7 «Фінансові інструменти»
- e) МСФЗ 2 «Виплати на підставі акцій»

138. Ризики сезонності бізнесу може бути розкритий у примітках до фінансових звітів на вимогу

- a) МСБО 19 «Виплати працівникам»

- b) МСБО 34 «Проміжна фінансова звітність»
- c) МСБО 12 «Податки на прибуток»
- d) МСФЗ 7 «Фінансові інструменти»
- e) МСФЗ 2 «Виплати на підставі акцій»

139. Операції з пов'язаними сторонами у примітках до фінансових звітів розкриваються в зв'язку з тим, що

- a) відносини між пов'язаними сторонами можуть впливати на прибуток або збиток та на фінансовий стан суб'єкта господарювання, навіть якщо операції між пов'язаними сторонами не здійснюються
- b) операції між пов'язаними сторонами можуть не приводити до таких сум, які виникають у результаті операцій між непов'язаними сторонами
- c) відносини суб'єкта господарювання з пов'язаними сторонами може впливати на оцінку його діяльності користувачами фінансової звітності, зокрема на оцінку ризиків та можливостей
- d) відносини підприємства з пов'язаними сторонами не впливають на оцінку його діяльності користувачами фінансової звітності, зокрема на оцінку ризиків та можливостей
- e) операції між пов'язаними сторонами оцінюються таким самим чином, як і операції між непов'язаними сторонами

140. Порахуйте максимальний кредитний ризик для підприємства, якщо грошові кошти та їх еквіваленти склали 265 326, торгівельна дебіторська заборгованість 1 305 896, інші фінансові активи 345 215.

- a) 1 916 437
- b) 995 590
- c) 265 326
- d) 345 215
- e) 1 305 896

141. Порахуйте максимальний кредитний ризик для підприємства, якщо грошові кошти та їх еквіваленти склали 176 253, торгівельна дебіторська заборгованість 474 388, інші фінансові активи 344 949.

- a) 995 590
- b) 176 253
- c) 474 388
- d) 344 949
- e) 650 641

142. Вимоги до розкриття ризиків, пов'язаних з капіталом підприємства, розкриваються у примітці

- a) Управління капіталом
- b) Концентрація операцій з одним контрагентом
- c) Кредитний ризик
- d) Цілі та політика управління фінансовими ризиками
- e) Валютний ризик

143.

У примітках до фінансових звітів зазначено, що «Протягом звітнього року 37% доходів від реалізації були отримані підприємством від одного контрагента. Закупки від одного контрагента були здійснені у звітному році в розмірі 4 247 214 тис. грн. або 56% від загального об'єму закупок». Це інформація про

- a) Управління капіталом
- b) Концентрацію операцій з одним контрагентом
- c) Кредитний ризик
- d) Цілі та політику управління фінансовими ризиками
- e) Валютний ризик

144. У примітці до фінансових звітів зазначається, що «підприємство аналізує свої активи та зобов'язання за їх строками та планує свою ліквідність залежно від очікуваних строків виконання зобов'язань за відповідними інструментами. У разі недостатньої або надмірної ліквідності підприємство перерозподіляє ресурси для досягнення оптимального фінансування своєї діяльності». Таким чином розкривається

- a) Управління капіталом
- b) Концентрація операцій з одним контрагентом
- c) Кредитний ризик
- d) Цілі та політика управління фінансовими ризиками
- e) Валютний ризик

145. Рівень ієрархії фінансових інструментів дозволяє розрізнити ризики достовірності їх оцінки. У примітці до фінансових звітів підприємства вказано: «Всі фінансові активи та зобов'язання відносяться до 3 рівня ієрархії». Це означає, що

- a) їх оцінка здійснена по цінах котирування (нескоригованих) на активних ринках на ідентичні активи або зобов'язання
- b) їх оцінка здійснена на підставі закритих вхідних даних, так як діяльність ринку для актива або зобов'язання на дату оцінки незначна, або її взагалі немає
- c) оцінка їх справедливої вартості, складена за методом теперішньої вартості, може бути віднесена до 2-го рівня чи 3-го рівня, залежно від вхідних даних, які є важливими для усієї оцінки, та рівня ієрархії справедливої вартості, до якого відносяться такі вхідні дані
- d) їх оцінка враховує стан та місце розташування активу
- e) їх оцінка враховує обсяг або рівень діяльності на ринках, на яких можна спостерігати вхідні дані

146.

Який міжнародний стандарт обліку і фінансової звітності вимагає, щоб суб'єкт господарювання не складав фінансової звітності на основі припущення безперервності, якщо події після звітного періоду свідчать про неприйнятність припущення безперервності

- a) МСБО 1
- b) МСБО 10
- c) МСФЗ 7
- d) МСБО 34
- e) МСФЗ 5

147. Оберіть приклади подій, які вимагають коригування після звітного періоду, коли суб'єктові господарювання слід коригувати суми, визнані у фінансовій звітності, або визнавати раніше не визнані статті

- a) отримання інформації після звітного періоду, яка свідчить, що корисність активу зменшилася на кінець звітного періоду або що суму раніше визнаного збитку від зменшення корисності цього активу треба коригувати
- b) банкрутство замовника, яке сталося після звітного періоду, підтверджує, як правило, що збиток за торговельною дебіторською заборгованістю вже існував на кінець звітного періоду
- c) викриття шахрайства або помилок, яке свідчить, що фінансова звітність була неправильною
- d) зниження вартості інвестицій з кінця звітного періоду до дати, коли фінансову звітність затверджують до випуску
- e) оголошення плану про припинення діяльності
- f) знищення великого виробничого підприємства внаслідок пожежі після звітного періоду

148. Оголошення про значну реструктуризацію або про початок її запровадження за МСБО 10 «Події після звітного періоду» відноситься до

- a) подій, які вимагають коригування після звітного періоду, коли суб'єктові господарювання слід коригувати суми, визнані у фінансовій звітності
- b) подій, які вимагають коригування після звітного періоду, коли суб'єктові господарювання слід визнавати раніше не визнані статті
- c) подій, які не вимагають коригування після звітного періоду, але потребують розкриття у примітках
- d) подій, які не вимагають ні коригування після звітного періоду, ні розкриття у примітках
- e) немає жодної правильної відповіді

149.

Значні операції зі звичайними акціями та операції з потенційними звичайними акціями після звітного періоду за МСБО 10 «Події після звітного періоду» відносяться до

- a) подій, які вимагають коригування після звітного періоду, коли суб'єктові господарювання слід коригувати суми, визнані у фінансовій звітності
- b) подій, які вимагають коригування після звітного періоду, коли суб'єктові господарювання слід визнавати раніше не визнані статті
- c) подій, які не вимагають коригування після звітного періоду, але потребують розкриття у примітках
- d) подій, які не вимагають ні коригування після звітного періоду, ні розкриття у примітках
- e) немає жодної правильної відповіді

150. Надзвичайно великі зміни після звітного періоду в цінах на активи або в курсах обміну іноземних валют за МСБО 10 «Події після звітного періоду» відносяться до

- a) подій, які вимагають коригування після звітного періоду, коли суб'єктові господарювання слід коригувати суми, визнані у фінансовій звітності
- b) подій, які вимагають коригування після звітного періоду, коли суб'єктові господарювання слід визнавати раніше не визнані статті
- c) подій, які не вимагають коригування після звітного періоду, але потребують розкриття у примітках
- d) подій, які не вимагають ні коригування після звітного періоду, ні розкриття у примітках
- e) немає жодної правильної відповіді

151. Зміни ставок податків або податкового законодавства, прийнятих або оголошених після звітного періоду, які значно впливають на поточні та відстрочені податкові активи та зобов'язання, за МСБО 10 «Події після звітного періоду» відносяться до

- a) подій, які вимагають коригування після звітного періоду, коли суб'єктові господарювання слід коригувати суми, визнані у фінансовій звітності
- b) подій, які вимагають коригування після звітного періоду, коли суб'єктові господарювання слід визнавати раніше не визнані статті
- c) подій, які не вимагають коригування після звітного періоду, але потребують розкриття у примітках
- d) подій, які не вимагають ні коригування після звітного періоду, ні розкриття у примітках
- e) немає жодної правильної відповіді

152. Прийняття значних зобов'язань або умовних зобов'язань, наприклад, унаслідок надання підприємством значних гарантій, за МСБО 10 «Події після звітного періоду» відноситься до

- a) подій, які вимагають коригування після звітного періоду, коли суб'єктові господарювання слід коригувати суми, визнані у фінансовій звітності
- b) подій, які вимагають коригування після звітного періоду, коли суб'єктові господарювання слід визнавати раніше не визнані статті
- c) подій, які не вимагають коригування після звітного періоду, але потребують розкриття у примітках
- d) подій, які не вимагають ні коригування після звітного періоду, ні розкриття у примітках
- e) немає жодної правильної відповіді

153. Початок великого судового процесу, що виник виключно внаслідок подій, які відбулися після звітного періоду, за МСБО 10 «Події після звітного періоду» відноситься до

- a) подій, які вимагають коригування після звітного періоду, коли суб'єктові господарювання слід коригувати суми, визнані у фінансовій звітності
- b) подій, які вимагають коригування після звітного періоду, коли суб'єктові господарювання слід визнавати раніше не визнані статті
- c) подій, які не вимагають коригування після звітного періоду, але потребують розкриття у примітках
- d) подій, які не вимагають ні коригування після звітного періоду, ні розкриття у примітках
- e) немає жодної правильної відповіді

154. Значна втрата активів підприємства внаслідок пожежі після звітного періоду за МСБО 10 «Події після звітного періоду» відноситься до

- a) подій, які вимагають коригування після звітного періоду, коли суб'єктові господарювання слід коригувати суми, визнані у фінансовій звітності
- b) подій, які вимагають коригування після звітного періоду, коли суб'єктові господарювання слід визнавати раніше не визнані статті
- c) подій, які не вимагають коригування після звітного періоду, але потребують розкриття у примітках
- d) подій, які не вимагають ні коригування після звітного періоду, ні розкриття у примітках
- e) немає жодної правильної відповіді

Список рекомендованої літератури

1. Боровик М.В. Ризик-менеджмент : конспект лекцій. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 65 с.
2. Дядюк М.А. Управління ризиками : конспект лекцій. Харків, Вид-во «Форт», 2017. 165 с.
3. Посилкіна О. В., Деренська Я. М. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : навч. посіб. Харків : НФаУ, 2018. 197 с.
4. Посохов І.М. Управління ризиками у підприємстві : навчальний посібник. Харків : НТУ «ХП», 2015. 220 с.
5. Управління фінансовими ризиками : навч. посібник./ Куцик П.О., Васильців Т.Г., Сороківський В.М., Стефаняк В.І., Сороківська М.В. Львів: Растр-7, 2016. 318 с.
6. Васильєва Т.А., Леонов С.В., Кривич Я.М. Економічний ризик - методи оцінки та управління. Суми: ДВНЗ“УАБС НБУ”, 2015.208с

